

**Ocena programowa
Profil praktyczny**

Raport Samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
Filia w Ełku
Ul. Grunwaldzka 1
19-300 Ełk

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Zarządzanie

1. Poziom/y studiów: **I stopnia**
2. Forma/y studiów: **niestacjonarne/stacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}
Nauki o zarządzaniu i jakości

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki o zarządzaniu i jakości	126	70

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1	Ekonomia i finanse	36	20
2	Prawo	11	6
3	Psychologia	4	2
4	Nauki socjologiczne	3	2

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

² W okresie przejściowym do dnia 30 września 2019 uczelnie, które nie dokonały przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art.5 ust. 3 ustawy podają dane dotyczące dotychczasowego przyporządkowania kierunku do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Posiadane przez absolwenta kwalifikacje o charakterze ogólnym i szczegółowym zostały ulokowane są w trzech powiązanych ze sobą obszarach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty uczenia się na kierunku Zarządzanie prowadzonego na Wydziale Zarządzania WSiFZ w Białymstoku, Filia w Ełku, zgodne z Polską Ramą Kwalifikacji zostały przyjęte przez Senat WSiFZ w Białymstoku uchwałą nr 5 z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie określenia/zatwierdzenia efektów uczenia się dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia prowadzonych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Efekty uczenia się obejmują: 24 efekty w zakresie wiedzy (K6S_W), w tym 13 efektów w zakresie „Zakres i głębia – kompletność perspektywy poznawczej i zależności (K6S_WG) i 11 efektów z zakresie „Kontekst – uwarunkowania, skutki” (K6S_WK); 29 efektów w zakresie umiejętności (P6S_U), w tym: 14 efektów w zakresie „Wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania” (K6S_UW), 8 efektów w zakresie „Komunikowanie się – odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym” (K6S_UK); 4 efekty w zakresie „Organizacja pracy - planowanie i praca zespołowa” (K6S_UK); 3 efekty w zakresie „Uczenie się - planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób” (K6S_UU) oraz 8 efektów w zakresie kompetencji społecznych (K6S_K), w tym: 2 efekty w zakresie „Oceny – krytyczne podejście” (K6S_KK); 4 efekty w zakresie „Odpowiedzialność – wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego” (K6S_KO); 2 efekty w zakresie „Rola zawodowa – niezależność i rozwój etosu” (K6S_KR).

Kluczowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją kształcenia i dyscypliną, do której przyporządkowany jest kierunek studiów. Na treść efektów wpływa również poziom studiów i profil praktyczny, co powoduje, że uwzględniają one zarówno podstawy, jak i rozszerzoną wiedzę, umiejętności i stosowne kompetencje społeczne. Osiągnięcie efektów uczenia się przewidzianych dla kierunku prowadzi do uzyskania tytułu zawodowego — licencjat. Studia nie prowadzą do uzyskania kompetencji inżynierskich lub uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela.

Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku dostosowania efektów uczenia się do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz na skutek wniosków i sugestii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych efekty uczenia się dla kierunku Zarządzanie uległy modyfikacji przed początkiem roku akademickiego 2019/2020. W poniższej tabeli przedstawiono aktualny kształt efektów uczenia się przyporządkowanych kierunkowi Zarządzanie, studiom I stopnia o profilu praktycznym.

Kierunkowe efekty uczenia się dla kierunku studiów *Zarządzanie*
Wydział Zarządzania
WSFiZ w Białymstoku, Filia w Ełku

Kierunek: **Zarządzanie**

Poziom: **studia I stopnia**

Profil: **praktyczny**

Symbol opisu charakterystyk drugiego stopnia PRK	Opis charakterystyk drugiego stopnia PRK	Symbol efektu kierunkowego	Opis kierunkowych efektów uczenia się
WIEDZA – Absolwent zna i rozumie:			
P6S_WG	w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	K6S_WG1	w zaawansowanym stopniu terminologię z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych
		K6S_WG2	miejsce nauk o zarządzaniu w systemie nauk oraz ich zastosowania praktyczne
		K6S_WG3	w zaawansowanym stopniu funkcjonowanie modeli biznesowych i ich praktyczne zastosowanie
		K6S_WG4	metody i narzędzia, w tym źródła informacji i możliwości ich wykorzystania, właściwe dla nauk o zarządzaniu i jakości
		K6S_WG5	normy, zasady i standardy funkcjonowania organizacji
		K6S_WG6	procesy kierowania ludźmi i konsekwencje tych procesów
		K6S_WG7	podstawowe pojęcia dotyczące prawnych i etycznych zasad odnoszących się do funkcjonowania organizacji
		K6S_WG8	narzędzia niezbędne do kreowania wizerunku i planowania kariery
		K6S_WG9	narzędzia marketingowe niezbędne do realizacji celów biznesowych
		K6S_WG10	zasady zarządzania majątkiem w przedsiębiorstwie i innych organizacjach
		K6S_WG11	słownictwo z wybranego języka obcego charakterystyczne dla nauk o zarządzaniu i jakości
		K6S_WG12	fundamentalne prawa i teorie ekonomii odnośnie funkcjonowania rynku i gospodarowania w warunkach ograniczonych zasobów
		K6S_WG13	podstawowe metody i narzędzia w zakresie prezentacji i analizy danych ekonomicznych, w skali makro i mikro i potrafi wykorzystać tę wiedzę w działalności praktycznej
P6S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji	K6S_WK1	rodzaje, uwarunkowania i zależności społeczne odpowiednie dla dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości
		K6S_WK2	podstawową wiedzę o człowieku jako podmiocie konstytuującym i działającym w organizacjach
		K6S_WK3	podstawowe zasady zarządzania projektami i ich przygotowywania oraz zasady dotyczące organizacji czasu pracy

		K6S_WK4	relacje między interesariuszami organizacji w skali krajowej i międzynarodowej
		K6S_WK5	trendy cywilizacyjne, w tym uwarunkowania globalizacyjne, ekologiczne i międzykulturowe, wpływające na funkcjonowanie i rozwój gospodarki
		K6S_WK6	w stopniu pogłębionym europejski i międzynarodowy kontekst funkcjonowania gospodarki
	podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	K6S_WK7	podstawowe pojęcia z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w szczególności w powiązaniu z naukami o zarządzaniu i jakości
		K6S_WK8	zakres źródeł finansowania działalności organizacji, sposoby ich pozyskiwania oraz kryteria ich wyboru
		K6S_WK9	podstawowe pojęcia dotyczące zastosowania systemów informatycznych w zarządzaniu
		K6S_WK10	uwarunkowania determinujące zachowania odbiorców
	podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	K6S_WK11	ogólne zasady tworzenia przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości, wykorzystując wiedzę z dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych
UMIEJĘTNOŚCI – Absolwent potrafi:			
P6S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: – właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych	K6S_UW1	właściwie dobrać informacje z różnych źródeł (literatura, bazy danych i inne) w języku polskim i obcym, dokonywać oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji w celu sformułowania i rozwiązania złożonych i nietypowych problemów z zakresu zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych
		K6S_UW2	właściwie analizować i interpretować przyczyny oraz przebieg procesów i zjawisk gospodarczych specyficznych dla nauk o zarządzaniu i jakości oraz proponuje w tym zakresie odpowiednie rozstrzygnięcia
		K6S_UW3	dobrać oraz wykorzystać właściwe metody i narzędzia, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne w celu sformułowania i rozwiązania złożonych i nietypowych problemów i zjawisk specyficznych dla zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych
		K6S_UW4	prawidłowo posługiwać się systemami normatywnymi oraz wybranymi normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, moralnymi) w celu rozwiązania konkretnego zadania z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości
		K6S_UW5	wykorzystać narzędzia zarządzania marketingowego w zarządzaniu organizacjami oraz rozumie istotę i użyteczność marketingu w organizacjach różnego typu
		K6S_UW6	wykorzystać parametry ekonomiczne do

			zarządzania organizacjami
		K6S_UW7	wykorzystać posiadaną wiedzę w celu prognozowania procesów i zjawisk ekonomicznych, wykorzystując standardowe metody i narzędzia (w tym ICT)
	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym	K6S_UW8	ocenić działalność gospodarczą jednostki w oparciu o różnego rodzaju dane finansowe
		K6S_UW9	analizować decyzje zarządcze
		K6S_UW10	identyfikować i rozwiązywać problemy związane z zarządzaniem finansami przy wykorzystaniu użytecznych narzędzi do podejmowania decyzji finansowych
		K6S_UW11	analizować zjawiska gospodarcze w skali mikroekonomicznej i określić ich wpływ na zarządzanie
		K6S_UW12	wykorzystywać posiadaną wiedzę z zakresu zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych w celu formułowania i rozwiązywania problemów oraz wykonywania zadań typowych dla działalności zawodowej
		K6S_UW13	prognozować procesy i zjawiska gospodarcze, w tym w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości
		K6S_UW14	analizować i przewidywać zachowania podmiotów gospodarczych oraz ich społeczno-ekonomiczne konsekwencje
P6S_UK	komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii	K6S_UK1	porozumiewać się w środowisku zawodowym oraz innych środowiskach, wykorzystując odpowiednie narzędzie właściwe dla nauk o zarządzaniu i jakości, używając odpowiedniej terminologii
		K6S_UK2	wykorzystać narzędzia informatyczne do wspomagania zarządzania organizacjami, w tym umie biegle posługiwać się oraz wykorzystywać w praktyce programy pakietu MS Office, ze szczególnym uwzględnieniem programu Excel i programów do przygotowania prezentacji multimedialnych
		K6S_UK3	kształtować i przedstawiać własne opinie z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych w różnych formach wypowiedzi
		K6S_UK4	przygotować wystąpienia ustne w zakresie zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych z wykorzystaniem różnych metod oraz źródeł
	brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich	K6S_UK5	przygotować opracowanie określonego zagadnienia z zakresu zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych, odnosząc się do istniejących opinii i stanowisk, zaprezentować je oraz wziąć udział w dyskusji jego dotyczącej
		K6S_UK6	formułować poglądy dotyczące aktualnych problemów z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych
	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	K6S_UK7	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
		K6S_UK8	posługiwać się językiem obcym z wykorzystaniem słownictwa specjalistycznego z

			zakresu zarządzania i jakości
P6S_UO	planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole	K6S_UO1	planować i organizować pracę własną oraz zespołu, określając priorytety służące realizacji zadania, będąc świadomym obowiązków z tego płynących oraz krytycznie ocenić stopień zaawansowania prac
		K6S_UO2	planować i organizować proces przygotowania prac pisemnych dotyczących zagadnień szczegółowych z wykorzystaniem różnych metod oraz źródeł
		K6S_UO3	racjonalnie organizować i planować pracę z uwzględnieniem ograniczonych zasobów w gospodarce rynkowej
	współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)	K6S_UO4	współdziałać w ramach prac zespołowych, w tym interdyscyplinarnych, komunikować się z innymi osobami, oceniać predyspozycje własne i pozostałych członków zespołu do wykonywania poszczególnych prac, przyjmować, a także delegować różne role i zadania
P6S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	K6S_UU1	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie, będąc świadomym dynamicznego rozwoju nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych i dezaktualizowania się nabytej wiedzy i posiadanych umiejętności
		K6S_UU2	samodzielnie planować i realizować powierzone mu zadania w trakcie praktyki zawodowej i jest świadomy znaczenia tej umiejętności w przyszłej pracy zawodowej
		K6S_UU3	rozwijać świadomość na temat poziomu swojej wiedzy i umiejętności oraz ciągłego uczenia się
KOMPETENCJE SPOŁECZNE – Absolwent jest gotów do:			
P6S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	K6S_KK1	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i umiejętności i podejmowania działań w kierunku dalszego dokształcania się; zna możliwości w tym zakresie; jest świadomy konieczności uczenia się przez całe życie
	uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	K6S_KK2	uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów związanych z opracowywaniem, wdrażaniem, analizą i oceną rozwiązań związanych z procesami zarządzania i jakości w różnego rodzaju organizacjach oraz do zasięgania w tym zakresie opinii ekspertów, w tym interesariuszy zewnętrznych, również zagranicznych w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązywaniem problemu
P6S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego	K6S_KO1	wypełniania zobowiązań społecznych, formułowania i przekazywania otoczeniu opinii dotyczących osiągnięć w obszarze nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk pokrewnych
		K6S_KO2	pracy w grupie, przyjmując w niej różne role, w tym wspólnie realizując projekty społeczne uwzględniając aspekty gospodarcze i prawne
	inicjowania działań na rzecz interesu	K6S_KO3	inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, będąc świadomym znaczenia

	publicznego		współczesnych metod i technik zarządzania dla rozwoju społeczeństw i organizacji
	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	K6S_KO4	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, w szczególności wykazując się postawą twórczą i kreatywną
P6S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: – przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, – dbałości o dorobek i tradycje zawodu	K6S_KR1	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych poprzez przestrzeganie zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, dbałości o dorobek i tradycje zawodu, w tym przez współudział w rozwoju organizacji i stowarzyszeń branżowych
		K6S_KR2	przekazywania swojej wiedzy i doświadczenia innym osobom zarówno w miejscu pracy i poza nim

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Karol Kowalewski	dr, dziekan Wydziału Zarządzania
Katarzyna Emilia Gabruś	Kierownik Dziekanatu Wydziału Zarządzania
Alicja Sadowska	Kierownik Działu Nauki, Dydaktyki i Współpracy z Zagranicą
Ewa Siemion	Główny Specjalista ds. kadr i płac
Joanna Boboryko-Hocozade	Pracownik Działu Nauki, Dydaktyki i Współpracy z Zagranicą
Ewa Jurszewicz	Kwestor
Elżbieta Boniecka	Kierownik Zakładu Gospodarczego
Anna Ratkiewicz	Pracownik Biblioteki Filii w Ełku

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Prezentacja uczelni	10
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym	12
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	12
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	19
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	26
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	35
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	41
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	44
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	47
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	51
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	58
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	59
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	68
Część III. Załączniki	69
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	69
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	78

Prezentacja uczelni

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku jest niepubliczną uczelnią zawodową, utworzoną w 1993 roku na podstawie pozwolenia Ministra Edukacji Narodowej Nr DNS 3-0145/TBM/59/3, z dnia **17 sierpnia 1993** roku.

W strukturze organizacyjnej Uczelni funkcjonuje Filia w Ełku, która działa na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu Nr DSW-2-0145-104/TW/Rej.23/01 z dnia **30 listopada 2001** roku w sprawie przekształcenia wydziału zamiejscowego w Ełku, utworzonego decyzją Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 lipca 1999 r. Nr DNS-1-0145-189-AM/Rej.23/99 w Filii w Ełku Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku.

W jednostkach Uczelni (w Białymstoku oraz w Filii w Ełku) funkcjonują dwa wydziały oraz trzy jednostki ogólnouczelniane: Studium Języków Obcych, Centrum Kształcenia Podyplomowego oraz Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji. W skład Systemu biblioteczno-informacyjnego Uczelni wchodzi Biblioteka Główna oraz Biblioteka w Filii w Ełku. W Uczelni funkcjonuje Archiwum.

Wydział Nauk Ekonomicznych (Białystok), prowadzi kształcenie na czterech kierunkach: Administracja, studia I stopnia o profilu praktycznym; Finanse i rachunkowość, studia I stopnia o profilu praktycznym; Zarządzanie, studia I stopnia o profilu praktycznym; Zarządzanie, studia II stopnia o profilu praktycznym.

Wydział Zarządzania w Filii w Ełku, prowadzi kształcenie na kierunku Zarządzanie, studia I stopnia o profilu praktycznym.

W 2020 roku WSFiZ w Białymstoku uzyskała pozwolenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (DSW.WNN.5014.175.2020.4.MG/RL z dnia 27 sierpnia 2020 r. na utworzenie studiów I stopnia o profilu praktycznym na kierunku „bezpieczeństwo państwa”, prowadzonych w Filii w Ełku). Z uwagi na doręczenie Uczelni ww. decyzji we wrześniu 2020 r. rozpoczęcie kształcenia na tym kierunku nastąpi od roku 2021. Uczelnia jest organem prowadzącym Liceum Ogólnokształcącego dla Młodzieży im. mjr Władysława Raginisa Centrum Edukacji Mundurowej WSFiZ Ełk (ponad 250 uczniów-kadetów).

Obecnie Uczelnia zatrudnia ponad 130 pracowników, w tym 45 nauczycieli akademickich. Stała współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz administracji rządowej i samorządowej oraz innymi instytucjami pozwoliła na zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych ok. 50 osób (praktyków), które aktywnie włączają się nie tylko proces dydaktyczny, ale także doskonalenie programów studiów.

Uczelnia kształci ponad tysiąc studentów na studiach I stopnia i studiach II stopnia. Do końca roku akademickiego 2019/2020 wypromowano ok. 24 tysiące absolwentów, w tym **blisko dwa tysiące absolwentów** kierunku Zarządzanie Filii w Ełku.

WSFiZ w Białymstoku oraz jej Filia w Ełku kierują się w swoich działaniach wartościami określonymi w Misji i strategii rozwoju Uczelni. Priorytetem w działaniach Uczelni jest: być Uczelnią nowoczesną, osadzoną w sąsiedztwie, silną kompetencjami swoich pracowników, studentów i absolwentów. Położenie nacisku na związek Uczelni z regionem we wszystkich obszarach jej działalności, na kompetencje zarówno pracowników, studentów i absolwentów, na praktyczny sposób kształcenia nastawionego na edukację społeczną i rozwój społeczeństwa z uwzględnieniem najnowszej wiedzy, powoduje, że Uczelnia spełnia zarówno oczekiwania mieszkańców obu regionów, odpowiada ich społeczno-gospodarczym potrzebom oraz aktualnej sytuacji na rynku pracy.

Kształcenie na kierunku Zarządzanie w Filii w Ełku (pierwotna nazwa kierunku - Zarządzanie i marketing) trwa nieprzerwanie od 1999 roku. Od tego czasu kierunek był trzykrotnie poddawany ocenie przez PKA, odpowiednio w: 2003, 2008 i 2014 roku. Za każdym razem opinie były pozytywne. Wydział Zarządzania w 2013 roku uzyskał **kategorię naukową B** (decyzja 935/KAT/2013), która została utrzymana podczas kolejnej ewaluacji jednostki w 2017 roku (decyzja 947/KAT/2017).

Przewagę konkurencyjną Wydziału Zarządzania nad innymi jednostkami o podobnym profilu kształcenia w regionie dają w szczególności takie czynniki, jak: elastyczność i cykliczna aktualizacja oferty kształcenia (struktura programu studiów i specjalizacji), dostosowanie kierunku studiów do wymagań zmieniającego się rynku pracy (wieloletnia współpraca wydziału z interesariuszami zewnętrznymi), właściwy dobór kadry badawczo-dydaktycznej i dydaktycznej oraz orientacja na studenta. Dwudziestoletnia tradycja kierunku Zarządzanie i stale utrzymujące się zainteresowanie nim ze strony lokalnej społeczności potwierdzają zasadność jego utworzenia.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Kształcenie na kierunku Zarządzanie na studiach pierwszego stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu praktycznym, zostało ściśle podporządkowane wytycznym kształcenia określonym w *Polskiej Ramie Kwalifikacji*. Zakładane efekty uczenia się uwzględniają uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o *Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226) oraz charakterystyki drugiego stopnia (na poziomie 6.) określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie *charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218), typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4.

Wskazane koncepcja i cele kształcenia na kierunku Zarządzanie są zgodne ze *Strategią rozwoju WSiFiZ w Białymstoku*, która postawiła sobie cel być Uczelnią nowoczesną, osadzoną w regionie, silną kompetencjami swoich pracowników, studentów i absolwentów (uchwała nr 7 Senatu WSiFiZ w Białymstoku z dnia 31 sierpnia 2018 roku). Tak postawiony cel determinuje wiodące wartości Uczelni, którymi są przede wszystkim praktyczne kształcenie i innowacyjność (wartość nr 1), współpraca z gospodarką regionu (wartość nr 2), umiędzynarodowienie i kształtowanie wartości europejskich (wartość nr 3); atmosfera i wartości etyczne – poszanowanie tradycji akademickich (wartość nr 4); podmiotowość studenta i pracownika (wartość nr 5).

Do praktyczności kształcenia, odwołują się także kluczowe obszary strategiczne rozwoju Uczelni – proces dydaktyczny w Uczelni jest nastawiony na kształcenie praktyczne (I obszar strategiczny, cel 1), do którego realizacji Uczelnia pozyskuje najlepszych specjalistów praktyków (V obszar strategiczny, cel 4).

Kierunek studiów Zarządzanie należy do obszaru kształcenia w **dziedzinie nauk społecznych**, co również jest zgodne ze strategią rozwoju Uczelni, która powinna dążyć do modernizacji oferty kształcenia zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy, z nastawieniem na kształcenie praktyczne, IT, języki obce oraz kompetencje przyszłości (I obszar strategiczny, cel 1) oraz dążyć do uruchamiania nowych kierunków studiów, w szczególności mieszczących się w obszarze nauk społecznych i uwzględniających potrzeby rynku pracy (I obszar strategiczny, cel 4).

Nie bez znaczenia dla ukazania związku ocenianego kierunku studiów z misją Uczelni i strategią jej rozwoju jest określenie strategicznych celów szczegółowych w obszarze współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wskazują one, że współpraca pomiędzy Uczelnią a otoczeniem społeczno-gospodarczym powinna być oparta na partnerskich relacjach, i której podstawą powinno być identyfikowanie wspólnych celów i możliwości uzyskiwania efektu synergii. Realizacja tego celu następuje m. in. poprzez: współpracę z organami władzy samorządowej w zakresie kreowania polityki rozwoju regionalnego; współpracę z organizacjami pozarządowymi i uczestnictwo w dialogu na rzecz rozwoju uczelni, miasta i regionu oraz dostosowanie oferty programowej studiów i kształcenia ustawicznego do potrzeb rynku pracy poprzez współpracę z partnerami zewnętrznymi w zakresie jej przygotowywania i realizacji; zaangażowanie partnerów

zewnętrznych do ciągłej współpracy w zakresie dostosowania oferty programowej studiów do potrzeb rynku pracy; współpracę z pracodawcami w zakresie organizacji praktyk studenckich oraz stażów zawodowych w celu zapewnienia ich wysokiej efektywności (VI obszar strategiczny, cele: 1, 5, 7, 8 i 9).

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku Zarządzanie w Filii w Ełku stanowią swoistą odpowiedź na potrzeby społeczno-gospodarcze regionu i wymagania lokalnego rynku pracy, który od wielu lat boryka się z niedostatkiem wykształconej kadry, posiadającej wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne w zakresie zarządzania, co zostało potwierdzone na podstawie opinii i wniosków interesariuszy zewnętrznych – pracodawców, uzyskanych w trakcie licznych spotkań indywidualnych z dziekanem i pracownikami wydziału oraz w ramach cyklicznych prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Biorąc powyższe pod uwagę, do procesu kształtowania programu studiów, w tym kierunkowych efektów uczenia się, oprócz interesariuszy wewnętrznych (pracowników i studentów) zostali włączeni także interesariusze zewnętrzni (lokalni przedsiębiorcy, menedżerowie, przedstawiciele sektora administracji i instytucji okołobiznesowych). Część z tych interesariuszy stanowi zespół Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i czynnie uczestniczy w jej pracach oraz corocznie opiniuje projekty programu studiów, w tym efekty uczenia się.

Projekt obecnie obowiązującego programu studiów na kierunku Zarządzanie oraz opis efektów uczenia się prowadzący do uzyskania tytułu zawodowego licencjata był opiniowany przez interesariuszy wewnętrznych (wykładowców i pracowników administracji) oraz interesariuszy zewnętrznych takich, jak: Urząd Miasta Ełku, Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Sąd Rejonowy w Ełku, „Prima” s.c. w Ełku, „Składnica Maszyn” w Grajewie, PROGRES Usługi Reklamowe w Ełku (maj 2020). Opinie te wykazały zgodność koncepcji i celów kształcenia oraz zakładanych efektów uczenia się dla kierunku Zarządzanie z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz regionalnego rynku pracy.

Oferta edukacyjna Uczelni dotycząca kształcenia w obszarze zarządzania skierowana jest głównie do absolwentów szkół średnich, posiadających świadectwo dojrzałości uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe, a także osób czynnych zawodowo z subregionu ełckiego, obejmującego obszar powiatów: ełckiego, giżyckiego, gołdapskiego, oleckiego, piskiego, węgorzewskiego. Obszar wpływu WSFiZ w Białymstoku, Filia w Ełku, oprócz subregionu ełckiego liczącego około 200 tys. mieszkańców, obejmuje również miasta powiatowe takie, jak: Augustów, Suwałki, Grajewo i Mikołajki. Tak duży teren administracyjny z istniejącą liczbą szkół wszystkich typów, obrazuje zapotrzebowanie na specjalistów w przedmiotowej dziedzinie.

Podstawową dziedziną kształcenia realizowanego na kierunku Zarządzanie są nauki społeczne. Z uwagi na kierunek studiów są to przede wszystkim nauki mieszczące się w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości (uchwała nr 2 Senatu WSFiZ w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 r. *w sprawie przyporządkowania kierunków studiów prowadzonych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku do dyscyplin naukowych*). W programie studiów stanowią one obszar wiedzy szczególnie pogłębiony. Jego istotnym uzupełnieniem są, niezbędne w aktualnych warunkach działania podmiotów gospodarczych, administracji publicznej i innych organizacji, wiedza z zakresu ekonomii i finansów, prawa, psychologii oraz nauk socjologicznych.

Uzyskanie przez absolwenta kwalifikacji pełnej na poziomie szóstym Polskiej Ramy Kwalifikacji jest także uzależnione od zdobycia kompetencji i umiejętności językowych na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Głównym celem kształcenia na kierunku Zarządzanie jest przygotowanie wykwalifikowanych pracowników wyposażonych w wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy na stanowiskach kierowniczych w przedsiębiorstwach różnych branż, jednostkach administracji publicznej oraz innych organizacjach nienastawionych na zysk, bądź też do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Efekty uczenia się dla kierunku Zarządzanie są **spójne z koncepcją i celami kształcenia oraz z Polską Ramą Kwalifikacji**. Wszystkie efekty uczenia się przewidziane dla kierunku Zarządzanie są możliwe do osiągnięcia, sformułowane w sposób zrozumiały i dający możliwość ich weryfikacji. Są także zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniem w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz rynku pracy właściwych dla analizowanego kierunku.

Posiadane przez absolwenta kwalifikacje o charakterze ogólnym i szczegółowym zostały ulokowane w trzech powiązanych ze sobą obszarach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Absolwent wie nie tylko jak funkcjonują różnego typu organizacje, ale też zna i rozumie ich otoczenie oraz uwarunkowania prawno-organizacyjne, ekonomiczne, etyczne czy kulturowe. Posiada wiadomości szczegółowe niezbędne do praktycznego funkcjonowania w życiu zawodowym. Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku Zarządzanie otrzymujący tytuł zawodowy licencjata, uczestnicząc w procesie dydaktycznym, realizowanym za pomocą innowacyjnych metod kształcenia, wykazuje się wiedzą m.in. w zakresie: norm, zasad i standardów funkcjonowania organizacji; funkcjonowania modeli biznesowych i ich praktycznego zastosowania; narzędzi niezbędnych do kreowania wizerunku i planowania kariery; narzędzi marketingowych niezbędnych do realizacji celów biznesowych; zasad zarządzania majątkiem w przedsiębiorstwie i innych organizacjach; słownictwa z wybranego języka obcego charakterystycznego dla nauk o zarządzaniu i jakości; fundamentalnych praw i teorii ekonomii odnośnie funkcjonowania rynku i gospodarowania w warunkach ograniczonych zasobów; podstawowych metod i narzędzi w zakresie prezentacji i analizy danych ekonomicznych, w skali makro i mikro; zasad zarządzania projektami i ich przygotowywania oraz zasad dotyczących organizacji czasu pracy; źródeł finansowania działalności organizacji, sposobów ich pozyskiwania oraz kryteriów ich wyboru; ogólnych zasad tworzenia przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości.

Niemniej istotne w realizacji programu studiów jest wykształcenie w absolwencie umiejętności pozwalających na wykorzystanie posiadanej wiedzy do prawidłowego wykonywania czynności związanych z charakterem pracy, a więc rozwiązywania pojawiających się w pracy zawodowej problemów praktycznych. Należą do nich m.in. takie umiejętności, jak: wykorzystania parametrów ekonomicznych do zarządzania organizacjami; właściwego analizowania i interpretowania przyczyn oraz przebiegu procesów i zjawisk gospodarczych specyficznych dla nauk o zarządzaniu i jakości; oceny działalności gospodarczej jednostki w oparciu o różnego rodzaju dane finansowe; analizowania decyzji zarządczych; identyfikowania i rozwiązywania problemów związanych z zarządzaniem

finansami przy użyciu odpowiednich do tego narzędzi; wykorzystania narzędzi informatycznych do wspomagania zarządzania organizacjami, w tym biegłego posługiwania się oraz wykorzystywania w praktyce programów pakietu MS Office, ze szczególnym uwzględnieniem programu Excel i programów do przygotowania prezentacji multimedialnych; racjonalnego organizowania i planowania pracy z uwzględnieniem ograniczonych zasobów w gospodarce rynkowej.

Absolwenta kierunku Zarządzanie charakteryzują także takie cechy, jak: umiejętność samodzielnego formułowania opinii i wniosków, w szczególności na temat kluczowych zagadnień z zakresu zarządzania i jakości oraz nauk pokrewnych; identyfikowania i rozwiązywania problemów merytorycznych. Niemniej ważnymi i pożądanymi umiejętnościami są: właściwa organizacja pracy, planowanie i praca zespołowa, umiejętność komunikowania się w środowisku zawodowym (również międzynarodowym), w tym z użyciem specjalistycznej terminologii, w różnych sytuacjach, i z użyciem różnych metod i narzędzi (w tym IT). Umiejętność porozumiewania się jednym z nowożytnych języków obcych na poziomie B2 pozwala absolwentowi na swobodne poruszanie się w obszarze międzynarodowych relacji gospodarczych.

Wśród kompetencji społecznych absolwent rozwija postawy niezbędne do prawidłowego wykonywania czynności związanych ze specyfiką pracy. W sytuacji stale zmieniających się uwarunkowań funkcjonowania organizacji różnego typu, ich otoczenia, niezwykle cennymi kompetencjami wykształconymi u absolwentów są umiejętność adaptacji do pojawiających się wyzwań i zagrożeń, a także do działania w nowych okolicznościach, w tym związanych z wdrażaniem zmian czy pracy pod wpływem stresu. Jest to równie istotne w kontekście oczekiwań pracodawców, jak i potrzeb absolwenta w dążeniu do samorealizacji i rozwoju osobistego. Przede wszystkim, absolwent jest gotowy do krytycznej oceny posiadanej wiedzy, świadomy jej dezaktualizacji w zmieniającej się rzeczywistości, a co z tego wynika świadomy potrzeby uzupełniania wiedzy i umiejętności, w drodze samokształcenia bądź kontynuowania studiów na poziomie drugiego stopnia lub studiach podyplomowych.

Ukształtowana w toku studiów postawa absolwenta, pozwala mu na podejmowanie działań o charakterze społecznym, w tym na rzecz interesu publicznego. Potrafi on myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy, wykazywać się samodzielnością w podejmowaniu decyzji zawodowych, postępować zgodnie z zasadami etyki zawodowej i wymagać tego od innych.

Istotnym celem kształcenia na kierunku studiów Zarządzanie jest także wyposażenie absolwentów w niezbędną wiedzę z zakresu zarządzania organizacjami, a przede wszystkim w umiejętności praktyczne z tym związane. Stąd też w programie studiów na kompetencje z tego obszaru został położony nacisk szczególny. Służyć temu mają m.in.: praktyki zawodowe oraz sposób prowadzenia zajęć (przyjęte formy zajęć, nastawione na praktyczne przygotowanie zawodowe absolwenta), a także wymogi dotyczące przygotowywania prac dyplomowych określające, że muszą one zawierać analizę problemów praktycznych z obszaru zarządzania. Dodatkowo, do procesu kształcenia zostały zaangażowane osoby mające bogate doświadczenie praktyczne. Praktyczny profil kształcenia osiągnany jest także poprzez weryfikację efektów uczenia się określonych w programie studiów.

Zgodnie z uchwałą nr 1 Senatu WSiFz w Białymstoku z dnia 15 lutego 2019 r. *w sprawie Wytycznych w zakresie programów studiów dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz w zakresie*

wykonywania podstawowych zadań uczelni od roku akademickiego 2019/2020, oraz uchwałą nr 4 z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie określenia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, prowadzonych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku, zmienionych Zarządzeniem Nr RK.021.15.2020 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia wytycznych w zakresie ustalania programów studiów pierwszego i drugiego stopnia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku oraz w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni od roku akademickiego 2020/2021, które zostało zatwierdzone uchwałą nr 5 Senatu WSFiZ w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia programów studiów na kierunkach prowadzonych przez Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania w Białymstoku na określonych poziomach i profilach od roku akademickiego 2020/2021, zajęcia w Uczelni realizowane są w następujących formach: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, seminarium oraz praktyka zawodowa.

Wykłady stanowią formę zajęć definiowaną jako zajęcia służące do przekazania wiedzy teoretycznej. Pozostałe formy zajęć traktowane są jako formy służące nabyciu umiejętności praktycznych i/lub pogłębieniu wiedzy. Są to: ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, seminaria oraz praktyki zawodowe. Z uwagi na przyjęty w koncepcji kształcenia kierunku Zarządzanie praktyczny profil kształcenia przyjęto, że wszystkie zajęcia, poza wykładami, służą nabyciu umiejętności praktycznych. Dotyczy to zarówno zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego, jak i zajęć realizowanych w ramach pracy własnej studenta, w szczególności związanej z wykonywaniem przez studenta wszelkich zadań, prac domowych, projektów itp., które służą temu celowi. Prace te podlegają sprawdzeniu przez prowadzącego zajęcia, w celu weryfikacji stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się.

Praktyczność kierunku Zarządzanie zapewnia także kadra dydaktyczna zaangażowana w proces kształcenia. Większość nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia posiada kompetencje i doświadczenie zawodowe zdobyte poza szkolnictwem wyższym, m.in. w podmiotach gospodarczych, jednostkach administracji publicznej i innych organizacjach.

W programie studiów dla kierunku Zarządzanie przyjęto, że proces kształcenia studentów jest realizowany w następujących grupach zajęć:

- grupie zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub społecznych oraz języka obcego;
- grupie zajęć podstawowych;
- grupie zajęć kierunkowych;
- grupie zajęć do wyboru;
- praktyka zawodowa.

Grupy zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub społecznych oraz języka obcego, zajęć podstawowych oraz zajęć kierunkowych mają charakter obowiązkowy dla wszystkich studentów, bez względu na wybraną ścieżkę zajęć do wyboru.

W ramach grup zajęć do wyboru, których realizację student wybiera od drugiego semestru studiów, ma on obowiązek zaliczyć wszystkie przedmioty z wybranej przez siebie ścieżki kształcenia. Poprzez szeroki wachlarz grup zajęć do wyboru student może nabywać wiedzę, umiejętności i kompetencje

społeczne dostosowane do potrzeb zarówno własnych, jak i otoczenia społeczno-gospodarczego. W ramach programu studiów oferowane są cztery grupy zajęć do wyboru:

Grupa A: Zarządzanie finansami i rachunkowość;

Grupa B: Kadry i płace;

Grupa C: Marketing i zarządzanie sprzedażą;

Grupa D: Zarządzanie w administracji.

Istotnym elementem programu studiów są **sześciomiesięczne praktyki zawodowe**. W celu zapewnienia wysokiej efektywności praktyk, odbywają się one w cyklu ciągłym, przez okres dwóch miesięcy, w trakcie semestru: III, IV i V. Praktyki zawodowe są organizowane w oparciu o *Ramowy program praktyk zawodowych* określony w programie studiów dla kierunku Zarządzanie.

Student ma prawo do samodzielnego wyboru miejsca, w którym będzie odbywał praktykę (w tym w ramach programu Erasmus+) pod warunkiem, że profil działania wybranej jednostki umożliwi zrealizowanie celów praktyki i osiągnięcie efektów uczenia się. Samodzielność studenta w poszukiwaniu miejsca odbywania praktyki zawodowej należy uważać za istotny element realizacji jednego z podstawowych celów praktyki – rozpoczęcia samodzielnej aktywności zawodowej. Zaleca się jednak, aby w pierwszej kolejności student przy poszukiwaniu miejsca odbywania praktyki zawodowej wziął pod uwagę jednostki, z którymi WSFiZ w Białymstoku podpisała umowy o współpracy bądź deklaracje dotyczące organizacji i realizacji praktyk zawodowych.

Zasady odbywania studenckich praktyk zawodowych określa *Regulamin praktyk zawodowych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku*, stanowiący załącznik do zarządzenia nr RK.021.58.2020 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 29 października 2020 r. w sprawie wprowadzenia *Regulaminu praktyk zawodowych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku*.

W procesie doskonalenia koncepcji i celów programu studiów, w tym efektów uczenia się na kierunku Zarządzanie poddano analizie rozwiązania występujące w nie tylko w innych krajowych uczelniach prowadzących kształcenie w zakresie zarządzania (np.: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie, Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Politechnika Białostocka, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży), ale także zagranicznych (np.: University of London, Toulouse Business School). Jest to zgodne ze strategią rozwoju Uczelni, która zakłada współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, a także rozwój współpracy z uczelniami partnerskimi (VIII obszar strategicznym, cele nr 4 i 5).

Ponadto, konstrukcja programu studiów była konsultowana w dniach 14-20 listopada 2018 roku podczas pobytu przedstawicieli władz uczelni w Kazachskim Innowacyjnym Uniwersytecie Prawa i Nauk Humanistycznych (Kazakh Humanitarian-Law Innovation University) w Semey (w ramach Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Szkolnictwo wyższe: tradycje i innowacje”). Udział w konferencji stanowił pole do wymiany doświadczeń dotyczących kształtowania programów studiów w innych państwach wschodniej i zachodniej Europy. Dodatkowo, w czerwcu 2019 roku przedstawiciele władz uczelni brali udział w wymianie doświadczeń dotyczących procesu dydaktycznego w uczelniach zagranicznych w ramach Euroakademii (Estonia - Tallin). W dniach 15-

20 grudnia 2018 roku w Uczelni gościł prof. Vesselin Blagoev, Prorektor ds. Jakości, Standardów i Dyrektor ds. Struktur Lokalnych, Varna University of Management w Sofii, razem z dr Yeleną Shustovą, Kierownikiem Działu Współpracy Międzynarodowej Kazakh Humanitarian Law Innovative University. Obecność przedstawicieli tych uczelni pozwoliła na dalsze konsultacje dotyczące koncepcji i celów kształcenia na opisywanym kierunku studiów. 7 czerwca 2019 odbyło się seminarium naukowe z udziałem prof. Zuraba Khonelidze, Rektora Suchumskiego Uniwersytetu Państwowego w Tbilisi, Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego Prezydenta Gruzjińskiej Akademii Nauk Pedagogicznych i prof. Indiry Dzagania, dyrektora departamentu Stosunków Międzynarodowych i Międzykulturowych Suchumskiego Uniwersytetu Państwowego w Tbilisi, głównej redaktor czasopisma naukowego „Komunikacja międzykulturowa”. Tematyka seminarium: „Dyplomacja uniwersytecka” (prof. Zurab Khonelidze), „Istota komunikacji międzykulturowej we współczesnym świecie” (prof. Indira Dzagania). Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku z Suchumskim Uniwersytetem Państwowym w Tbilisi od roku 2020/2021 będą realizować projekt wymiany międzynarodowej w ramach Programu Erasmus+ (KA 107 2020).

Dzięki powyższym działaniom program studiów, w tym efekty uczenia się na kierunku Zarządzanie, uwzględnia wzorce innych uczelni, w tym zagranicznych oraz postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla zarządzania.

Należy zwrócić także uwagę, że w ramach procesu doskonalenia programu studiów na kierunku Zarządzanie zmodyfikowano zasady organizacji zajęć z języka obcego, który realizowany jest przez cały cykl kształcenia. Początkowo w ramach „języka obcego” (przez 4 semestry), następnie w ramach „specjalistycznego języka obcego” (na 5 semestrze), a finalnie w ramach jednego z przedmiotów kierunkowych, realizowanego w języku obcym (na 6 semestrze). Pozwala to absolwentowi nabyć umiejętności językowe odpowiednie dla specyfiki studiowanego kierunku, co w przyszłości ułatwi mu nawiązywanie kontaktów zawodowych z przedsiębiorstwami i instytucjami zagranicznymi. Rozwiązanie to jest także zgodne ze strategią rozwoju Uczelni, która zakłada rozwijanie programów prowadzonych w językach obcych (VIII obszar strategiczny, cel nr 2).

Absolwent kierunku Zarządzanie posiada wszechstronną, interdyscyplinarną wiedzę z zakresu: nauk o zarządzaniu i jakości, ekonomii i finansów, prawa oraz psychologii i nauk socjologicznych wraz z umiejętnościami wdrożenia w pracy zawodowej bogatego zbioru metod i technik zarządczych, które znajdują zastosowanie we wszelkiego typu przedsiębiorstwach, jak również w urzędach oraz w jednostkach typu non-profit. Absolwent posiada kompetencje, które umożliwiają mu pracę w komórkach organizacyjnych zajmujących się: sprzedażą i obsługą klienta, polityką kadrową, administrowaniem, analizą finansową, rachunkowością, marketingiem. Absolwent jest przygotowany do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Osoba kończąca studia na kierunku Zarządzanie nabywa również umiejętności językowe zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Ponadto, absolwent jest gotów do podjęcia studiów II stopnia oraz kontynuacji kształcenia przez całe życie w celu adaptacji zawodowej do zmieniającego się otoczenia i wymagań rynku pracy.

Absolwenci posiadają szerokie możliwości zatrudnienia, które obejmują wszelkie przedsiębiorstwa usługowe i produkcyjne z różnorodnych branż i sektorów gospodarki, jednostki administracji publicznej oraz inne organizacje non-profit. Absolwenci posiadają wiedzę i umiejętności, które

umożliwiają im pracę w działach: sprzedaży, kadr, finansów i rachunkowości, marketingu oraz prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Studia, poprzez ich uniwersalny charakter dają absolwentom możliwość zatrudnienia nie tylko w regionie ale także na terenie całej Polski.

Należy podkreślić, że studenci kierunku Zarządzanie w Filii w Ełku mogą uzupełnić podstawowy program kształcenia przez uczestnictwo w dodatkowych warsztatach, szkoleniach czy konferencjach, takich jak np. **Kongres Liderów Zmian**, obecnie odbywający się w formie webinarium pod wspólnym tytułem: Czego uczy nas obecny kryzys? Webinaria są rejestrowane i udostępniane studentom oraz innym zainteresowanym na YouTube. Do udziału w webinarium zapraszani są przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, specjaliści w obszarze swojej działalności. Od momentu ograniczenia działalności uczelni z powodu pandemii COVID-19 odbyło się sześć takich webinarium o następującej tematyce: Czego uczy nas obecny kryzys? – debata wprowadzająca w cykl spotkań; Czego uczy nas obecny kryzys o rynku i sprzedaży?; Czego uczy nas obecny kryzys o zarządzaniu finansami?; Czego uczy nas obecny kryzys o zarządzaniu przy pracy zdalnej?; Czego uczy nas obecny kryzys o zarządzaniu emocjami?; Czego uczy nas kryzys o pracy menedżera? Najbliższe webinarium, zaplanowane na 17 grudnia poświęcone będzie problemom współpracy międzysektorowej (Czego uczy nas obecny kryzys w obszarze współpracy międzysektorowej?).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Treści kształcenia na kierunku Zarządzanie są skoncentrowane w obszarze nauk o zarządzaniu i jakości oraz uzupełnione o wiedzę z takich obszarów, jak ekonomia i finanse oraz prawo. W ramach kierunkowych efektów uczenia się są również odniesienia do psychologii i nauk socjologicznych.

Realizowane treści programowe i stosowane metody dydaktyczne prowadzą do ukształtowania pożądanej sylwetki absolwenta, która jest następnie weryfikowana przez obecny rynek pracy. Założony profil absolwenta kierunku Zarządzanie jest pochodną szeregu „elementów”, na które składają się: postulaty ujęte w strategii rozwoju uczelni i wydziału, 20-letnie doświadczenie w kształceniu kadr zarządczych, dobra znajomość lokalnego otoczenia społeczno-gospodarczego, gromadzenie i uwzględnianie w programie studiów opinii interesariuszy (wewnętrznych i zewnętrznych), docenianie istotnej roli praktyczności zdobywanej wiedzy w rozwoju zawodowym studentów.

Uwzględniając powyższe, w treściach programowych dominują zagadnienia związane z **kluczowymi obszarami zarządzania**, które odnoszą się do: kapitału ludzkiego, finansów, rachunkowości, jakości, projektów, marketingu, logistyki, czy też przedsiębiorczości. Dzięki temu studenci poznają spektrum aspektów i dziedzin zarządczych, które związane są z funkcjonowaniem organizacji. Swoistą podstawę teoretyczną dla rozległej wiedzy z zakresu zarządzania zapewniają zaś zajęcia z takich przedmiotów, jak: podstawy nauki o przedsiębiorstwie, mikroekonomia, makroekonomia, prawo oraz finanse. Właściwa realizacja powyższych zajęć pozwala osiągnąć zdecydowaną większość efektów uczenia się zaprojektowanych dla kierunku, a w szczególności w zakresie wiedzy i umiejętności.

Istotne miejsce w treściach programowych zajmuje rozwijanie **znajomości języków obcych**. Studenci mają możliwość nauki języka: angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego (na semestrach 1-4). W kolejnym, piątym semestrze poznają *język obcy specjalistyczny* (o treści programowej odpowiadającej zarządzaniu organizacjami), a na semestrze szóstym obowiązują zajęcia prowadzone w całości w języku obcym (w zależności od wyboru studenta: *practical english course* lub *praktischer deutschkurs* lub *prakticheskij kurs ruskogo jazyka*). Powyższe rozwiązania pozwalają osiągnąć efekt uczenia się związany z opanowaniem przez studentów języka obcego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, jak również należyście przygotować ich do skutecznej pracy w warunkach postępującej globalizacji i realiach XXI wieku.

Osiągnięciu efektów uczenia się z grupy kompetencji społecznych w istotnym stopniu sprzyjają treści programowe ujęte w ramach tzw. zarządzania miękkiego. Uzasadnia to ulokowanie w programie studiów takich przedmiotów, jak: etyka biznesu, psychologia społeczna, autoprezentacja i kształtowanie wizerunku, komunikacja interpersonalna, zachowania organizacyjne, psychologia w zarządzaniu, coaching.

W treściach programowych dla kierunku Zarządzanie przyjęto, że oprócz klasycznego podziału na: zajęcia z nauk humanistycznych lub społecznych oraz języka obcego; grupę zajęć podstawowych; grupę zajęć kierunkowych oraz praktykę zawodową student ma możliwość wyboru ścieżki kształcenia w ramach jednej z czterech grup zajęć do wyboru, które zostały scharakteryzowane poniżej.

Zarządzanie finansami i rachunkowość

Grupa zajęć, która pozwala nabyć specjalistyczną wiedzę z zakresu: prawa gospodarczego, oceny projektów inwestycyjnych, bankowości, zarządzania ryzykiem czy rachunkowości i sprawozdawczości finansowej. Treści programowe służą wykształceniu profesjonalistów, którzy posiadają szeroką wiedzę o zarządzaniu finansami i rachunkowości, a także są przygotowani do wykorzystania jej w praktyce. Studenci, kończąc ten obszar kształcenia, potrafią: posługiwać się narzędziami rachunkowymi oraz komputerowymi technikami wspomagającymi zarządzanie finansami, przygotować biznes plan, wdrażać i posługiwać się systemami rachunkowymi oraz dokumentami finansowymi.

Kadry i płace

Grupa zajęć jest skierowana do osób chcących pracować w działach HR, jak również do aktywnych zawodowo specjalistów z zakresu kadr i płac, którzy pragną doskonalić swoje kompetencje. Treści programowe są skoncentrowane na praktycznych aspektach zarządzania z zakresu polityki kadrowej oraz przygotowują do pełnienia funkcji kierowniczych. Studenci otrzymują aktualną wiedzę i umiejętności z obszarów: prawa pracy, motywowania, oceniania pracowników, wartościowania pracy i budowania systemów wynagrodzeń, naliczania obciążeń podatkowych i składek ZUS, zastosowania systemów informatycznych w praktyce kadrowo-płacowej, a także psychologii w zarządzaniu.

Marketing i zarządzanie sprzedażą

Grupa zajęć przygotowuje do pracy w branży handlowej oraz w działach marketingu i sprzedaży przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych. Absolwenci są przygotowani do pełnienia funkcji zarządczych w zakresie zarządzania sprzedażą lub działem marketingu, jak również realizacji zadań analityczno-doradczych w tej materii, a także do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Zarządzanie w administracji

Celem tej grupy zajęć jest przygotowanie profesjonalnej kadry kierowniczej, która wykorzysta swoją wiedzę i umiejętności w procesie zarządzania rozwojem lokalnym oraz w sektorze administracji publicznej. Absolwenci znają podstawy prawne i ustrój administracji publicznej RP, rozumieją podstawowe problemy funkcjonowania współczesnej administracji, potrafią kształtować relacje między sferą publiczną i prywatną oraz efektywnie zarządzać przestrzenią publiczną i zasobami naturalnymi, a także uczestniczyć w formułowaniu strategii rozwoju miast, gmin i regionów. Treści programowe obejmują również bardzo istotne kwestie przygotowania i zarządzania projektami oraz finansami jednostek samorządu terytorialnego.

Ukazane wyżej obszary kształcenia i treści programowe są niezbędne dla uzyskania kwalifikacji na poziomie VI Polskiej Ramy Kwalifikacji i są adekwatnie do zakładanych w programie studiów efektów uczenia się.

W związku z tym, że profil studiów na kierunku Zarządzanie jest praktyczny w strukturze efektów uczenia się dominują efekty odnoszące się do nabycia przez studenta umiejętności (w odróżnieniu od wiedzy i kompetencji społecznych). Determinuje to odpowiedni dobór metod kształcenia, wśród których zdecydowanie **przeważają zajęcia o charakterze praktycznym**, stanowiące odpowiednio 83% wszystkich godzin zajęć na st. niestacjonarnych i 79% wszystkich godzin zajęć na st. stacjonarnych.

Zgodnie z *Uchwałą nr 1 Senatu Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie Wytycznych w zakresie programów studiów dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni od roku akademickiego 2019/2020*, zajęcia w uczelni realizowane są w następujących formach: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, seminarium oraz praktyka.

Wykłady stanowią formę zajęć definiowaną jako zajęcia służące do przekazania wiedzy teoretycznej. Pozostałe formy zajęć traktowane są jako formy służące nabyciu umiejętności praktycznych i/lub pogłębieniu wiedzy, a mianowicie:

- ćwiczenia – definiowane jako zajęcia polegające na wykonywaniu zadań praktycznych, przeznaczane do nabycia i/lub pogłębienia umiejętności wykonywania danych czynności (w tym lektoraty języków obcych, zajęcia wychowania fizycznego);
- konwersatoria – definiowane jako zajęcia z zastosowaniem metod i form aktywizujących studenta, przeznaczone do nabycia i/lub pogłębienia wiedzy i umiejętności praktycznych;
- laboratoria – zajęcia o charakterze projektów i warsztatów, polegające na wykonywaniu czynności praktycznych wymagające specjalistycznego sprzętu, narzędzi lub warunków, przeznaczane do nabycia i/lub pogłębienia umiejętności wykonywania danych czynności;
- seminaria – definiowane jako zajęcia wymagające indywidualnego kontaktu z prowadzącym, służące do przygotowania pracy dyplomowej;
- praktyki zawodowe – definiowane jako zajęcia polegające na wykonywaniu czynności praktycznych i przeznaczane do nabycia i/lub pogłębienia umiejętności wykonywania danej czynności, odbywane na podstawie porozumień o organizację praktyk zawieranych z zakładami pracy oraz skierowań na praktykę.

Zarówno w programie studiów niestacjonarnych, jak i studiów stacjonarnych **najwięcej godzin zajęć przyporządkowano ćwiczeniom** (nie licząc praktyk zawodowych), w ramach których wykorzystuje się metody dydaktyczne aktywizujące studentów (np.: zadania tematyczne w formie prac grupowych i indywidualnych, analizy przypadków, prezentacje, wystąpienia, dyskusje, prace projektowe) służące w szczególności nabywaniu i rozwijaniu umiejętności praktycznych oraz kształtowaniu pożądanych kompetencji społecznych odpowiednich dla zarządzania i ujętych w macierzy efektów uczenia się dla kierunku.

Szczególną formą zajęć jest przedmiot **funkcjonowanie i rozwój organizacji**, który występuje na każdym roku studiów. Są to konwersatoria prowadzone przez zaproszonych praktyków biznesu, przedstawicieli administracji publicznej i instytucji okołobiznesowych (głównie interesariuszy zewnętrznych od lat współpracujących z wydziałem). Zasadniczym celem tych zajęć jest przedstawienie studentom dobrych praktyk w zakresie zarządzania i rozwoju wybranych organizacji. W trakcie spotkań praktycy dzielą się ze studentami swoim doświadczeniem zawodowym. Zajęcia stanowią doskonałą okazję do wymiany poglądów i dyskusji z zaproszonymi ekspertami. Dzięki temu studenci mają możliwość osiągnięcia efektów uczenia się związanych z wykorzystaniem w praktyce teoretycznej wiedzy z zakresu zarządzania, poznają specyfikę rozwoju przedsiębiorczości i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, a także rozwijają świadomość na temat aktualnego poziomu swojej wiedzy i umiejętności zawodowych w kontekście ciągłego doskonalenia posiadanych kompetencji.

Program studiów na kierunku Zarządzanie od roku akademickiego 2020/2021 obejmuje łącznie 2453 godzin zajęć na st. stacjonarnych i 1646 godzin zajęć na st. niestacjonarnych. W ramach całego cyklu kształcenia student zdobywa 180 ECTS, które zostały ujęte w układzie 60 ECTS na każdym roku studiów. Z bezpośrednim udziałem nauczyciela odbywają się zajęcia odpowiadające 90,1 ECTS (50%) na st. stacjonarnych i 60,4 ECTS (33%) na st. niestacjonarnych. Grupa zajęć kształtująca umiejętności praktyczne stanowi łącznie 118 ECTS (66%) na st. stacjonarnych i 114,5 ECTS (64%) na st. niestacjonarnych. Grupa zajęć rozwijających kompetencje językowe obejmuje 12 ECTS (7%), zaś grupa zajęć do wyboru 55 ECTS (31%) zarówno w programie studiów stacjonarnych, jak i studiów niestacjonarnych.

Szczegółowo ujęty program studiów i harmonogram jego realizacji zostały przedstawione w wersji elektronicznej w **załączniku nr 2** do niniejszego raportu.

Należy jednak zaznaczyć, że od 2013 roku, ze względu na niezadowalające wyniki rekrutacji nie uruchomiono na kierunku Zarządzanie st. stacjonarnych. Od 7 lat kształcenie odbywa się wyłącznie w formie st. niestacjonarnych, na których przewidziano zajęcia podczas ośmiu weekendów (piątek-niedziela) w każdym z sześciu semestrów, co daje łącznie 144 dni zajęć w trakcie całego cyklu studiów I stopnia.

Proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom zajęć na studiach niestacjonarnych przedstawia się następująco:

- wykłady – 17%,
- ćwiczenia – 21%,
- konwersatoria – 14%,

- laboratoria – 1%,
- seminaria – 3%,
- praktyki zawodowe – 44%.

Podejmując decyzję o doborze określonej formy lub form zajęć dla poszczególnych przedmiotów kierowano się przede wszystkim względami merytorycznymi w zakresie możliwości osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się z uwzględnieniem specyfiki danych zajęć.

W trosce o zapewnienie wysokiej jakości i efektywności procesu kształcenia oraz komfortu studiowania, **liczba studentów** w grupach ćwiczeniowych, laboratoryjnych i wykładowych jest dostosowana do rozmiarów oraz pojemności pomieszczeń dydaktycznych. Przy określaniu liczebności grup studenckich bierze się również pod uwagę charakter i formę poszczególnych zajęć. W efekcie, grupy ćwiczeniowe nie przekraczają 35 studentów, lektoraty nie są prowadzone w grupach liczniejszych niż 20 studentów, zaś w grupach laboratoryjnych przestrzega się zasady, aby każdy student miał możliwość pracy przy oddzielnym komputerze. Grupy seminaryjne (poza uzasadnionymi wyjątkami) nie przekraczają 15 studentów.

Rozkłady zajęć konstruowane są z zachowaniem stosownych przerw wraz z półgodzienną przerwą obiadową. Przestrzega się zasady, że zajęcia nie rozpoczynają się przed godziną 8.00 i nie kończą później niż 20.00. Dodatkowo, harmonogram realizacji programu studiów zapewnia, że w trakcie trzydniowych (weekendowych) cykli kształcenia łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych przypadających na „zjazd” nie przekracza 24.

W procesie kształcenia na kierunku Zarządzanie, w odniesieniu do wybranych zajęć, wykorzystuje się **metody i techniki kształcenia na odległość**, które ze względu na swoją specyfikę, z jednej strony pozwalają uzyskać założone efekty uczenia się, a z drugiej strony stanowią formalne wzbogacenie metod dydaktycznych. W szczególności odnosi się to do takich przedmiotów, jak *technologia informacyjna* i *informatyka w zarządzaniu*, które prowadzone są w formie e-learningu przy wykorzystaniu uczelnianej platformy edukacyjnej e-Moodle. Przy pomocy technik kształcenia na odległość prowadzi się również wybrane wykłady na st. niestacjonarnych do zajęć z zakresu: *psychologii społecznej*, *ochrony własności intelektualnej*, *podstaw logistyki* i *przedsiębiorczości*. łączny wymiar zajęć prowadzonych w formie e-learningu wynosi 16 ECTS (9%) na st. niestacjonarnych i 7 ECTS (4%) na st. stacjonarnych.

Zgodnie z *Regulaminem studiów w WSFIZ w Białymstoku*, dziekan wydziału na wniosek studenta może wyrazić zgodę na odbywanie studiów w trybie **indywidualnej organizacji studiów**, określając jednocześnie jej szczegółowe zasady. O indywidualną organizację studiów mogą ubiegać się zarówno studenci wyróżniający się w nauce, rozwoju społecznym czy naukowym, jak i studenci, którzy ze względu na swoją sytuację zdrowotną, osobistą bądź rodzinną wsparcia takiego wymagają.

Ponadto w trybie indywidualnej organizacji studiów kształcenie mogą realizować studenci z niepełnosprawnością, studentki w ciąży i studenci będący rodzicami (studentki w ciąży i studenci będący rodzicami mają prawo do odbywania studiów stacjonarnych w trybie indywidualnej organizacji studiów do czasu ich ukończenia), a także studenci, którzy potrzebują tej formy wsparcia w związku ze zdarzeniami losowymi ich dotyczącymi.

Formami indywidualnej organizacji studiów są:

- indywidualny program studiów (IPS),
- indywidualny harmonogram zajęć (IHZ)
- indywidualny tryb i termin zaliczania przedmiotów,
- indywidualny tryb studiowania przeznaczony dla studentów z niepełnosprawnością.

Indywidualny program studiów (IPS) jest formą kształcenia dla studentów uzdolnionych i wyróżniających się w nauce, polegającą na realizowaniu przedmiotów przewidzianych programem danego kierunku, a także zajęć wynikających z poszerzenia programu. Studia w trybie IPS polegają w szczególności na: rozszerzeniu wiedzy z wybranych zajęć, udziale studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych. IPS realizowany jest pod opieką nauczyciela akademickiego, posiadającego co najmniej stopień naukowy. Student we wniosku do dziekana o wyrażenie zgody na odbywanie studiów w tej formie przedstawia przygotowaną we współpracy z opiekunem naukowym propozycję indywidualnego programu studiów, który musi jednak spełniać wymagania wynikające z efektów uczenia się realizowanego kierunku studiów.

Indywidualny harmonogram zajęć (IHZ) jest formą kształcenia dla studentów znajdujących się w sytuacji życiowej uzasadniającej ustalenie szczególnego trybu studiowania, dla studentów przenoszących się z innych uczelni oraz przyjętych na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się. Zgodę na studiowanie według IHZ wydaje dziekan na wniosek zainteresowanego studenta. Student realizujący IHZ, co do zasady, składa zaliczenia i egzaminy w terminach przewidzianych w harmonogramie danego roku studiów zgodnie z obowiązującymi regulacjami zawartymi w Regulaminie studiów w WSFiZ w Białymstoku chyba, że w porozumieniu z dziekanem i prowadzącym dany przedmiot uzyska zgodę na inny tryb i termin zaliczenia przedmiotu.

Student może także wystąpić do dziekana z umotywowanym wnioskiem o przyznanie *indywidualnego trybu i terminu zaliczania przedmiotów*, polegającego na zmianie terminu lub/i sposobu zaliczania zajęć obowiązujących w danym roku studiów. Ta forma indywidualizacji procesu kształcenia dotyczy w szczególności studentów z niepełnosprawnościami, którzy mogą wystąpić do dziekana o przedłużenie czasu trwania zaliczenia lub egzaminu, przygotowanie materiałów egzaminacyjnych w alternatywnych formach zapisu, stosowanie podczas egzaminu lub zaliczenia dodatkowych urządzeń technicznych (m.in. oprogramowania udźwiękawiającego, urządzenia brajlowskiego, klawiatury alternatywnej itp.) oraz o zmianę egzaminu pisemnego na ustny lub ustnego na pisemny.

Do zadań uczelni należy również zapewnienie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dostosowanych do szczególnych **potrzeb studentów niepełnosprawnych**, w tym w miarę możliwości lokalowych i logistycznych, z zachowaniem zasady dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności. Opiekę nad studentami z niepełnosprawnością sprawuje Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, do którego obowiązków należy określenie szczególnych potrzeb studentów wraz z dostosowaniem warunków odbywania studiów do rodzaju ich niepełnosprawności oraz udzielania im wsparcia.

Jedną z form wsparcia studentów z niepełnosprawnością jest możliwość odbywania studiów w formie indywidualnej organizacji studiów. Jest ona dedykowana tym studentom, którzy ze względu na niepełnosprawność mają ograniczoną możliwość pełnego uczestnictwa w zajęciach, w tym także

możliwość zdawania egzaminów i uzyskiwania zaliczeń. Studentowi z niepełnosprawnością, bez względu na spełnienie warunków określonych dla IPS oraz IHZ, może zastać przyznana Indywidualna Organizacja Studiów. Rozstrzygnięcie w tej sprawie podejmuje dziekan. Dodatkowo, student niepełnosprawny, którego stan zdrowia uniemożliwia pełny udział w realizacji procesu dydaktycznego, może złożyć do Dziekana za pośrednictwem Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych wniosek o **zmodyfikowanie warunków odbywania studiów**, w szczególności poprzez zmianę formy uczestniczenia w zajęciach, formy zapisu materiałów dydaktycznych lub trybu uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów (więcej na ten temat w treści kryterium 8).

Ponadto, w przypadku gdy niepełnosprawność uniemożliwia studentowi korzystanie z materiałów dydaktycznych, student może złożyć wniosek do dziekana o ich utrwalenie w alternatywnej formie zapisu, w tym m.in. w formie: dokumentu wydrukowanego powiększoną czcionką, dokumentu elektronicznego czy nagrania audio. Jeżeli niepełnosprawność nie pozwala studentowi na uczestniczenie w zajęciach, student może złożyć wniosek do dziekana o zezwolenie na zwiększenie dopuszczalnej absencji. Student z niepełnosprawnościami, za zgodą dziekana, może podczas zajęć korzystać z dodatkowych urządzeń technicznych, pozwalających na pełny udział w zajęciach, czyli np. urządzeń rejestrujących dźwięk i obraz w przypadku, gdy nie może samodzielnie robić notatek.

Zastosowanie wyżej opisanych rozwiązań alternatywnych, ma na celu **wyrównanie szans** ukończenia studiów przez studentów niepełnosprawnych, uwzględniając możliwości tych osób. Jednakże zastosowanie tych rozwiązań nie może powodować zmniejszania wymagań merytorycznych wobec studentów niepełnosprawnych.

Regulamin studiów WSiFZ w Białymstoku przewiduje także wsparcie dla studentek w ciąży i studentów będących rodzicami, którym przysługuje dodatkowo urlop od zajęć bądź urlop od zajęć z możliwością przystąpienia do weryfikacji efektów uczenia się określonych w programie studiów.

Istotnym elementem programu studiów są **sześciomiesięczne praktyki zawodowe**, którym przyporządkowano 24 ECTS (13%). Praktyka realizowana jest na mocy porozumień zawartych pomiędzy uczelnią a wybranymi organizacjami (lokalne przedsiębiorstwa, jednostki administracji publicznej, instytucje okołobiznesowe i inne organizacje non-profit, jak np.: Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Urząd Miasta Ełku, Sąd Rejonowy w Ełku, Składnica Maszyn w Grajewie, Powiatowy Urząd Pracy w Ełku, Wasilewski i Syn sp. z o.o. w Białymstoku Oddział w Ełku, PRIMA s. c. w Ełku, ADBIT Firma Informatyczna w Ełku, PROGRES Usługi Reklamowe w Ełku). Sektorowe zróżnicowanie tych podmiotów wynika z konieczności zapewnienia studentom odpowiednich miejsc do realizacji praktyki z uwzględnieniem czterech ścieżek kształcenia (grup zajęć do wyboru) ujętych w programie studiów. Powyższe **porozumienia w pełni zaspokajają potrzeby w tym zakresie**, jak również w kwestii zapewnienia studentom odpowiedniej liczby miejsc do odbycia praktyki zawodowej.

Dążąc do osiągnięcia wysokiej skuteczności praktyk przyjęto, że odbywają się one w cyklu ciągłym, przez okres dwóch miesięcy, w trakcie semestrów III-V. Studenci aktywni zawodowo, pracujący na stanowiskach, na których zakres czynności jest zgodny z efektami uczenia się założonymi dla praktyki zawodowej i określonymi w programie studiów dla kierunku Zarządzanie mogą ubiegać się o zaliczenie tych zajęć w trybie potwierdzenia efektów uczenia się.

Nad sprawnym przebiegiem praktyk zawodowych czuwa **Wydziałowy opiekun praktyk zawodowych**, który jest powoływany przez Rektora na wniosek dziekana. W roku akademickim 2020/2021 Wydziałowym opiekunem praktyk zawodowych jest etatowy pracownik naukowo-dydaktyczny, który posiada również bogate doświadczenie praktyczne zdobyte poza szkolnictwem wyższym w zakresie przedsiębiorczości (w tym prowadzenie własnej działalności gospodarczej), co wpływa korzystnie na proces realizacji praktyk zawodowych na Wydziale Zarządzania.

Szczegółowe zasady odbywania studenckich praktyk zawodowych określa **Regulamin praktyk zawodowych**, stanowiący załącznik do Zarządzenia nr RK.021.58.2020 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 29 października 2020 w sprawie wprowadzenia *Regulaminu praktyk zawodowych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku*.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Rekrutacja na studia w WSiFiZ w Białymstoku następuje zgodnie z postanowieniami aktualnie obowiązującej uchwały Senatu WSiFiZ w Białymstoku. Zasady rekrutacji kandydatów na studia na rok akademicki 2020/2021 określa uchwała Nr 2 z dnia 19 maja 2019 roku w sprawie warunków, trybu, terminu rozpoczęcia i zakończenia oraz sposobu przeprowadzenia rekrutacji na pierwszy rok studiów w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku na rok akademicki 2020/2021 (aktualizowana Zarządzeniem nr RK.021.32.2020 Rektora WSiFiZ z 3 czerwca 2020), dostępna na stronie internetowej uczelni (www.wsfiz.edu.pl) i w Biuletynie Informacji Publicznej.

Zgodnie z postanowieniami uchwały Senatu WSiFiZ w Białymstoku przyjęcie kandydatów na studia następuje na podstawie postępowania rekrutacyjnego, które jest prowadzone na poszczególne kierunki, stopnie i formy studiów. Kandydat na studia na kierunku Zarządzanie musi spełnić warunki rekrutacyjne określone w powyższej uchwale, w tym powinien legitymować się świadectwem dojrzałości. Z uwagi na przyjęte w koncepcji kształcenia rozwiązania dotyczące nauczania w zakresie języka obcego (j. angielskiego lub j. niemieckiego lub j. rosyjskiego), podstawą przyjęcia na studia jest także znajomość jednego z tych języków, potwierdzona stosownym dokumentem (np.: świadectwem dojrzałości, certyfikatem) tak, aby w procesie kształcenia student mógł osiągnąć znajomość wybranego języka obcego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Kandydat ubiegający się o przyjęcie na studia powinien posiadać dobrze rozwinięte umiejętności logicznego i analitycznego myślenia oraz zdolność do pamięciowego opanowania stosunkowo rozległych treści teoretycznych. Mile widziana jest także wiedza na temat mechanizmów działania procesów społecznych i gospodarczych, uzyskana podczas dotychczasowej nauki lub pracy zawodowej. Kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia, powinna także cechować świadomość rangi procesu uczenia się przez całe życie. Kandydat na studia powinien również wykazywać takie predyspozycje, jak komunikatywność i rzetelność oraz zainteresowanie problematyką przedsiębiorczości, ekonomii, czy informatyki.

Zgodnie z par. 11 *Regulaminu studiów w WSiFiZ w Białymstoku* student może **przenieść się** na kierunek Zarządzanie z innej uczelni za zgodą i na warunkach określonych przez dziekana, jeśli wypełnił wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w uczelni, którą opuszcza.

Warunkiem zaliczenia przenoszonych zajęć jest przedstawienie przez studenta dokumentacji z procesu uczenia się, która przedstawia w szczególności efekty uczenia się i punkty ECTS, jakie student osiągnął realizując program studiów w ramach przenoszonych zajęć. Na tej podstawie dziekan stwierdza zbieżności uzyskanych efektów uczenia się z efektami uczenia się założonymi w programie studiów na kierunku Zarządzanie, określając jednocześnie ewentualne różnice programowe, które student przenoszący się musi uzupełnić na warunkach określonych przez dziekana Wydziału Zarządzania. Różnice programowe są również wyznaczane na podobnych zasadach w przypadku studentów wznawiających studia, zmieniających kierunek lub formę studiów.

Zgodnie z par. 39 *Regulaminu studiów w WSFiZ w Białymstoku* studentowi przenoszącemu zajęcia zaliczone w uczelni innej niż macierzysta, w tym zagranicznej, przypisuje się taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom kształcenia uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk w jednostce przyjmującej.

Uczelnia umożliwia również **potwierdzenie efektów uczenia się** uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów. W tym celu została opracowana i przyjęta uchwała nr 13 Senatu WSFiZ z 20 września 2019 w sprawie *Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się*.

Postępowanie w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się rozpoczyna się z inicjatywy osoby zainteresowanej, która składa stosowny wniosek do przewodniczącego powyższej komisji. Do danego wniosku należy dołączyć wszelkie dokumenty (zaświadczenia, certyfikaty, dyplomy, opinie pracodawców, opisy zajmowanych stanowisk pracy i inne) pozwalające ocenić wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne wnioskodawcy. Następnie, komisja przeprowadza weryfikację tego, jakie efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone i podejmuje w tym zakresie stosowne rozstrzygnięcie, w którym każdej analizowanej grupie zajęć wystawiana jest ocena. W przypadku przyznania oceny pozytywnej następuje przypisanie odpowiedniej liczby punktów ECTS do zajęć/grupy zajęć podlegających potwierdzeniu. Zaliczenie zajęć w wyniku zastosowania powyżej procedury jest dokumentowane w protokołach zaliczeń/egzaminów i kartach okresowych osiągnięć studenta wraz ze stosowaną adnotacją.

Zasady dyplomowania studentów określone są w *Regulaminie studiów w WSFiZ w Białymstoku*, a szczegółowe warunki jakim muszą odpowiadać prace dyplomowe i egzamin dyplomowy określa zarządzenie Rektora WSFiZ nr RK.021.22.2017 z dnia 3 lipca 2017. Zgodnie z tymi regulacjami za pracę dyplomową uznaje się samodzielne opracowanie określonego zagadnienia naukowego prezentujące ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane z danym kierunkiem studiów, poziomem i profilem uczenia się oraz umiejętność samodzielnego analizowania i wnioskowania.

Student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego (promotora) posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora. Temat pracy dyplomowej powinien być ustalony nie później niż pół roku przed planowanym ukończeniem studiów. W uzasadnionych przypadkach można dokonać zmiany tematu pracy dyplomowej. Obligatoryjnie, tematyka prac dyplomowych musi dotyczyć zagadnień związanych z zarządzaniem, w tym jednocześnie z wybranym przez studenta obszarem specjalizacyjnym (grupą zajęć do wyboru).

Warunkiem koniecznym zaliczenia seminarium dyplomowego (prowadzonego na semestrach IV-VI) jest złożenie przez studenta w Dziekanacie przyjętej przez promotora i oprowionej pracy dyplomowej w dwóch egzemplarzach. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor pracy oraz jeden recenzent wyznaczony przez dziekana (w formie pisemnej recenzji). Recenzentem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora.

Student, który nie złożył pracy dyplomowej w wyznaczonym terminie zostaje skreślony z listy studentów.

Przed złożeniem pracy dyplomowej do Dziekanatu podlega ona sprawdzeniu z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA). Zasady funkcjonowania JSA w Uczelni określa *Regulamin korzystania z Jednolitego Systemu Antyplagiatowego w WSFiZ w Białymstoku* nadany Zarządzeniem nr RK.021.10.2019 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 26 kwietnia 2019 w sprawie sprawdzania prac dyplomowych w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku.

Recenzent po zapoznaniu się z pracą dyplomową może wezwać studenta do poprawy pracy w terminie określonym w porozumieniu z kierującym tą pracą, formułując na piśmie zagadnienia do poprawienia. Po poprawieniu pracy dyplomowej zgodnie z wezwaniem, recenzent sporządza ocenę pracy. Jeżeli praca nie zostanie poprawiona zgodnie z wezwaniem recenzenta w wyznaczonym terminie, ocenia on pracę na ocenę niedostateczną.

Po wystawieniu negatywnej oceny pracy przez recenzenta dziekan wyznacza drugiego recenzenta. W przypadku drugiej recenzji negatywnej student powinien przedstawić poprawioną wersję pracy dyplomowej w terminie ustalonym przez dziekana. Niezłożenie w terminie pracy dyplomowej powoduje skreślenie z listy studentów.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest: uzyskanie zaliczeń z wszystkich zajęć oraz zdanie wszystkich egzaminów przewidzianych w programie i harmonogramie realizacji programu studiów; złożenie pracy dyplomowej w wyznaczonym terminie, uzyskanie pozytywnych ocen pracy dyplomowej, zarówno od promotora, jak i recenzenta; uregulowanie wszelkich zobowiązań, w tym finansowych, wobec uczelni.

Rozstrzygnięcie o dopuszczeniu studenta do egzaminu dyplomowego podejmuje dziekan.

Egzamin dyplomowy powinien odbyć się w terminie nieprzekraczającym trzech miesięcy od daty złożenia pracy. Jest to egzamin ustny i obejmuje tematykę związaną z pracą dyplomową oraz z kierunkiem studiów. Odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana, w skład której wchodzi: dziekan (jako przewodniczący), promotor i recenzent pracy. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może odpowiednio zmienić skład komisji powierzając funkcję: przewodniczącego, promotora lub recenzenta innemu nauczycielowi akademickiemu posiadającemu co najmniej stopień naukowy doktora.

Z egzaminu dyplomowego sporządza się protokół, w którym utrwała się decyzję komisji o nadaniu tytułu zawodowego. Decyzja o nadaniu tytułu zawodowego jest z mocy prawa natychmiastowo wykonalna. Przysługuje od niej odwołanie do Rektora w terminie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

W przypadku uzyskania z egzaminu dyplomowego oceny niedostatecznej lub nieusprawiedliwionego nieprzystąpienia do egzaminu dyplomowego, dziekan wyznacza drugi termin egzaminu dyplomowego – nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy, niż trzy miesiące od daty pierwszego egzaminu. Drugi termin egzaminu dyplomowego jest terminem ostatecznym. W przypadku niezdania egzaminu dyplomowego w drugim terminie Rektor wydaje decyzję o skreśleniu z listy studentów.

Podstawą obliczania **ostatecznego wyniku studiów** są: średnia ważona ocen z egzaminów oraz ocen z zaliczeń niekończących się egzaminem uzyskanych w ciągu całego okresu studiów (60% oceny na dyplomie); średnia ocen pracy dyplomowej od promotora i recenzenta (20% oceny na dyplomie); ocena z egzaminu dyplomowego, określona jako średnia ocen uzyskanych z wszystkich pytań ocenianych w trakcie egzaminu dyplomowego (20% oceny na dyplomie).

W dyplomie ukończenia studiów wyższych wpisuje się ostateczny wynik, ustalony według zasad określonych powyżej, wyrównany do pełnej oceny lub ocen połówkowych zgodnie z następującym schematem:

- od 3,00 do 3,29 - dostateczny (3,0);
- od 3,30 do 3,69 - dostateczny plus (3,5);
- od 3,70 do 4,09 - dobry (4,0);
- od 4,10 do 4,49 - dobry plus (4,5);
- od 4,5 i powyżej - bardzo dobry (5,0).

Komisja egzaminacyjna może wyróżnić pracę dyplomową. Fakt ten odnotowuje się w suplemencie do dyplomu. Dyplom z wyróżnieniem może otrzymać absolwent, który:

- ukończył studia w terminie określonym programem studiów,
- uzyskał z egzaminów i z zaliczeń z przedmiotów nie kończących się egzaminem średnią ocen, co najmniej 4,50;
- uzyskał z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego oceny bardzo dobre;
- nie naruszył zasad zawartych w ślubowaniu.

Do **weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się** przypisanych dla kierunku Zarządzanie wykorzystuje się metody określone w Zarządzeniu Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku w *sprawie szczegółowych elementów Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia*, a także:

- wykazy ocen z zaliczeń i egzaminów;
- wskaźniki zdawalności w pierwszym terminie zaliczeń i egzaminów;
- wskaźniki powtarzalności poszczególnych przedmiotów;
- wskaźniki powtarzalności semestrów i lat studiów;
- wyniki egzaminów dyplomowych;
- uzyskane przez Biuro Karier opinie pracodawców na temat absolwentów;
- opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki;
- opinie wykładowców o efektach uczenia się i programie studiów;
- wyniki badania opinii studentów i absolwentów.

Dodatkowo, analizie poddaje się statystykę wystawianych ocen końcowych z poszczególnych zajęć, zwracając szczególną uwagę na najwyższe i najniższe średnie arytmetyczne tych ocen, co może wskazywać na zbyt wysokie lub zbyt niskie wymagania stawiane studentom przez wykładowców w zakresie weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.

Istotnym źródłem danych w opisywanej tematyce jest coroczne **Sprawozdanie z dydaktyki**, przygotowywane przez Dział Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą.

Interpretacja wyników kształcenia i innych danych ilościowych oraz przedstawianych opinii jest wykorzystywana na potrzeby doskonalenia procesu nauczania i programu studiów, a w szczególności w zakresie: treści programowych, stosowanych metod dydaktycznych, rozkładu godzin zajęć pomiędzy poszczególne przedmioty, systemu punktowego ECTS, jak również doboru metod sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się.

Odnosząc się do danych związanych z **odsiewem studentów** należy zauważyć, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat kształtują się one na poziomie 9%-16%:

- r.ak. 2015/2016 – 16%,
- r.ak. 2016/2017 – 14%,
- r.ak. 2017/2018 – 11%,
- r.ak. 2018/2019 – 14%,
- r.ak. 2019/2020 – 9%,

co należy uznać za relatywnie niski wynik. Pogłębiona analiza przyczyn rezygnacji ze studiów wskazuje dodatkowo, że studenci w dużej mierze przerywają studia z powodów osobistych lub finansowych, a nie z powodu trudności w osiągnięciu efektów uczenia się.

Z kolei odsetek studentów kończących studia w terminie prezentuje się następująco:

- nabór 2015/2016 – 78%,
- nabór 2016/2017 – 74%,
- nabór 2017/2018 – 53%.

Poza studentami, dla których r.ak. 2019/2020 był ostatnim rokiem studiów, opisywany wskaźnik kształtuje się na zadowalającym poziomie. Za wyjątkowy należy jednak uznać nabór z r.ak. 2017/2018, który został ukończony w terminie przez wyraźnie mniej liczną grupę studentów. Analiza przyczyn zaistniałej sytuacji pozwala zauważyć, że decydujący wpływ na nią miały problemy i ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19, które sprawiły, że dla wielu studentów proces kształcenia i własnego rozwoju przestały być priorytetem.

W odniesieniu do roku 2019 należy stwierdzić, że w efekcie prac nad jakością kształcenia i weryfikacją efektów uczenia się na kierunku Zarządzanie wprowadzono **modyfikacje** w zakresie: zasad i warunków odbywania praktyk zawodowych, zasad i warunków organizacji i zaliczania przez studentów wykładów w ramach przedmiotu *funkcjonowanie i rozwój organizacji*, monitoringu i doskonalenia zasad wyboru przez studentów seminarium dyplomowego i promotora, zasad oferowania grup zajęć do wyboru, monitoringu i doskonalenia sposobu kształcenia w ramach języka obcego. Dodatkowo, w czasie pandemii COVID-19 sposoby weryfikacji efektów uczenia się zostały dostosowane do okoliczności i ograniczeń towarzyszących kształceniu w formie zdalnej.

Sposób weryfikacji efektów uczenia się jest regulowany poprzez Zarządzenie nr RK.021.42.2019 Rektora WSiFiZ w Białymstoku z dnia 19 listopada 2019 w sprawie systemu monitoringu i weryfikacji efektów uczenia się w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku, powołanie Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz zarządzenia Rektora w sprawie powołania właściwych Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia. W przypadku Wydziału Zarządzania WSiFiZ w Białymstoku, Filia w Ełku jest to Zarządzenie nr RK.210.30.2019 Rektora WSiFiZ w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku.

Przy weryfikacji efektów uczenia się przyjmuje się założenie, że uzyskanie pozytywnej oceny końcowej z zajęć, pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego, a także praktyki zawodowej potwierdza osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się ustalonych dla wymienionych elementów procesu kształcenia. Poziom uzyskania efektów uczenia się wynika z wystawionej oceny.

Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się dla kierunku przeprowadzana jest w kilku etapach, a mianowicie:

- weryfikacja dokonana przez nauczyciela akademickiego prowadzącego dane zajęcia dla każdego studenta;
- weryfikacja dokonana przez Wydziałowego opiekuna praktyk zawodowych;
- weryfikacja zbiorcza dokonywana przez pracownika Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą – dla prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego;
- weryfikacja zgodności efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy dokonywana przez Biuro Karier;
- weryfikacja zbiorcza dokonywana przez dziekana wydziału i Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia;
- podsumowanie dokonywane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia wraz ze sprawozdaniem rocznym z funkcjonowania systemu.

W skład **systemu oceny** stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się wchodzi:

- oceny końcowe wystawiane z poszczególnych zajęć;
- ocena z praktyk zawodowych, zgodnie z zasadami przyjętymi w programie studiów;
- ocena z pracy dyplomowej;
- ocena z egzaminu dyplomowego.

Nauczyciel akademicki prowadzący dane zajęcia jest odpowiedzialny za określenie szczegółowych kryteriów oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się wraz z zasadami wystawiania ocen (skalą ocen) i poinformowanie o tym studentów na pierwszych swoich zajęciach. Sposób weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się powinien być jak najbardziej zobiektywizowany. W tym celu zaleca się jego oparcie na systemie punktowym, w którym za wymagane rodzaje aktywności studenta w trakcie zajęć przydzielane są określone liczby punktów, zaś poziom oceny wynika z przyjętej skali.

Charakterystyka szczegółowych metod weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, odpowiadających im narzędzi wraz ze szczegółowymi kryteriami oceny, progiem zaliczeniowym i stosowaną skalą ocen powinny być przygotowane w wersji pisemnej przed rozpoczęciem zajęć

i przechowywane przez nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za zajęcia przez okres co najmniej roku po zakończeniu realizacji tych zajęć.

Podczas cyklicznych spotkań dziekana z nauczycielami akademickimi wydziału zwraca się uwagę na kwestię starannego opracowania przedmiotowych efektów uczenia się, które powinny korespondować z założonymi, kierunkowymi efektami uczenia się oraz na sposób weryfikacji tych efektów w ramach poszczególnych zajęć (w tym na aspekt ich „mierzalności”). Na potrzeby osiągnięcia założonych efektów uczenia się (nierazko istotnie zróżnicowanych ze względu na zakres wiedzy oraz umiejętności i postaw społecznych) realizuje się różnorodne formy i metody kształcenia, obejmujące: wykłady, ćwiczenia, lektoraty, konwersatoria, laboratoria komputerowe, praktykę zawodową, wykłady z praktykami oraz prace projektowe.

Syntetycznym miernikiem stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla kierunku studiów jest ocena końcowa ze studiów, której sposób wystawiania również określa *Regulamin studiów w WSFiZ w Białymstoku*.

Do **metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się** na poziomie zajęć zalicza się w szczególności:

- egzamin (ustny, opisowy, testowy lub w innej formie);
- zaliczenie (ustne, opisowe, testowe lub w innej formie);
- kolokwium;
- przygotowanie referatu lub prezentacji;
- przygotowanie pracy projektowej;
- odpowiedzi ustne (głównie w przypadku lektoratów);
- prace domowe;
- aktywność na zajęciach;
- wykonanie prac laboratoryjnych;
- dziennik praktyk lub wnioski o uznanie pracy jako praktyki z załącznikami (w przypadku praktyki zawodowej).

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy są weryfikowane przede wszystkim poprzez: kolokwia oraz pisemne lub ustne zaliczenia i egzaminy. Natomiast efekty kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych są weryfikowane w ramach ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, projektów z zastosowaniem tzw. prac etapowych (częstkowych) takich, jak: przygotowanie referatu lub prezentacji, przygotowanie pracy projektowej, odpowiedzi ustne (głównie w przypadku lektoratów), prace domowe, aktywność na zajęciach, wykonanie prac laboratoryjnych, metody sytuacyjne, projekty grupowe i indywidualne, analizy przypadków oraz zadania tekstowe. Tematyka, rodzaje i metodyka powyższych prac jest dostosowana do różnych form zajęć.

Po zakończonej sesji egzaminacyjnej każdy nauczyciel akademicki jest zobowiązany do złożenia w Dziekanacie kompletu prac: egzaminacyjnych, zaliczeniowych i częściowych oraz protokołów, które są odpowiednio archiwizowane. Wyjątek stanowią prace, które automatycznie są gromadzone i przechowywane poprzez narzędzia służące do nauki zdalnej, jak platforma e-learningowa e-Moodle czy aplikacja MS Teams, które w szczególności są wykorzystywane podczas pandemii COVID-19. Jeżeli egzamin ma formę ustną, egzaminator ma obowiązek sporządzić na piśmie listę pytań, które mogą być kierowane do studentów i dołączyć ją do sylabusu przedmiotowego. Na tej podstawie Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadza cykliczną analizę tej dokumentacji

pod względem merytorycznym i zgodności z sylabusami przedmiotowymi. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia weryfikacji poddaje się prace studentów z dziesięciu losowo wybranych przedmiotów z danego semestru.

Istotnym źródłem informacji w kwestii weryfikacji efektów uczenia się są **ankiety przeprowadzane wśród studentów** dotyczące badania ich opinii na temat znajomości i osiągnięcie efektów uczenia się. Wyniki ostatniej takiej ankiety (dotyczyła 14 losowo wybranych przedmiotów i zawiera 413 opinii) wskazują, że wykładowcy należycie wywiązują się z obowiązku informowania studentów o zakładanych efektach uczenia się dla swoich zajęć, warunkach ich weryfikacji czy kryteriach ocen. W opinii studentów efekty uczenia się są odpowiednio dostosowane do poszczególnych przedmiotów, a ich osiągnięcie jest realne.

Warunkiem uzyskania dyplomu ukończenia studiów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia jest osiągnięcie przez studenta wszystkich założonych w programie efektów uczenia się. **Weryfikacja efektów uczenia się** następuje w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych oraz praktyki zawodowej. Sposób weryfikacji efektów uczenia się podczas praktyki zawodowej określa *Regulamin praktyk zawodowych* wprowadzony zarządzeniem Rektora. Zgodnie z jego treścią weryfikacja efektów uczenia się założonych dla praktyki zawodowej następuje na podstawie odpowiedniej dokumentacji złożonej przez studenta wśród której należy wyróżnić: oświadczenie studenta o zapoznaniu się z zasadami organizacji praktyki zawodowej, dziennik praktyk, sprawozdanie studenta z odbytej praktyki (w tym opinii opiekuna praktyk z ramienia zakładu pracy oraz opinii Wydziałowego opiekuna praktyk zawodowych). Formalnym wyrazem oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się jest ocena z praktyki, wystawiana przez dziekana bądź Wydziałowego opiekuna praktyk zawodowych. Do wystawiania ocen z praktyki stosuje się zasady ogólne, przewidziane w *Regulaminie studiów w WSFiZ w Białymstoku*.

Sprawdzanie i ocenianie efektów uczenia się przyporządkowanych dla **praktyki zawodowej** sprowadza się do weryfikacji zgodności przebiegu praktyki zawodowej z celami i ramowym programem praktyk zawodowych opracowanym dla kierunku Zarządzanie, a w szczególności: charakteru zadań, prawidłowości wymiaru czasowego i terminu odbywania praktyki zawodowej oraz przestrzegania przez studenta dyscypliny i porządku pracy przyjętych w miejscu odbywania praktyki. Sprawozdanie z realizacji praktyki zawodowej jest swoistą autoanalizą i autorefleksją studenta po odbyciu praktyki zawodowej, w którym student szczegółowo opisuje jej przebieg (wykonywane zadania i czynności) oraz przedstawia opinię Zakładowego opiekuna praktyk na temat efektów uczenia się osiągniętych podczas trwania praktyki zawodowej. Biorąc pod uwagę specyfikę praktyki zawodowej wśród efektów uczenia się dominują umiejętności i kompetencje społeczne, które są weryfikowane na zasadach opisanych powyżej. Dodatkowo, dla zapewnienia jak najlepszej jakości praktyki zawodowej, Wydziałowy opiekun praktyk zawodowych może przeprowadzić hospitację wybranych praktyk. Tryb i warunki przeprowadzania hospitacji praktyk zawodowych również określa *Regulamin praktyk zawodowych*.

Studenci aktywni zawodowo, pracujący na stanowiskach, na których zakres czynności jest zgodny z efektami uczenia się założonymi dla praktyki zawodowej i określonymi w programie studiów dla kierunku Zarządzanie mogą ubiegać się o zaliczenie tych zajęć **w trybie potwierdzenia efektów uczenia się**.

Na szczególną uwagę zasługują metody weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w ramach nauki **języków obcych**, które muszą być dostosowane do specyfiki i charakteru lektoratu. W tej materii dominują zatem formy umożliwiające ocenę wszystkich aspektów zaawansowania językowego, czyli w zakresie: czytania, mówienia, słuchania i pisania. Od lektorów wymaga się, aby w procesie analizy postępów w nauce wykorzystywali (oprócz tradycyjnych prac zaliczeniowych i egzaminów) prace cząstkowe takie, jak: prezentacje, ćwiczenia pisemne i ustne oraz formy dyskusyjne, które służą nabyciu praktycznych umiejętności posługiwania się danym językiem obcym.

Kluczową formą weryfikacji efektów uczenia jest zaś **egzamin dyplomowy**. Kontrola poziomu merytorycznego i poprawności przygotowania prac dyplomowych jest przeprowadzana na podstawie analizy prac dyplomowych złożonych do obrony w danym roku akademickim. Kontrola poprawności przygotowania prac dyplomowych określa, czy ich poziom merytoryczny odpowiada wymogom stawianym dla prac dyplomowych; weryfikuje poprawność formalnej strony pracy; ocenia zgodność zakresu tematycznego prac dyplomowych z kierunkiem studiów i obszarem specjalizacyjnym wybranym przez studenta; jak również weryfikuje rzetelność recenzji. Kontrola tytułów prac dyplomowych obejmuje weryfikację zgodności zakresu tematycznego pracy z kierunkiem studiów oraz wybranym przez studenta obszarem specjalizacyjnym (grupą zajęć do wyboru).

Poziom merytoryczny prac dyplomowych jest zróżnicowany, jednakże odpowiednio wysoki pod względem merytorycznym i formalnym, jak na prace licencjackie. Na przestrzeni minionych lat nie zdarzyły się przypadki negatywnej oceny pracy dyplomowej wystawionej przez recenzenta.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w wymiarze podmiotowym, realnym wynikiem realizacji efektów uczenia się jest **absolwent** kierunku Zarządzanie, który podlega ostatecznej i końcowej ocenie podczas egzaminu dyplomowego. Dochodzi wówczas do swoistej konfrontacji faktycznej wiedzy oraz posiadanych umiejętności i postaw społecznych studenta z założoną sylwetką absolwenta. Proces dyplomowania ma wykształcić w studencie przede wszystkim szereg praktycznych umiejętności, wśród których można wyróżnić zdolność do: selekcji i krytycznej analizy zróżnicowanych źródeł informacji, kształtowania i przedstawiania własnych opinii z zakresu zarządzania, przygotowania wystąpień ustnych i obszernych prac pisemnych, planowania i organizowania pracy własnej w dłuższym horyzoncie czasowym, rozwijania świadomości na temat poziomu swojej wiedzy i konieczności ciągłego uczenia się.

Czynny udział dziekana w egzaminach dyplomowych oraz wynikająca z tego obserwacja i ocena absolwentów dają podstawy do stwierdzenia, że proces kształcenia na kierunku Zarządzanie prowadzi do osiągnięcia założonych efektów uczenia się.

Analiza losów zawodowych absolwentów jest istotnym elementem w procesie podwyższania jakości kształcenia oraz dostosowywania oferty edukacyjnej do wymogów współczesnego rynku pracy. Bazując na wynikach ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych należy zauważyć, że (w odniesieniu do absolwentów kierunku Zarządzanie z 2018 roku) aż 96% z nich w ciągu roku po zakończeniu studiów pracuje. Przeciętny czas od uzyskania dyplomu do otrzymania pierwszej pracy po uzyskaniu dyplomu to zaledwie pół miesiąca. Średnie miesięczne wynagrodzenie absolwenta kierunku Zarządzanie wynosi 3173 zł i jest wyższe niż przeciętne wynagrodzenie wszystkich absolwentów kierunków ekonomicznych w Polsce.

Uogólniając powyższe dane należy stwierdzić, że ekonomiczne losy absolwentów kierunku Zarządzanie kształtują się pozytywnie.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Na dzień przygotowania raportu samooceny **obsadę kadrową** na kierunku Zarządzanie stanowi 29 nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia:

- 2 profesorów zwyczajnych,
- 1 profesor WSFiZ,
- 1 doktor habilitowany,
- 13 doktorów,
- 12 magistrów.

Biorąc pod uwagę formę zatrudnienia obsada kadrowa na kierunku Zarządzanie składa się z: 17 nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni na pierwszym etacie, 3 nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako dodatkowym miejscem pracy, 9 innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne zatrudnionych w Uczelni na umowy cywilnoprawne.

Struktura kwalifikacji (posiadane tytuły zawodowe, stopnie i tytuły naukowe) oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

Zespół tworzący obsadę kadrową na kierunku Zarządzanie ma bogate doświadczenie dydaktyczne, odpowiedni dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Biorąc pod uwagę różnorodność treści programowych i zajęć ujętych w programie studiów, wśród wykładowców znajdują się osoby posiadające kwalifikacje z zakresu: nauk o zarządzaniu i jakości, ekonomii, finansów, prawa, psychologii, informatyki oraz filologii (angielskiej, germańskiej, rosyjskiej). Do grona praktyków można zaliczyć 19 wykładowców, co pozwala **spełnić wymóg związany z praktycznością minimum 50% zajęć** prowadzonych na kierunku.

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia związane z określoną dyscypliną posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w danym zakresie lub odpowiednie doświadczenie zawodowe (właściwe dla prowadzonych zajęć), co umożliwia nabywanie przez studentów pożądanym umiejętności praktycznych.

Cała kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem **metod i technik kształcenia na odległość**. W trakcie semestru letniego 2019/2020, z powodu pandemii COVID-19, wszystkie zajęcia odbywały się w formule zdalnej. Ankieta ewaluacyjna dotycząca zajęć on-line przeprowadzona wśród studentów po tym semestrze wskazuje, że kadra należycie wywiązała się z powierzonych obowiązków.

W zakresie najważniejszych **osiągnięć dydaktycznych** jednostki z ostatnich pięciu lat można wymienić następujące podręczniki i monografie naukowe opracowane przez wykładowców z kierunku Zarządzanie:

- **M.S. Wiatr**, A. Krysiak A. Staniszevska, Zarządzanie portfelem kredytowym banku, wydanie II rozszerzone i poprawione - OW SGH, Warszawa 2015;

- Bankowość korporacyjna. Podręcznik akademicki, red. **M. S. Wiatr**, wyd. II poprawione i rozszerzone, Difin, Warszawa 2015;
- **M. K. Gąsowska**, Logistyka a konkurencyjność przedsiębiorstwa, Difin, Warszawa 2018;
- **K. Kowalewski**, J. Moczyłowska, Patologie i dysfunkcje w organizacji, Difin, Warszawa 2020;
- **A. Kopcuk**, Analiza finansowa przedsiębiorstwa, WSiFZ w Białymstoku, Białystok 2018;
- B. Bakier, M. Dawidziuk, **A. Iwacewicz-Orłowska**, Makroekonomia. Testy i zadania, WSiFZ Białystok 2020;
- Bakier, M. Dawidziuk, **A. Iwacewicz-Orłowska**, Mikroekonomia. Testy i zadania, WSiFZ Białystok 2021 (wersja oddana do druku);
- **Ł. Siemieniuk**, **N. Siemieniuk**, A. Zalewska-Bochenko, Wybrane aspekty funkcjonowania informatycznych systemów zarządzania, Wydawnictwo Exprinter, Białystok 2017;
- **Ł. Siemieniuk**, A. Gardocki, A. Zalewska-Bochenko, Instytucjonalne i programowe formy kreowania rozwoju startupów w Polsce, Wydawnictwo Exprinter, Białystok 2018;
- U. Gołaszewska-Kaczan, A. Grześ, M. Kruk, **M. Proniewski**, Ludzie i struktury we współczesnym przedsiębiorstwie, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2017;
- U. Gołaszewska-Kaczan, A. Grześ, M. Kruk, **M. Proniewski**, A. Śleszyńska-Świdorska, Przedsiębiorstwo wobec współczesnych wyzwań rynkowych, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2015.

Kadra przejawia wysoki poziom zaangażowania i postawy zawodowe oczekiwane od nauczycieli akademickich. W ciągu minionych pięciu lat wśród wykładowców prowadzących zajęcia na kierunku Zarządzanie warto wskazać na następujące **awanse naukowe**:

- M.K. Gąsowska, habilitacja w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości (2019),
- I. Solarczyk, doktorat w dyscyplinie psychologia (2017),
- Ł. Siemieniuk, doktorat w dyscyplinie ekonomia i finanse (2017),
- P. Laskowski, doktorat w dyscyplinie nauk prawnych (2019).
- K.M. Łogwiniuk, doktorat w dziedzinie nauk ekonomicznych (2015).

W ciągu ostatnich lat Wydział dwukrotnie otrzymywał **dotację podmiotową MNiSW** na utrzymanie potencjału badawczego (informacja nr 25065/E-561/S/2016 i informacja nr 25065/E-561/S/2017), dzięki czemu zrealizowano następujące badania statutowe: *Wybrane aspekty doskonalenia procesu zarządzania organizacjami w regionie północno-wschodniej Polski* oraz *Doskonalenie procesu zarządzania organizacjami w regionie północno-wschodniej Polski – wybrane zagadnienia*.

Ponadto, dwóch wykładowców z Ełku (M. Wiśniewska, A. Gilewska) znajduje się w końcowej fazie przewodu doktorskiego. Na uwagę zasługuje także fakt nadania przez prezydenta RP A.E. Szczepanowskiemu Brązowego Krzyża Zasługi, za zasługi w rozwoju nauki w 2016 roku.

Warto w tym miejscu dodać, że Wydział Zarządzania w 2013 roku uzyskał **kategorię naukową B** (decyzja 935/KAT/2013), która została utrzymana podczas kolejnej ewaluacji jednostki w 2017 roku (decyzja 947/KAT/2017).

Jednocześnie władze Uczelni motywują pracowników zatrudnionych na pierwszym etapie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, by zwiększyć liczbę samodzielnych pracowników naukowych i doktorów związanych z Ełkiem także przez miejsce zamieszkania.

W trosce o rozwój kompetencji i kwalifikacji kadry prowadzące zajęcia, a także na potrzeby realizacji *Misji i strategii rozwoju WSiFiZ w Białymstoku* Uczelnia organizuje **konferencje naukowe**. Najbliższa planowana jest na czerwiec 2021, a jej tytuł to: *Transformacja regionów - przedsiębiorstwa, gospodarka i społeczeństwo w procesie zmian*.

Na korzyść zatrudnionej kadry wpływają także bardzo wysokie oceny przyznawane wykładowcom podczas **ankietowych badań ewaluacyjnych** przeprowadzanych wśród studentów. Przykładowo, ogólna średnia arytmetyczna ocen jakości pracy wykładowców na kierunku Zarządzanie podczas ostatniego badania wyniosła 4,8 (na skali od 1 do 5), co należy uznać za bardzo dobry wynik.

Szczegółowa obsada zajęć dydaktycznych ujętych w programie studiów dla kierunku Zarządzanie rozpoczynających się od r.ak. 2020/2021 została ukazana w załączniku nr 2 do niniejszego raportu.

Podczas planowania obciążeń dydaktycznych zwraca się baczniejszą uwagę na to, aby zajęcia których głównym celem jest nabywanie umiejętności praktycznych były prowadzone przez osoby, które nabyły w danym zakresie bogate **doświadczenie zawodowe poza systemem szkolnictwa wyższego**. Przykładowo:

- przedmioty: *finanse, finanse przedsiębiorstwa, bankowość, zarządzanie ryzykiem, ocena projektów inwestycyjnych* są prowadzone przez członka Polskiego Stowarzyszenia Finansów i Bankowości, byłego członka rad nadzorczych oraz eksperta i doradcę Prezesa Banku PBK S.A., a następnie Banku BPH S.A.;
- przedmioty *biznesplan* i *analiza finansowa* są prowadzone przez autora licznych planów finansowych, wycen wartości przedsiębiorstw, studiów wykonalności i analiz projektów inwestycyjnych, czy programów naprawczych;
- przedmioty: *ustrój i zadania samorządu terytorialnego, zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym, zarządzanie środowiskiem* są prowadzone przez byłego dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego, zastępcę dyrektora Departamentu Współpracy z Zagranicą i Promocji oraz członka Regionalnego Komitetu Sterującego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego;
- przedmioty: *podstawy zarządzania, zarządzanie kapitałem ludzkim, wartościowanie pracy i wynagradzanie, zachowania organizacyjne* są prowadzone przez kierownika ełckiej filii WSiFiZ i jednostki organizacyjnej uczelni, członka rady nadzorczej, byłego prezesa zarządu Centrum Nowych Technologii sp. z o.o., opiekuna startupów (w ramach programów rozwojowych UE);
- ćwiczenia z *rachunkowości* są prowadzone przez kierownika działu księgowości w Transbud sp. z o.o. w Ełku;
- przedmioty: *relacje z klientami i techniki sprzedaży, zarządzanie zespołem sprzedażowym, narzędzia promocji, marketing* są prowadzone przez certyfikowanego trenera sprzedaży i właściciela agencji marketingowej GTP Marketing w Białymstoku;
- przedmioty: *podstawy nauki o przedsiębiorstwie, zarządzanie projektami, przedsiębiorczość* są prowadzone przez właściciela firmy szkoleniowo-konsultingowej, byłego prezesa Instytutu Doradztwa Gospodarczego sp. z o. o. i brokera innowacji w ramach Krajowego Systemu Innowacji.
- ćwiczenia do przedmiotów *technologia informacyjna* oraz *informatyka w zarządzaniu* są prowadzone przez specjalistę ds. wdrożeń systemów informatycznych oraz jakości w Comarch S.A.;
- przedmioty *podstawy logistyki* i *logistyczna obsługa klienta* są prowadzone przez byłego kierownika działu logistyki w Eco-Consulting w Białymstoku;

- przedmioty: *sprawozdawczość finansowa, rachunkowość finansowa, ubezpieczenia i podatki w systemie wynagrodzeń i rachunkowość* są prowadzone przez byłą główną księgową Wschodnioeuropejskiego Instytutu Gospodarki w Białymstoku.

Przy ustalaniu obciążeń dydaktycznych bierze się pod uwagę zaangażowanie nauczycieli w pracę naukową, osiągnięcia dydaktyczne oraz wnioski z badania ankietowego przeprowadzanego wśród studentów, które dotyczy oceny jakości procesu kształcenia na kierunku.

W zakresie obsady zajęć dydaktycznych przestrzega się zasady, że wykłady prowadzone są przez osoby z tytułem naukowym profesora oraz ze stopniem dra habilitowanego lub doktora. Wyjątkowo dopuszcza się prowadzenie wykładów przez osoby z tytułem magistra, ale jedynie w sytuacji, gdy dana osoba posiada bogate doświadczenie praktyczne w tematyce zajęć oraz doświadczenie dydaktyczne.

Ukazane wyżej informacje na temat dorobku naukowego osób prowadzących zajęcia na kierunku Zarządzanie oraz ich doświadczenia praktycznego zdobytego poza systemem szkolnictwa wyższego wskazują, że skutecznie łączą oni swoją działalność dydaktyczną z działalnością naukową i/lub zawodową.

Zgodnie piątym obszarem strategicznym *Misji i strategii rozwoju WSiFiZ w Białymstoku* **polityka kadrowa uczelni** zakłada:

- wspieranie rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej oraz promowanie zdobywania stopni naukowych poprzez rozwój badań naukowych i wsparcie metodyczne dydaktyki;
- pozyskiwanie nowych kadr naukowych w celu kształtowania nowoczesnej oferty dydaktycznej;
- pozyskiwanie do pracy dydaktycznej i naukowej najlepszych specjalistów praktyków;
- doskonalenie procesu kadrowego w tym: systemu motywacyjnego, szkoleń, kontaktów i staży naukowych;
- wzmacnianie zaangażowania i integracji pracowników z Uczelnią.

Szczegółowe zasady zatrudniania osób prowadzących zajęcia określa rozdział 5 *Statutu WSiFiZ*.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia jest transparentny, adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć oraz uwzględnia ich dorobek praktyczny, doświadczenie zawodowe oraz osiągnięcia dydaktyczne. Wśród technik selekcyjnych wykorzystuje się analizę dokumentów biograficznych kandydatów (CV, list motywacyjny, dokumenty potwierdzające nabyte kompetencje) oraz rozmowy kwalifikacyjne. Zasadniczo, nauczycieli akademickich zatrudnia się w grupach pracowników: dydaktycznych, badawczych i badawczo-dydaktycznych.

Na **proces doskonalenia jakości kadry** składają się w szczególności takie działania, jak:

- stały monitoring kompetencji, doświadczenia i kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz ich liczby w celu zapewnienia prawidłowej realizacji zajęć oraz osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się;
- realizacja właściwej polityki kadrowej, w szczególności w zakresie metod doboru nowych pracowników oraz weryfikacji i rozwoju kadry dydaktycznej;

- przeprowadzanie ocen okresowych nauczycieli akademickich (przy udziale studentów), w których brane są pod uwagę zaangażowanie i osiągnięcia: naukowe, dydaktyczne i organizacyjne, prowadzące do weryfikacji obsady kadrowej,
- właściwą obsadę zajęć dydaktycznych, poprzez łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia działalności dydaktycznej z działalnością naukową lub zawodową, jak również poprzez zapewnienie zgodności prowadzonych badań naukowych i publikacji (lub doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią) z tematyką i zakresem prowadzonych zajęć;
- tworzenie właściwych warunków do rozwoju, w tym mobilności pracowników Uczelni.

Działania na rzecz rozwoju i doskonalenia kadry prowadzone są z wykorzystaniem **systemu ankietyzacji**, której wyniki uwzględnia się w procesie oceny pracowników. Dodatkowo, zbiorcza ocena ankiet studentów prezentowana jest w rocznym raporcie z funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Wyniki ankiet brane są także pod uwagę w procesie premiowania i nagradzania pracowników oraz przy ich awansie zawodowym.

Podmiotem dokonującym **oceny okresowej nauczyciela akademickiego** jest Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich, która dokonuje oceny na podstawie Karty oceny okresowej uzupełnionej przez ocenianego nauczyciela akademickiego oraz inne upoważnione do tego osoby.

Ocena okresowa jest przeprowadzana nie rzadziej niż raz na cztery lata lub na wniosek Rektora w stosunku do nauczycieli akademickich, zatrudnionych w grupach stanowisk: dydaktycznych, badawczo-dydaktycznych, badawczych.

Wynik oceny okresowej może być: pozytywny, warunkowy lub negatywny. Ocena warunkowa może być przyznana tylko jeden raz. Ponowna ocena nie spełniająca kryteriów oceny pozytywnej oznacza ocenę negatywną.

W ocenie nauczyciela akademickiego uwzględnia się osiągnięcia: naukowe, dydaktyczne, organizacyjne, w których występuje on jako pracownik Uczelni.

W obszarze działalności dydaktycznej ocena jest dokonywana w szczególności w oparciu o takie kryteria, jak:

- prowadzenie zajęć dydaktycznych;
- pełnienie funkcji promotora lub recenzenta prac dyplomowych;
- pełnienie funkcji Wydziałowego opiekuna praktyk studenckich;
- wyniki ankiet ewaluacyjnych związanych z kształceniem, dokonane przez studentów;
- podnoszenie własnych kwalifikacji dydaktycznych (kursy, szkolenia itp.);
- autorstwo/współautorstwo podręczników i skryptów;
- opracowanie nowych metod i materiałów dydaktycznych (programy, materiały e-learningu, itp.);
- doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią związane z prowadzonymi przedmiotami;
- dodatkowe zaangażowanie dydaktyczne (np. opieka nad kołem naukowym, pełnienie roli opiekuna roku);
- prowadzenie zajęć w języku obcym;
- nagrody i wyróżnienia za działalność dydaktyczną.

W obszarze działalności naukowej ocena jest dokonywana w szczególności w oparciu o takie kryteria, jak:

- publikacje naukowe;
- redagowanie czasopism naukowych oraz wieloautorskich monografii;
- opracowania naukowe wykonane na zamówienie instytucji naukowych i gospodarczych, w tym: projekty badawcze, sprawozdania z prac badawczych i rozwojowych, ekspertyzy;
- aktywność w pozyskiwaniu środków finansowych na badania naukowe i prace rozwojowe;
- uczestnictwo w pracach naukowo-badawczych;
- udział w konferencjach naukowych;
- organizowanie kongresów, konferencji, sympozjów i innych spotkań naukowych/lub też uczestnictwo w nich;
- uczestnictwo w działalności krajowych, zagranicznych lub międzynarodowych organizacji naukowych.

W obszarze działalności organizacyjnej ocena jest dokonywana w szczególności w oparciu o takie kryteria, jak:

- funkcje pełnione w uczelni;
- zaangażowanie w komitetach naukowych/organizacyjnych konferencji/ sympozjów/kongresów organizowanych na uczelni;
- działalność promocyjna i w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- nagrody i wyróżnienia za działalność organizacyjną.

Wnioski wynikające z oceny mogą mieć wpływ na: awanse i wyróżnienia, powierzenie stanowisk kierowniczych, kontynuację stosunku pracy z danym nauczycielem akademickim.

Na wydziale dokonywana jest **systematyczna analiza i weryfikacja kadry dydaktycznej** (w szczególności pracowników nowych i zatrudnionych na umowy cywilnoprawne). W tym celu przeprowadza się hospitacje wybranych zajęć oraz anonimowe ankiety oceny procesu dydaktycznego wśród studentów. Wyniki tych badań poddaje się analizie w cyklach semestralnych. Synteza opinii studentów jest przekazywana poszczególnym działom i komórkom organizacyjnym uczelni. W zakresie oceny nauczycieli akademickich zwraca się szczególną uwagę na opinie negatywne i głosy krytyczne. Należy jednak zauważyć, że w przypadku wykładowców na kierunku Zarządzanie są to sytuacje bardzo rzadkie, wręcz wyjątkowe. Każdy pracownik jest na bieżąco informowany o wynikach badania opinii studentów. Z pracownikami, do których pracy studenci mają pewne uwagi krytyczne, dziekan przeprowadza rozmowę wyjaśniającą, która ma na celu analizę sytuacji i eliminację problemu.

Oceniając politykę wspierania rozwoju kadry realizowaną na kierunku Zarządzanie należy stwierdzić, że stwarza ona dużo szans rozwoju naukowego, a przede wszystkim poprzez:

- nieodpłatną możliwość uczestnictwa w międzynarodowych konferencjach naukowych, co pozwala na nawiązanie kontaktów naukowych, które mogą być wykorzystane w późniejszej pracy badawczej;
- nieodpłatną możliwość publikacji prac badawczych w wydawanych monografiach naukowych czy też czasopismach naukowych, co pozwala na publikację dorobku naukowego;
- wyjazdy dydaktyczne i szkoleniowe w ramach programu Erasmus+, które pozwalają na nawiązanie międzynarodowych kontaktów i doświadczenia oraz poszerzenie horyzontów badawczych.

Zatrudniona kadra, ze względu na stopnie i tytuły naukowe oraz specjalizację, zapewnia wysoką jakość kształcenia i nie wymaga istotniejszych korekt (poza wskazanymi wyżej wyjątkami). Na korzyść zatrudnionej kadry wpływają także bardzo wysokie oceny przyznawane pracownikom naukowo-dydaktycznym podczas ewaluacyjnych badań ankietowych.

Wnioski z oceny dokonywanej przez studentów są zatem wykorzystywane w celu doskonalenia jakości pracy poszczególnych członków kadry, jak również planowania indywidualnych ścieżek rozwojowych. Ponadto, na uczelni funkcjonuje dość rozbudowany system premiiowy i nagród Rektora, które są regulowane zapisami par. 53-55 *Statutu WSFiZ*.

Podsumowując, realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie takiej obsady kadrowej, która zapewnia prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie założonych efektów uczenia się, a jednocześnie sprzyja stabilizacji zatrudnienia i trwałemu rozwojowi wykładowców.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Budynek uczelni jest położony w centrum Ełku przy ul. Grunwaldzkiej 1. Składa się z czterech kondygnacji. Powierzchnia użytkowa obiektu to 4511 m². Budynek został oddany do użytku w 2004 roku. Obiekt jest posadowiony na ogrodzonym terenie o powierzchni 1,21 ha z parkingiem na około 140 pojazdów. Cały kompleks jest monitorowany, **przystosowany dla osób niepełnosprawnych** i spełnia wszelkie wymogi w zakresie BHP.

W budynku studenci kierunku Zarządzanie mają do dyspozycji m.in.:

- 7 sal wykładowych (od 70 do 256 osób) wyposażonych w sprzęt multimedialny i nagłośnienie;
- 8 sal dydaktycznych (do 40 osób) wyposażonych w sprzęt multimedialny;
- 2 sale dydaktyczne do 30 osób;
- 2 sale dydaktyczne do 22 osób;
- 2 laboratoria komputerowe, w tym na 18 i 26 stanowisk;
- bibliotekę i klimatyzowaną czytelnię z 11 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu do swobodnego użytku dla studentów (w tym 3 z nich dostosowane są dla osób niepełnosprawnych) oraz z 40 stanowiskami do pracy cichej studentów (czytelnia wyposażona jest w sprzęt multimedialny);
- pomieszczenia administracyjno-biurowe (Dziekanat, pokój dziekana, inne pomieszczenia biurowe do użytku kadry administracyjnej);
- pomieszczenia dla kadry dydaktycznej z zapleczem socjalnym i dostępem do komputerów;
- obiekty sportowe (sala gimnastyczna i siłownia);
- szatnia;
- bufet uczelniany z zapleczem kuchennym;
- pokoje gościnne (z możliwością zakwaterowania do 46 osób) do wykorzystania dla studentów i kadry dydaktycznej.

Zasoby dydaktyczne i wyposażenie budynku są cyklicznie modernizowane. W szczególności w odniesieniu do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Dotyczy to głównie oprogramowania, które jest nabywane i instalowane na wniosek wykładowców, którzy zgłaszają takie zapotrzebowanie na potrzeby prowadzonych przez siebie zajęć.

Baza materialna, jaką dysponuje Filia w Ełku sprawia, że warunki prowadzenia zajęć, w tym zajęć o charakterze praktycznym, prowadzących do przygotowania zawodowego w ocenie zarówno studentów (co wynika z ankiet przeprowadzonych wśród studentów i absolwentów Wydziału), jak i pracowników określane są jako dobre, a nawet bardzo dobre.

Wszystkie zajęcia dydaktyczne ujęte w programie studiów dla kierunku Zarządzanie prowadzone są na terenie uczelni.

W całym budynku można korzystać z bezprzewodowego Internetu. Studenci mają dostęp do komputerów poza godzinami zajęć dydaktycznych, w tym **na potrzeby pracy własnej**. Duże znaczenie mają w tym zakresie ogólnodostępne stanowiska komputerowe. Z każdego z nich studenci mogą uzyskać dostęp do elektronicznych baz danych, jak również korzystać z narzędzi do nauki zdalnej wykorzystywanych przez uczelnię, czyli platformy e-learningowej e-Moodle oraz MS Teams (komputery wyposażone w kamery, głośniki i mikrofony). Tym samym zapewniony jest dostęp studentów poza godzinami ich zajęć do sieci bezprzewodowej oraz do pomieszczeń i urządzeń posiadających specjalistyczne oprogramowanie na potrzeby wykonywania zadań, realizacji projektów i innych form pracy własnej.

Od roku akademickiego 2019/2020 uczelnia przystąpiła do programu „Microsoft Office 365”, którego celem jest zapewnienie pracownikom i studentom dostępu do najnowszych i sprawdzonych rozwiązań produktowych ułatwiających proces uczenia się i nauczania. W tym celu uczelnia zakupiła od firmy Microsoft za pośrednictwem dystrybutora – firmy FONT2 stosowną licencję (w chwili obecnej umowa licencyjna obejmuje okres 3 lat i zapewnia bezpłatne udostępnienie, oprogramowania 75 pracownikom oraz 1125 studentom). Zarówno pracownicy uczelni (pracownicy administracyjni oraz wykładowcy), jak i studenci wyrażający chęć przystąpienia do programu mogą **otrzymać nieodpłatnie oprogramowanie Microsoft Office 365**, zawierające programy: Word, Excel, PowerPoint, OneNote, Teams oraz dodatkowe narzędzia do pracy z dostępem do bieżących aktualizacji.

Infrastruktura techniczno-materialna budynku przy ulicy Grunwaldzkiej 1 w Ełku spełnia większość wymogów dotyczących **usprawnień dla studentów niepełnosprawnych**. Przed obiektem znajduje się specjalny podjazd dla wózków inwalidzkich, a w 2013 roku oddano do użytku windę, która jest dostosowana także do potrzeb osób niedowidzących i niedosłyszących. W Filii w Ełku zatrudniony jest również pracownik gospodarczy, który wspiera i opiekuje się osobami niepełnosprawnymi, np. pomaga wjechać wózkami do budynku, dojechać do sali wykładowej itp.

Biblioteka Główna WSFiZ w Białymstoku wraz z Biblioteką Filii w Ełku tworzy uczelniany **system biblioteczno-informacyjny**. Księgozbiór biblioteki ma charakter interdyscyplinarny, co wynika z faktu, że uczelnia prowadzi kształcenie na kilku kierunkach studiów. Zbiory liczą łącznie ponad 71 tys. woluminów, w tym ponad 15 500 woluminów w bibliotece w Ełku.

Ełcka biblioteka, w czytelni multimedialnej, zapewnia dostęp on-line do Baz Wirtualnej Nauki (Elsevier, Ebsco, Springer i Web of Knowledge) i kilkudziesięciu tys. czasopism open access. Studenci i pracownicy mają możliwość korzystania w programie Academica, czyli cyfrowej wypożyczalni książek

i czasopism naukowych oraz programu informacji prawnej LEX. W roku akademickim 2011/2012 katalog www został wzbogacony o wydawnictwa elektroniczne (ebooki).

Spis wszystkich zasobów bibliotecznych znajduje się na stronie internetowej uczelni <http://www.wsfiz.edu.pl>. Ponadto, poprzez stronę internetową uczelni wszyscy studenci mają możliwość skorzystania ze źródeł wiedzy w postaci elektronicznych baz danych:

- 9 czasopism prenumerowanych przez uczelnię (<https://wsfiz.edu.pl/uczelnia/biblioteka/czasopisma>);
- 11 słowników i encyklopedii oraz 7 czasopism w języku angielskim (<https://wsfiz.edu.pl/uczelnia/biblioteka/dla-anglistow>);
- 20 cyfrowych bibliotek (<https://wsfiz.edu.pl/uczelnia/biblioteka/zasoby-elektroniczne>);
- czasopism i periodyków naukowych z zakresu:
 - ✓ zarządzania – 14 źródeł, w tym 3 w j. angielskim;
 - ✓ ekonomii – 17 źródeł, w tym 3 w j. angielskim;
 - ✓ finansów i bankowości – 14 źródeł, w tym 1 w j. angielskim;
 - ✓ logistyki – 16 źródeł, w tym 2 w j. angielskim;
 - ✓ prawa – 6 źródeł, w tym 1 w j. angielskim.

Profil zbiorów jest **zgodny z treściami dydaktycznymi programu studiów** na kierunku Zarządzanie i kierunkami prowadzonych prac naukowych w uczelni. W bibliotece dostępne są ponadto drukowane wydawnictwa periodyczne (czasopisma i gazety). Liczba wszystkich posiadanych tytułów czasopism na koniec 2020 wyniosła blisko 50, w tym siedem w prenumeracie bieżącej w wersji drukowanej (Kwartalnik Nauki o Przedsiębiorstwie, Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa, Przegląd Organizacji, Handel, Personel & Zarządzanie, Marketing i Rynek, Gazeta Samorządu i Administracji). Biblioteka dysponuje również literaturą obcojęzyczną.

Biblioteka i czytelnia zapewniają dostęp do wielu wydawnictw na CD takich, jak: archiwa czasopism (np. Rzeczpospolita, Gazeta Prawna), leksykony, encyklopedie, słowniki oraz programy do nauki języków obcych. W procesie dydaktycznym lektorzy mogą wspomagać się zasobami elektronicznej bazy do nauki języków obcych.

W bibliotece istnieje także możliwość digitalizacji zasobów, skanowania, drukowania dokumentów, indywidualnej pracy własnej przy wykorzystaniu pakietu Microsoft Office oraz korzystania z komunikacji elektronicznej. Ponadto, w czasie pandemii COVID-19, Uczelnia rozpoczęła świadczyć usługę (na mocy Zarządzenia nr RK.021.65.2020 Rektora WSFiZ w Białymstoku) „zamów skan”, dzięki której studenci i pracownicy WSFiZ mogą zamówić w bibliotece usługę polegającą na zeskanowaniu fragmentu monografii, artykułu lub innego zasobu, który ma formę papierową.

Dużą wagę przywiązuje się do nabywania najnowszych pozycji książkowych, w szczególności zalecanych przez osoby prowadzące zajęcia jako literatura podstawowa lub uzupełniająca. W minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych, w wyniku aktualizacji części sylabusów przedmiotowych w zakresie zalecanej studentom literatury, biblioteka Filii w Ełku dokonała uzupełnienia zbiorów o najnowsze pozycje książkowe (68 tytułów - 80 książek z zakresu zarządzania). W razie potrzeby książki z Biblioteki Głównej przekazywane są do Biblioteki Filii w Ełku w ramach wymiany międzybibliotecznej.

Zasoby biblioteczne są zatem zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego i formy wydawniczej z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku Zarządzanie.

Lokalizacja biblioteki, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników, jak również godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej.

Na koniec każdego roku akademickiego przeprowadza się **okresowe przeglądy** infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, oprogramowania i zasobów bibliotecznych (przy pomocy specjalnie do tego celu przygotowanych formularzy). Opisywane czynności obejmują ocenę dostosowania powyższych składników infrastruktury do potrzeb procesu nauczania i uczenia się (z uwzględnieniem liczby studentów).

Cyklicznie, nie rzadziej niż raz w roku akademickim, przeprowadza się również **anonimowe badanie ankietowe**, którego celem jest zbadanie opinii studentów na temat wyposażenia i bazy lokalowej uczelni, dostępności i przepływu informacji, poziomu obsługi oraz programu studiów. Ankieta składa się z czterech bloków tematycznych, z których jeden dotyczy bezpośrednio wyposażenia i bazy lokalowej uczelni. Ostatnie badanie ankietowe miało formę on-line i na jego podstawie można zauważyć, że ogólne warunki studiowania w Filii w Ełku są oceniane na 4,0 (średnia arytmetyczna) w skali od 1 do 5, co należy uznać za dobry wynik. Oprócz tego, wszystkie osoby prowadzące zajęcia na kierunku Zarządzanie mogą w dowolnym momencie zgłaszać swoje uwagi w kwestii wyposażenia i modernizacji bazy dydaktycznej uczelni bezpośrednio dziekanowi wydziału lub kierownikowi Filii w Ełku.

Celem powyższych działań jest poprawa jakości i optymalne dostosowanie posiadanych zasobów do zmieniających się potrzeb studentów i osób prowadzących zajęcia. Wyniki opisywanych ankiet, jak również opinie wykładowców wskazują, że uczelnia właściwie wywiązuje się z tych zadań.

Podsumowując, infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne oraz wykorzystywane oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej właściwej dla kierunku Zarządzanie oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Uczelnia posiada **opracowany tryb opiniowania programów studiów i efektów uczenia się** przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, który jest regulowany przez:

- uchwałę nr 1 Senatu WSiFZ w Białymstoku z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie określenia Wytycznych w zakresie programów studiów dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni od roku akademickiego 2019/2020

oraz uchwałę nr 8 Senatu WSiFZ w Białymstoku z dnia 20 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, wraz z aktami wykonawczymi tworzącymi System.

Zgodnie z powyższymi regulacjami, przed przyjęciem programu studiów przez Senat uczelni, jest on konsultowany z przedstawicielami interesariuszy wewnętrznych (studentami i pracownikami) oraz interesariuszami zewnętrznymi (przedsiębiorcami, menedżerami, przedstawicielami administracji i instytucji okołobiznesowych). Opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (pisemne i ustne) są uwzględniane podczas prac nad opracowaniem nowego programu studiów, w tym efektów uczenia się.

Interesariusze wewnętrzni konsultują tworzone projekty programu studiów w każdej fazie jego powstawania. Studenci wyrażają swoje uwagi drogą rozmów z nauczycielami akademickimi i dziekanem wydziału oraz poprzez udział w posiedzeniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Zarządzania, a następnie w posiedzeniach Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Ostatecznym, a zarazem formalnym wyrazem stanowiska studentów w sprawie programu studiów, w tym efektów uczenia się, są pozytywne opinie Samorządu Studenckiego (w przypadku programu studiów dla kierunku Zarządzanie od r.ak. 2020/2021 jest to pisemna opinia z 29 maja 2020).

Konsultacje z **interesariuszami zewnętrznymi**, przede wszystkim z uwagi na ich zaangażowanie w pracę zawodową, odbywają się głównie poprzez indywidualne spotkania, rozmowy, korespondencję e-mail, których celem jest weryfikacja oczekiwań, co do efektów uczenia się i sylwetki absolwenta kierunku Zarządzanie.

W tym zakresie na szczególną uwagę zasługuje **stała współpraca Uczelni** z takimi podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego, jak:

- Polski Klaster Budowlany - Krajowy Klaster Kluczowy (WSFiZ jest członkiem klastra);
- Klaster Obróbki Metali - Krajowy Klaster Kluczowy (WSFiZ jest członkiem klastra, a z ramienia Uczelni Prorektor dr A. Kopczuk jest członkiem Rady Klastra);
- Info Tech Klaster Technologiczny (WSFiZ jest członkiem klastra);
- Podlaski Klub Biznesu (WSFiZ jest członkiem klastra, a z ramienia Uczelni Rektor doc dr E. Hościłowicz jest członkiem Konwentu Klubu);
- Fundacja Regionalny Ekosystem Innowacji (WSFiZ jest członkiem fundacji, a z ramienia Uczelni Prorektor dr A. Kopczuk jest członkiem Rady Fundacji);
- Stowarzyszenie Podlaska Rada Regionalna Przemysłu Przyszłości (Rektor doc. dr E. Hościłowicz jest członkiem Rady Stowarzyszenia).

Zgodność efektów uczenia się zawartych w programie studiów z potrzebami rynku pracy została **formalnie potwierdzona** przez takie organizacje, jak: Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Urząd Miasta Ełku, Sąd Rejonowy w Ełku, Składnica Maszyn w Grajewie, PROGRES Usługi Reklamowe w Ełku, Agencja Celna PRIMA w Ełku.

Należy także zaznaczyć, że w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, oprócz nauczycieli akademickich, wchodzi również wybrani interesariusze zewnętrzni i przedstawiciel studentów.

Efektom powyższych konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi są **okresowe modyfikacje programu studiów**, których celem jest doskonalenie koncepcji kształcenia studentów na kierunku Zarządzanie. Biorąc pod uwagę miniony rok można wskazać na następujące zmiany, które zostały zaproponowane przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego i zaakceptowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia:

- wprowadzono przedmiot *podstawy logistyki* do grupy przedmiotów kierunkowych;
- zwiększono liczbę przedmiotów z zakresu prawa;
- dodano przedmioty *etyka i psychologia społeczna* oraz przedmiot, który w całości jest prowadzony w języku obcym;
- zredukowano liczbę efektów uczenia się z obszaru „wiedza” na rzecz zwiększenia wymiaru efektów z grupy „umiejętności”;
- uwzględniono dodanie nowych efektów uczenia się z obszaru: prawa, ekonomii, finansów i etyki;
- zmieniono literalny zapis wybranych efektów uczenia się, aby uniknąć zbyt naukowej terminologii;
- zwiększono wymiar praktycznych metod kształcenia w programie studiów (np. poprzez wprowadzenie *konwersatorium* do programu studiów oraz specjalistycznego j. obcego);
- zwiększono wymiar godzin zajęć z przedmiotów *podstawy logistyki* i *przedsiębiorczość*;
- zweryfikowano liczbę przedmiotów kończących się egzaminem i zaliczeniem;
- zwiększono liczbę przedmiotów realizowanych z wykorzystaniem form kształcenia na odległość;
- zredukowano grupy zajęć do wyboru o najmniejszym zainteresowaniu ze strony studentów oraz najmniej pożądanym na regionalnym rynku pracy, jak: Zarządzanie logistyką, Informatyka w zarządzaniu, Turystyka i hotelarstwo, Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym, Zarządzanie w instytucjach pomocy społecznej.

Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego obejmuje także prowadzenie zajęć w ramach przedmiotu ***funkcjonowanie i rozwój organizacji***, który występuje na każdym roku studiów. Są to konwersatoria prowadzone przez zaproszonych praktyków biznesu, przedstawicieli administracji publicznej i instytucji okołobiznesowych. W trakcie tych zajęć zaproszeni praktycy dzielą się ze studentami swoim doświadczeniem zawodowym. Dzięki temu studenci mają możliwość osiągnięcia efektów uczenia się związanych z wykorzystaniem w praktyce teoretycznej wiedzy z zakresu zarządzania.

Znaczącym uzupełnieniem koncepcji kształcenia na kierunku Zarządzanie są różnorodne formy kontaktów z przedstawicielami biznesu i administracji, które prowadzą do popularyzacji doświadczeń praktycznych ze sfery zarządzania. W ramach tych zajęć należy wyróżnić **Kongres Liderów Zmian**, który od wiosny 2020 odbywa się on-line w formie webinarium pod wspólnym tytułem: *Czego uczy nas obecny kryzys?* Webinaria są następnie rejestrowane i udostępniane studentom oraz wszystkim zainteresowanym na YouTube. W związku z tym, że większość kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku to wykładowcy-praktycy, proces kształcenia zostaje istotnie wzbogacony o treści wynikające z ich doświadczeń praktycznych. To samo można odnieść do praktyczności prac dyplomowych.

Wydział Zarządzania rozwija również **współpracę** z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego **w zakresie realizacji praktyk zawodowych**. Formalnym potwierdzeniem tej kooperacji są zawarte porozumienia dotyczące możliwości odbywania praktyk zawodowych w danych organizacjach.

Interesariusze zewnętrzni nie zgłaszali uwag względem organizacji i przebiegu praktyk zawodowych, które miałyby prowadzić do modyfikacji istniejących rozwiązań w tym zakresie.

Podsumowując, współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym z pracodawcami) ma charakter stały i przybiera zróżnicowane formy (organizacja praktyk zawodowych, udział interesariuszy zewnętrznych w prowadzeniu zajęć, weryfikacja programów studiów i efektów uczenia się, analiza potrzeb rynku pracy i losów absolwentów), adekwatne do założonych celów edukacyjnych i odpowiada potrzebom doskonalenia jakości kształcenia studentów kierunku Zarządzanie. Wpływ współpracy wydziału z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego na rozwój ocenianego kierunku studiów należy uznać za znaczący i korzystny.

Zakres opisywanej współpracy jest ponadto poddawany okresowym przeglądom. Dotyczą one poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i jej wpływu na doskonalenie realizacji programu studiów, w tym osiąganie przez studentów założonych efektów uczenia się. Opisywane zagadnienia stanowią przedmiot rozważań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Uczelnia przywiązuje dużą wagę do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, które stanowi istotne wsparcie procesu dydaktycznego. Kwestia umiędzynarodowienia jest ujęta w VIII obszarze strategicznym *Misji i strategii rozwoju WSiFiZ w Białymstoku*.

Od wielu lat **uczelnia prowadzi międzynarodową współpracę z podmiotami edukacyjnymi** na podstawie podpisanych umów bilateralnych (od 1998 roku uczestniczy w Programie Erasmus). Obecnie WSiFiZ w Białymstoku współpracuje z 24 uczelniami, z którymi prowadzi wymianę w ramach Programu Erasmus+ (20 w ramach projektów KA103 oraz 4 w ramach projektów KA107).

Współpraca z uczelniami zagranicznymi obejmuje głównie wymianę doświadczeń naukowo-dydaktycznych w dziedzinie: zarządzania, marketingu, finansów, bankowości i biznesu międzynarodowego. Działania zwiększające mobilność Uczelni nastawione są na dwie grupy interesariuszy. Po pierwsze są to studenci wyjeżdżający na semestr bądź rok studiów do zagranicznych uczelni partnerskich oraz praktyki w zagranicznych instytucjach. Druga grupa beneficjentów to pracownicy Uczelni, w tym wykładowcy, wyjeżdżający w celu przeprowadzenia zajęć dydaktycznych oraz pracownicy administracyjni biorący udział w szkoleniach.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku Zarządzanie w ciągu ostatnich lat uczestniczyli także w **międzynarodowych konferencjach naukowych**. Udział w tych konferencjach, oprócz dyskusji merytorycznych, umożliwiał również prowadzenie debat dotyczących programów i efektów uczenia

się, kształtowania odpowiedniej jakości zajęć dydaktycznych oraz przystosowania treści przekazywanych studentom do wymagań nowoczesnej nauki i praktyki zawodowej.

Ponadto, opracowując projekty programu studiów na kierunku Zarządzanie, przeprowadza się analizy programów studiów obowiązujących na innych, wybranych uczelniach zagranicznych.

Analizowane aspekty współpracy międzynarodowej wywierają zatem znaczący wpływ na jakość procesu dydaktycznego i kształtowanie programu studiów na kierunku Zarządzanie.

Innym sposobem podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku Zarządzanie jest przyjęty w programie studiów, **rozbudowany model nauczania w zakresie języka obcego**, które to zajęcia obejmują cały (6-semestralny) cykl studiów. Początkowo, przez cztery semestry, jako zajęcia z języka obcego (do wyboru przez studenta spośród: j. angielskiego, j. niemieckiego, j. rosyjskiego). W kolejnym, piątym semestrze studenci poznają *język obcy specjalistyczny* (o treści programowej odpowiadającej zarządzaniu organizacjami). Na semestrze szóstym z kolei obowiązują zajęcia prowadzone w całości w języku obcym (od wyboru spośród przedmiotów: *practical english course* lub *prakticher deutschkurs* lub *prakticheskij kurs ruskogo jazyka*).

Z uwagi na przyjętą koncepcję kształcenia na kierunku Zarządzanie w zakresie języka obcego wymogiem stawianym przed kandydatem na studia jest potwierdzona znajomość jednego z trzech wymienionych wyżej języków obcych. Uwzględniając realność osiągnięcia efektu uczenia się w aspekcie znajomości języka obcego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego nie dopuszcza się możliwości rozpoczynania nauki języka obcego od podstaw, czyli od poziomu początkującego.

Metody weryfikacji efektów uczenia się osiąganych przez studentów w ramach nauki języków obcych, są dostosowane do specyfiki i charakteru lektoratu. W tym obszarze dominują zatem formy umożliwiające ocenę wszystkich aspektów zaawansowania językowego, czyli w zakresie: czytania, mówienia, słuchania i pisania. Od lektorów wymaga się, aby w procesie analizy postępów w nauce wykorzystywali (oprócz tradycyjnych prac zaliczeniowych i egzaminów) prace cząstkowe takie, jak: prezentacje, ćwiczenia pisemne i ustne oraz formy dyskusyjne, które służą nabyciu praktycznych umiejętności posługiwania się danym językiem obcym.

Wymiana międzynarodowa w WSFiZ w Białymstoku organizowana jest centralnie przez Dział Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą. Uczelnianym Koordynatorem Programu Erasmus+ jest prof. dr hab. Kazimierz Meredyk. Funkcję Wydziałowego Koordynatora Programu Erasmus+ pełnią dziekani poszczególnych wydziałów.

Informacje na temat możliwości odbywania praktyk za granicą i części studiów w innych uczelniach zagranicznych udostępniane są studentom na tablicach ogłoszeń, stronie internetowej uczelni (<http://www.terazwsfiz.pl/erasmus>), podczas wykładów i innych spotkań ze studentami oraz dzięki dystrybucji materiałów informacyjnych (*kalendarzyki studenta* zawierające szczegółowe informacje o programie ERASMUS+). W ten sposób potencjalni kandydaci na wyjazdy uzyskują niezbędne wiadomości o możliwościach wyjazdu.

Dla studentów rozpoczynających studia na kierunku Zarządzanie organizowane jest specjalne **spotkanie informacyjno-organizacyjne**, w którym uczestniczy opiekun roku, kierownik dziekanatu, dziekan. Na spotkaniach przekazywane są ogólne informacje dotyczące studiów, a także zasad i procedur związanych z wyjazdami w ramach programu Erasmus+. Podobne inicjatywy adresowane są również do kadry zatrudnionej na wydziale.

Przykładowo:

- 18.05.2019 w auli uczelni miało miejsce spotkanie dla około 100 studentów kierunku Zarządzanie, podczas którego dziekan wydziału podkreślił wagę uczestnictwa w wymianie międzynarodowej dla toku studiów, a pracownik Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą zaprezentował zasady rekrutacji i kwalifikacji studentów na wyjazdy, zasady ich finansowania oraz przedstawił wykaz uczelni partnerskich. W spotkaniu uczestniczył również student WSFiZ (Pan Michał Okulewicz), który w ramach Programu Erasmus+ semestr studiów spędził w uczelni partnerskiej PA College na Cyprze.
- 6.10.2019 zostało zrealizowane spotkanie informacyjne dotyczące mobilności w ramach Programu Erasmus+. W spotkaniu wzięło udział ok 70 studentów kierunku Zarządzanie. Pracownik Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą Joanna Boboryko-Hocazade zaprezentowała podstawowe informacje o programie Erasmus+. W drugiej części głos zabrali studenci z zagranicznych uczelni partnerskich którzy przyjechali na studia w WSFiZ w ramach programu Erasmus+ w semestrze zimowym 2019/2020. Byli to: Tolga Duran i Ebrar Badis z Uniwersytetu Balikesir w Turcji oraz Omer Taha Sozkesen z Karadeniz Technical University w Turcji. Opowiedzieli oni studentom o swoich uczelniach i stosowanym w nich systemie kształcenia, a także powodach wzięcia udziału w Programie Erasmus.
- 22.05.2019 odbyła się w Ełku prezentacja na temat możliwości wyjazdów na wykłady i szkolenia w ramach Programu Erasmus+. W spotkaniu uczestniczyły 33 osoby, przedstawiciele różnych działów administracyjnych uczelni oraz pracownicy dydaktyczni. Prezentacja dotyczyła formalnych aspektów i organizacji wyjazdów pracowników. Przedstawiono listę uczelni partnerskich, omówiono procedurę aplikacji i kwalifikacji na wyjazdy, przekazano informacje na temat finansowania wyjazdów oraz wysokości grantów. W zakresie upowszechniania rezultatów wyjazdów głos zabrali trzej pracownicy, dzieląc się swoimi doświadczeniami z odbytych wyjazdów do zagranicznych uczelni.

Studenci kierunku Zarządzanie to w zdecydowanej większości (około 90%) osoby pracujące, które ze względów zawodowych nie mogą uczestniczyć w dłuższych wyjazdach zagranicznych. Mobilność studentów wydziału należy więc ocenić dość nisko.

Z kolei pracownicy uczelni mogą wyjeżdżać w ramach Programu Erasmus+ w celu przeprowadzenia zajęć dydaktycznych w zagranicznej uczelni partnerskiej lub odbycia szkolenia prowadzącego do rozwoju i nabycia kwalifikacji zawodowych, odbywającego się w uczelni lub innej organizacji.

Rekrutacja pracowników na wyjazdy zagraniczne odbywa się w trybie ciągłym – do wyczerpania miejsc. Zasady rekrutacji i kwalifikacji na wyjazdy pracowników WSFiZ reguluje ustalane co roku Zarządzenie Rektora w tej sprawie. Podstawą kwalifikacji jest sporządzony *Indywidualny program nauczania* lub *Indywidualny program szkolenia*, który jest uzgodniony z instytucją przyjmującą.

Wyjazd nauczyciela akademickiego w celu przeprowadzenia zajęć wymaga realizacji 8 godzin zajęć (wyjazd na 1 tydzień). W ramach Programu dopuszczalne są okresy mobilności od dwóch dni do dwóch miesięcy, przy czym w WSFiZ pracownicy wyjeżdżają najczęściej na jeden tydzień.

Pracownik uczelni, po realizacji wyjazdu, celem jego rozliczenia i uznania mobilności jest zobowiązany do dostarczenia dokumentu potwierdzającego pobyt w uczelni przyjmującej, a także złożenia pisemnego sprawozdania z wyjazdu zawierającego informacje o instytucji przyjmującej oraz przebiegu wyjazdu. Sprawozdanie z wyjazdu wykorzystywane jest w uczelni do upowszechniania informacji o rezultatach wyjazdu, a także promowania programu. Uznanie mobilności pracowników w uczelni ma charakter formalny. W przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych uczestnictwo w mobilności jest elementem okresowej oceny pracownika.

Biorąc pod uwagę pięć ostatnich lat wykładowcy z kierunku Zarządzanie odbyli łącznie **siedem wyjazdów do zagranicznych uczelni partnerskich** w ramach Programu Erasmus (dr A. Szczepanowski: Cypr, Estonia, Malta, Litwa, Portugalia; dr A. Iwacewicz-Orłowska: dwa wyjazdy do Hiszpanii; doc. dr E. Hościłowicz – Portugalia).

Ze współpracy międzynarodowej Uczelni korzystają również **pracownicy administracji**, którzy biorą udział w szkoleniach i stażach podnoszących ich kompetencje zawodowe. W tym zakresie można wyróżnić pobyty w: Kazimiero Simonavicius Universitetas w Wilnie (19-23.08.2019 i 6-19.08.2020), Universida Degli Studi di Bari (21-25.10.2019), Integrated Business Faculty w Skopje (8-12.04.2019), ISCEM w Lizbonie (17-21.06.2019).

Oprócz opisanych wyżej działań, w ramach umów bilateralnych, realizowana jest również współpraca z uczelniami zagranicznymi obejmująca wyjazdy studentów i pracowników, współorganizację i **uczestnictwo w konferencjach naukowych**. Przykładowo:

- w okresie 25.11-9.12.2016 delegacja WSFiZ w której uczestniczyli tacy wykładowcy z kierunku Zarządzanie, jak: doc. dr E. Hościłowicz, dr A. Kopczuk, prof. dr hab. N. Siemieniuk, przebywała w Kazachskim Innowacyjnym Uniwersytecie Prawa i Nauk Humanistycznych w Semej. Wskazani nauczyciele akademicy przeprowadzili cykl zajęć dla studentów kazachskiej uczelni, a także uczestniczyli w spotkaniu z Ministrem Gospodarki Kazachstanu w Astanie.
- w dniach 14-20.11.2018 dr E. Ambrożej, dr A. Iwacewicz-Orłowska oraz mgr A. Wołkov wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *Szkolnictwo wyższe – tradycje i innowacje*. Wspólnie z pracownikami Katedry Ekonomii uczestniczyli w debacie naukowej o tematyce zrównoważonego rozwoju. W trakcie seminarium zaprezentowano wyniki badań własnych przedstawiających *Ranking państw UE pod względem wskaźników środowiskowych zrównoważonego rozwoju w latach 2010 i 2015*. Wizyta miała również na celu przedyskutowanie możliwości realizacji wspólnych projektów międzynarodowych z zakresu szkolnictwa wyższego.

Wydział jest także otwarty na **przyjmowanie wykładowców z zagranicy** na potrzeby prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ta forma współpracy obejmuje głównie organizację tzw. wykładów gościnnych oraz spotkań w ramach przedmiotu *funkcjonowanie i rozwój organizacji*. Biorąc pod uwagę tylko ostatni rok można w tym zakresie wskazać na takie wykłady, jak:

- "Power management under Smart Grid realities and distributed generation" – prof. Vladimir Shikhin z Moscow Power Engineering University (12.04.2019);

- “The main features of the term *human resources*. Human resources as one of the most important resources in business” - Nadzeia Yurava z International University MITSO (8.11.2019);
- “Leadership (What is a Leader? Leadership styles. What is the difference between a leader and a manager?)” – Victoria Maretskaya z Bauman Moscow State Technical University (22.11.2019);
- “Aktualne problemy rozwoju społeczno-gospodarczego” – Volha Sholakh z International University MITSO (6.12.2019).

Ponadto, (od 2004) raz w roku odbywa się w Ełku **międzynarodowe seminarium naukowe**, którego organizatorami są obecnie: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Konrad Adenauer Stiftung i WSFiZ. W 2019 roku, w ramach opisywanego cyklu, wykłady prowadzili m.in.: prof. H. James z University Princeton i były premier Saksonii - prof. Georg Milbradt. Udział w seminariach jest otwarty zarówno dla pracowników wydziału, jak i zainteresowanych studentów.

Na potrzeby rozwoju stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku Zarządzanie przeprowadza się cykliczne (nie rzadziej niż raz w roku) **badanie ankietowe wśród studentów**, którego celem jest m.in. zbadanie ich opinii na temat dostępności informacji o Programie Erasmus+ i oferty wyjazdów. Wyniki ostatniej ankiety wskazują, że studenci oceniają realizację tych zagadnień umiarkowanie wysoko – 3,88 (na skali od 1 do 5).

Podczas opisywanych wyżej spotkań organizacyjnych ocenia się z kolei poziom zainteresowania studentów i pracowników wyjazdami zagranicznymi. Odrębnym zagadnieniem w tym zakresie jest systematyczny przegląd postępów studentów z nauce języków obcych (analiza wyników zaliczeń i egzaminów).

Na koniec każdego roku akademickiego dokonuje się przeglądu zrealizowanych czynności w zakresie umiędzynarodowienia i ich efektów oraz formułuje wnioski na kolejny cykl edukacyjny. Celem powyższych działań jest ciągły rozwój i intensyfikacja stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku Zarządzanie, które uznaje się za istotne i niezbędne wzbogacenie procesu dydaktycznego.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wydział Zarządzania realizuje szereg działań, których celem jest wsparcie studentów w uczeniu się, wszechstronnym rozwoju i udanym wejściu na rynek pracy.

Uwzględniając potrzeby różnych grup studentów dziekan wydziału, zgodnie z *Regulaminem studiów w WSFiZ w Białymstoku*, może wyrazić studentowi zgodę na odbywanie studiów w trybie **indywidualnej organizacji studiów**. O ten tryb studiowania studiów mogą ubiegać się zarówno studenci wyróżniający się w nauce, rozwoju społecznym czy naukowym, jak i studenci, którzy ze względu na swoją sytuację zdrowotną, osobistą bądź rodzinną wymagają takiego wsparcia.

Ponadto, w trybie indywidualnej organizacji studiów kształcenie mogą realizować studenci z niepełnosprawnością, studentki w ciąży i studenci będący rodzicami, a także studenci, którzy potrzebują tej formy wsparcia w związku ze zdarzeniami losowymi, które ich dotyczą (powyższe zagadnienie opisano szerzej w kryterium 2). *Regulamin studiów w WSFiZ w Białymstoku* przewiduje

także wsparcie dla studentek w ciąży i studentów będących rodzicami, którym przysługuje dodatkowo urlop od zajęć.

Student niepełnosprawny, którego stan zdrowia uniemożliwia pełny udział w realizacji procesu dydaktycznego, może także złożyć do dziekana wnioski o **zmodyfikowanie warunków odbywania studiów**, w szczególności poprzez zmianę formy uczestniczenia w zajęciach, formy zapisu materiałów dydaktycznych lub trybu uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów. W przypadku, gdy niepełnosprawność uniemożliwia korzystanie z materiałów dydaktycznych, student może złożyć wnioski o ich utrwalenie w alternatywnej formie zapisu, np. w formie dokumentu elektronicznego czy nagrania audio. Jeżeli niepełnosprawność nie pozwala studentowi na uczestniczenie w zajęciach, student może złożyć wnioski do dziekana o zezwolenie na zwiększenie dopuszczalnej absencji. Student z niepełnosprawnościami, za zgodą dziekana, może podczas zajęć korzystać z dodatkowych urządzeń technicznych, pozwalających na pełny udział w zajęciach, czyli np. urządzeń rejestrujących dźwięk i obraz w przypadku, gdy nie może samodzielnie robić notatek.

Ponadto, zgodnie z zaleceniem Rektora WSFiZ, pracownicy obsługi mają obowiązek udzielania pomocy studentom z niepełnosprawnością tak, aby mogli oni w pełni uczestniczyć w procesie kształcenia (np.: pomoc w robieniu notatek dla osób, które mają problemy z dłońmi; pomoc osobie słabowidzącej w odczytywaniu tekstu; pomoc w poruszaniu się osobie na wózku inwalidzkim). Warto również dodać, że na terenie Uczelni trwa obecnie organizacja specjalnie wydzielonego pomieszczenia dla studentów niepełnosprawnych, aby zapewnić im możliwość spokojnej i efektywnej nauki. Pomieszczenie zostanie wyposażone w odpowiednie meble, komputer, drukarkę, skaner.

Zastosowanie wyżej opisanych rozwiązań alternatywnych, ma na celu **wyrównanie szans** ukończenia studiów przez studentów niepełnosprawnych, uwzględniając możliwości tych osób. Jednakże zastosowanie tych rozwiązań nie może powodować zmniejszania wymagań merytorycznych wobec studentów niepełnosprawnych.

W obecnym roku akademickim zorganizowano także **wsparcie psychologiczne dla studentów**, które przybiera postać *Akademii Budowania Odporności Psychicznej WSFiZ*. Opisywane wsparcie ma formę cotygodniowych konsultacji indywidualnych realizowanych przez psychologa zatrudnionego na uczelni oraz konsultacji grupowych, w ramach których studenci poznają strategie budowania odporności psychicznej (więcej na ten temat - <https://elk.wsfiz.edu.pl/akademia-budowania-odpornosci-psychicznej-wsfiz>).

Na wydziale funkcjonuje **system opieki dydaktycznej nad studentami**. Wybrany pracownik przydziela się funkcję opiekuna grupy (semestru) studentów. Do zadań opiekunów semestrów należy:

- zapoznanie studentów z obowiązującymi w uczelni przepisami, ich prawami i obowiązkami;
- udzielanie studentom porad związanych z procesem kształcenia i pomocy w sprawach socjalno-bytowych;
- opiniowanie na prośbę studenta lub na życzenie dziekana indywidualnych spraw związanych z tokiem studiów;
- sprawowanie funkcji wychowawczej;

- pełnienie roli mediatora w kontaktach studentów z władzami uczelni, wydziału oraz nauczycielami akademickimi;
- inne wyznaczone przez dziekana, w tym: wspieranie procesu adaptacji nowoprzyjętych studentów; przypominanie studentom o zasadach zaliczania przedmiotów, terminach składania dokumentacji w Dziekanacie, wspieranie inicjatyw studentów w zakresie rozwoju ich zainteresowań naukowych, przekazywanie dziekanowi uwag i wniosków studentów dotyczących wszelkich aspektów studiów, pomoc w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych między studentami.

Ponadto, studenci mogą zwracać się z problemami dotyczącymi organizacji studiów do pracowników Dziekanatu lub dziekana podczas regularnie pełnionych dyżurów.

Studenci mają zapewnione **wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne** w procesie kształcenia dzięki:

- dostępności nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami poza zajęciami dydaktycznymi podczas dyżurów i indywidualnych konsultacji;
- powołanym opiekunom dla poszczególnych lat studiów;
- możliwości rozwijania własnych zainteresowań i zrzeszania się w kołach lub sekcjach naukowych, uczestnictwa w pracach naukowych, rozwojowych i wdrożeniowych realizowanych w uczelni;
- odpowiedniej bazie dydaktyczno-naukowej oraz wykorzystywanych urządzeniach i narzędziach wspomagających proces kształcenia;
- systemowi internetowego wspomaganie kształcenia i zarządzania uczelnią Recto;
- uczelnianemu systemowi biblioteczno-informacyjnemu (zagadnienie to opisano szerzej w kryterium 5);
- aktywnej działalności Biura Karier;
- stosowanemu systemowi ulg w opłatach czesnego oraz stypendiów.

Warto dodać, że od roku akademickiego 2019/2020 uczelnia przystąpiła do programu „Microsoft Office 365”, którego celem jest zapewnienie studentom dostępu do najnowszych rozwiązań produktowych ułatwiających proces uczenia się i nauczania. W tym celu uczelnia zakupiła od firmy Microsoft stosowną licencję (w chwili obecnej umowa licencyjna obejmuje okres 3 lat i zapewnia bezpłatne udostępnienie, oprogramowania 1125 studentom). Studenci wyrażający chęć przystąpienia do programu mogą otrzymać **nieodpłatnie oprogramowanie Microsoft Office 365**, zawierające programy: Word, Excel, PowerPoint, OneNote, Teams oraz dodatkowe narzędzia do pracy z dostępem do bieżących aktualizacji.

Na potrzeby **wsparcia studentów w procesie realizacji praktyk zawodowych** władze wydziału zawierają porozumienia z organizacjami z Ełku i regionu (przedsiębiorstwa, jednostki administracji publicznej, instytucje okołobiznesowe i inne organizacje non-profit, wśród których należy wyróżnić: Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Urząd Miasta Ełku, Sąd Rejonowy w Ełku, Składnica Maszyn w Grajewie, Powiatowy Urząd Pracy w Ełku, Wasilewski i Syn sp. z o.o. w Białymstoku Oddział w Ełku, PRIMA s. c. w Ełku, ADBIT Firma Informatyczna w Ełku, PROGRES Usługi Reklamowe w Ełku). Sektorowe zróżnicowanie tych podmiotów wynika z konieczności zapewnienia studentom odpowiednich miejsc do realizacji praktyki z uwzględnieniem czterech ścieżek kształcenia (grup zajęć do wyboru) ujętych w programie studiów.

Powyższe porozumienia w pełni zaspokajają potrzeby w tym zakresie, jak również w kwestii zapewnienia studentom odpowiedniej liczby miejsc do odbycia praktyki zawodowej.

Zasady pomocy materialnej dla studentów określa *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku*. Studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną w formie:

- stypendium Rektora dla najlepszych studentów,
- stypendium socjalnego,
- stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych,
- zapomogi.

Poza pomocą materialną w formie świadczeń stypendialnych studenci mogą ubiegać się o ulgi w opłatach czesnego przy spełnieniu określonych warunków do ich przyznania, określonych w *Instrukcji finansowej*. Ulgi są stosowane dla studentów z tytułu:

- jednoczesnego studiowania członów najbliższej rodziny;
- odbywania studiów równoległych na dwóch lub więcej kierunkach;
- kontynuacji studiów na II stopniu lub innym kierunku;
- wygranych w konkursach organizowanych przez WSiFiZ;
- działalności w Samorządzie Studenckim oraz innych organizacjach studenckich;
- osiągnięć sportowych i reprezentowania Uczelni w zawodach sportowych;
- odbywania studiów przez pracowników Uczelni i ich rodzin.

W czasie pandemii COVID-19 szczególnego znaczenia nabiera kształcenie on-line z wykorzystaniem narzędzi do komunikacji zdalnej (MS Teams, platforma e-Moodle). Biorąc pod uwagę konieczność sprawnej obsługi tych narzędzi przez studentów wydział organizuje dla nich stosowne **szkolenia** przed rozpoczęciem roku akademickiego. W odniesieniu do obecnego roku akademickiego takie szkolenie odbyło się 10.10.2020 (dla studentów) oraz 9.10.2020 (dla pracowników).

Wydział wspiera wszelkie inicjatywy studentów związane z ich **krajową i międzynarodową mobilnością** (zagadnienie to opisano szerzej w kryterium 7). Informacje na temat możliwości odbywania praktyk za granicą i części studiów w innych uczelniach zagranicznych udostępniane są na tablicach ogłoszeń, stronie internetowej uczelni, podczas spotkań informacyjnych, wykładów oraz dzięki dystrybucji materiałów informacyjnych (*kalendaryki studenta* zawierające szczegółowe informacje o programie ERASMUS+). Uczelnia od wielu lat prowadzi działania w zakresie zawierania nowych umów bilateralnych z zagranicznymi podmiotami edukacyjnymi, aby uatrakcyjnić ofertę kształcenia w tym obszarze. Obecnie WSiFiZ w Białymstoku współpracuje z 24 uczelniami.

Analizując **wsparcie studentów we wchodzeniu na rynek pracy** należy zauważyć, że w Uczelni od 2003 roku funkcjonuje Biuro Karier, którego głównym celem jest aktywizacja studentów, pomoc w wyborze drogi rozwoju zawodowego, zdobyciu pracy zgodnej z ich oczekiwaniami, kwalifikacjami i aspiracjami zawodowymi. Innowacyjnym rozwiązaniem oferowanym studentom w analizowanym zakresie jest test FRIS®. Jest to nowoczesna metoda wsparcia mająca na celu przeprowadzenie indywidualnej diagnozy potencjału zawodowego studenta. Pierwsza edycja testów FRIS® na uczelni skierowana była do studentów studiów stacjonarnych, a od roku 2019 także do studentów studiów niestacjonarnych. Każdy test oraz jego wyniki są omawiane indywidualnie ze studentem przez wykwalifikowanego pracownika Biura Karier.

Warto dodać, że uczelnia jest obecnie w trakcie realizacji projektu **Wyższa Szkoła Liderów Przyszłości**, którego głównym celem jest realizacja kursów poszerzających wiedzę ogólną i specjalistyczną, rozwijających zainteresowania i niwelujące lukę kompetencyjną 240 osób w zakresie: kompetencji komunikacyjnych, kompetencji technicznych i komputerowych, kompetencji kognitywnych i artystycznych. Projekt dedykowany jest również do studentów uczelni, którzy w ten sposób mogą rozwijać i uzupełniać swoje umiejętności zawodowe.

Absolwenci studiów licencjackich na kierunku Zarządzanie chętnie kontynuują kształcenie. Analizując ostatnie lata należy zauważyć, że po ukończeniu studiów I stopnia w Ełku 30%-40% absolwentów kontynuuje naukę na studiach uzupełniających magisterskich w WSFiZ w Białymstoku. Część z nich wybiera zaś ofertę studiów podyplomowych oferowaną przez ełcką Filię uczelni.

Merytorycznym **wsparciem studentów w zakresie przedsiębiorczości** są z kolei treści kształcenia ujęte w programie studiów. W szczególności należy zwrócić uwagę na takie zajęcia, jak: *planowanie kariery* (I semestr), *przedsiębiorczość* (III semestr), *biznesplan* (VI semestr) oraz *funkcjonowanie i rozwój organizacji* (II, IV, VI semestr).

Uczelnia wspiera także **aktywność sportową, naukową i artystyczną studentów**. Szczególnym tego wyrazem są postanowienia par. 26 *Regulaminu świadczeń pomocy materialnej dla studentów WSFiZ w Białymstoku*, na mocy których student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce lub osiągnięcia naukowe, sportowe lub artystyczne uzyskuje stypendium Rektora.

Najlepsi absolwenci otrzymują z kolei dyplom ukończenia studiów z wyróżnieniem. Zgodnie z par. 66 *Regulaminu studiów w WSFiZ w Białymstoku* taki dyplom może otrzymać osoba, która: ukończyła studia w terminie określonym programem studiów, uzyskała w toku studiów z egzaminów i zaliczeń średnią ocen co najmniej 4,50, otrzymała z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego oceny 5,0 oraz nie naruszyła zasad zawartych w ślubowaniu. Wybitni studenci mogą także ubiegać się o nagrody Prezydenta Miasta Ełku w corocznych konkursach na najlepsze prace dyplomowe. Wyróżniający się absolwenci są także zapraszani do wzięcia udziału w szczególnej inicjatywie uczelni, jaką jest Klub Liderów Zmian, która promuje dobre praktyki i osoby odnoszące sukces w swoim obszarze działalności.

Wydział prowadzi zróżnicowaną i wielokanałową **politykę informowania studentów o systemie wsparcia** materialnego w toku studiów. W tym aspekcie należy wymienić takie narzędzia, jak: stronę internetową uczelni, bezpośredni e-mailing do studentów, tablice ogłoszeń. W zakres działań informacyjnych zaangażowane jest przede wszystkim biuro stypendialne uczelni oraz pracownicy Dziekanatu w Ełku zajmujący się tym zakresem obowiązków. Ponadto, informacje na temat analizowanego wsparcia są przekazywane studentom podczas bezpośrednich spotkań z dziekanem wydziału i pracownikami Dziekanatu.

Władze wydziału są stale otwarte na wszelkie sugestie i postulaty studentów, które mogłyby służyć doskonaleniu jakości kształcenia i obsługi administracyjnej. W tym celu, w Dziekanacie, prowadzony jest *Rejestr skarg i wniosków studentów*. Oprócz tego, każdy student ma możliwość indywidualnego zgłaszania uwag (osobiście, telefonicznie lub mailowo) do kierownika dziekanatu, opiekuna semestru lub dziekana. Uznając rolę i znaczenie satysfakcji studentów dla dalszego funkcjonowania i rozwoju

wydziału wszelkie ich wnioski są traktowane priorytetowo i rozwiązywane na bieżąco. Warto jednak dodać, że na chwilę obecną powyższy rejestr nie zawiera żadnego wpisu, a uwagi zgłaszane przez studentów mają charakter incydentalny i dotyczą jedynie niuansów procesu kształcenia.

Newralgicznym punktem obsługi administracyjnej studentów kierunku Zarządzanie jest Dziekanat. Uwzględniając strukturę organizacyjną i istniejący podział zadań na uczelni warto odnotować, że w zakres obowiązków pracowników Dziekanatu Wydziału Zarządzania wchodzi czynności związane z: rekrutacją, bieżącą obsługą studentów i pracowników dydaktycznych podczas całego toku studiów (rozkłady zajęć, organizacja sesji egzaminacyjnych, umowy, sprawozdawczość), organizacją egzaminów dyplomowych, przyjmowaniem wniosków stypendialnych.

Doceniając rolę sprawnej i skutecznej obsługi studentów przez pracowników administracji przywiązuje się duże znaczenie do kwestii **doboru kadry oraz jej doskonalenia**. Należy zatem zauważyć, że wszystkie pracownicy Dziekanatu mają tytuł zawodowy magistra oraz są absolwentkami WSFiZ. Ponadto, kadra administracyjna jest poddawana okresowym szkoleniom. Ostatnie z nich odbyło się w maju 2019 roku i dotyczyło standardów obsługi klienta.

Uwzględniając istotną rolę Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z zagranicą w sprawnym realizowaniu procesu kształcenia na ocenianym kierunku należy także zwrócić uwagę na liczne **szkolenia, seminaria i konferencje**, w których uczestniczyły pracownicy tego działu (z trzech ostatnich lat):

- szkolenie z Inspektorem Ochrony Danych (24.05.2018),
- seminarium upowszechniające wyniki projektów mobilności realizowanych w ramach programu Erasmus+ (29.05.2018),
- seminarium *Pomoc materialna dla studentów i doktorantów w roku akademickim 2018/2019*, Warszawa (10.09.2018),
- udział w spotkaniu dla prorektorów ds. finansowych, kanclerzy, kvestorów dotyczącym zasad wdrażania Ustawy Konstytucja dla nauki, MNiSW, Warszawa (24-25.09.2018),
- szkolenie z obsługi Jednolitego Systemu Antyplagiatowego, MNiSW, Warszawa (26.09.2018),
- szkolenie *Sprawy dotyczące kształcenia oraz szkoły doktorskie*, MNiSW, Warszawa, cykl - Liderzy w zarządzaniu Uczelnią (17-18.10.2018),
- szkolenie *Prowadzenie audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale szkolnictwo wyższe i nauka w świetle nowej ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, MNiSW, Warszawa, cykl - Liderzy w zarządzaniu Uczelnią (22.11.2018),
- konferencja *Zasady oceny programowej*, PKA, Warszawa (17.04.2019),
- seminarium *Pomoc materialna dla studentów i doktorantów – tarcza 2.0 II*, Warszawa (30.04.2019),
- staż w ramach programu Erasmus+, Kazimiero Simonavicius Universitetas w Wilnie (19-23.08.2019),
- seminarium *Pomoc materialna dla studentów i doktorantów w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Warszawa (09.09.2019),
- szkolenie *Działanie systemów informatycznych MNiSW (w tym Pol-on) w ramach nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, MNiSW, Warszawa, cykl - Liderzy w zarządzaniu Uczelnią (10.09.2019),
- webinarium dotyczące nowej fazy programu Erasmus+ 2021-2027, FRSE (17.07.2020),

- staż w ramach programu Erasmus+, Kazimiero Simonavicius Universitetas w Wilnie, (06-19.08.2020),
- seminarium *Stypendium rektora*, Warszawa (04.09.2020),
- webinarium *Uczelnia na miarę potrzeb* (14.09.2020),
- III Kongres Rozwoju Systemu Edukacji Erasmus+, *Edukacja przyszłości+Przyszłość edukacji*, online, FRSE (2.10.2020),
- seminarium *Skreślenie z listy studentów*, Warszawa (05.10.2020),
- szkolenie *Moduł „Repozytorium pisemnych prac dyplomowych (ORPPD 2.0)” i nowości w module „Raporty”*, MNiSW, OPI, online (20.10.2020),
- webinarium *Informacja przekształcona w wiedzę* (28.10.2020),
- szkolenie *Moduł „Liczba godzin zajęć w module Kierunki i Pracownicy”*, MNiSW, OPI, online (23.10.2020),
- webinarium o digitalizacji działań w Programie Erasmus+, FRSE (29.10.2020),
- szkolenie *Moduł „Pracownicy”* (05.11.2020),
- konferencja LUMEN 2020, online (24-25.11.2020),
- IV ogólnopolskie *Forum Dziekanatów* organizowane przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie oraz Stowarzyszenie Forum Dziekanatów, online (7-8.12.2020),
- webinarium *Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego. Nowe wyzwania w świetle komunikatu z ostatniej konferencji ministrów w ramach Procesu Bolońskiego*, FRSE (9.12.2020).

Wysoki poziom i profesjonalizm etckiej kadry administracyjnej potwierdzają wyniki cyklicznych, studenckich ankiet ewaluacyjnych, w których noty przyznawane jakości pracy (Dziekanat, Biblioteka) za miniony rok akademicki należy uznać za wysokie (średnia ocen powyżej 4,2 na skali od 1 do 5). Z kolei ostatnie badanie ankietowe on-line wśród studentów z grudnia 2020 zakończyło się ogólnym wynikiem 4,25 (na skali do 1 do 5), który odnosi się do całości obsługi administracyjnej. Na tej podstawie można stwierdzić, że kompetencje kadry wspierającej proces kształcenia **odpowiadają potrzebom studentów** i umożliwiają wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu ich problemów.

Wśród wiodących wartości ujętych w *Misji i strategii rozwoju WSiFiZ w Białymstoku* znajduje się odwołanie do wartości etycznych oraz poszanowania podmiotowości studenta. Dlatego też na wszelkich spotkaniach organizacyjno-informacyjnych ze studentami dziekan wydziału zwraca uwagę na kwestie **bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy**.

Efektywne wsparcie studentów w procesie uczenia się i doskonalenia nie byłoby możliwe bez sprawnie działającego **Samorządu Studenckiego**, który jest reprezentantem wszystkich studentów etckiej filii WSiFiZ w Białymstoku. Do jego zadań należy w szczególności wyrażanie wszelkich interesów studentów wobec organów uczelni, jak również inicjowanie i wspieranie aktywności naukowej i kulturalnej. Dlatego też uczelnia wspiera materialnie i pozamaterialnie działalność samorządu, tworząc tym samym warunki stymulujące studentów do działalności w samorządzie, a także do zapewnienia wpływu samorządu na program studiów, warunki studiowania oraz wsparcie udzielane studentom w procesie nauczania i uczenia się. Opiekę merytoryczną nad funkcjonowaniem Samorządu Studenckiego pełni oddelegowany do tego pracownik Wydziału Zarządzania.

Współpraca wydziału z Samorządem Studenckim przejawia się na wielu płaszczyznach. Przede wszystkim przedstawiciele samorządu wyrażają swoje uwagi i opiniują program studiów na kolejny rok akademicki. Przedstawiciel studentów bierze udział w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a także Senatu WSiFiZ w Białymstoku. Ponadto, członkowie samorządu uczestniczą w organizacji Otrzęsin, Juwenaliów i innych spotkań integracyjnych. Biorą również udział w akcjach charytatywnych.

W celu monitorowania i analizy systemu wsparcia studentów w procesie kształcenia przeprowadza się cykliczne badanie ankietowe (nie rzadziej niż raz w roku akademickim). Ankieta składa się z czterech bloków tematycznych, z których jeden dotyczy bezpośrednio oceny kadry wspierającej proces kształcenia. Oprócz tego, studenci mogą wyrazić swoje opinie na temat dostępności informacji o systemie wsparcia materialnego czy mobilności. Szczególnym narzędziem oceny jakości pracy kadry administracyjnej jest *Rejestr skarg i wniosków*, którego treść jest analizowana po zakończeniu każdego semestru przez dziekana wydziału.

Całokształt działań wchodzących w zakres oceny i doskonalenia systemu wsparcia oraz motywowania studentów stanowi przedmiot rozważań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (zgodnie z przyjętym harmonogramem prac na kolejny rok akademicki), w której składzie znajduje się również przedstawiciel studentów.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Studenci mają zapewniony dostęp do **wszystkich informacji dotyczących programu studiów** poprzez ich umieszczenie na stronie internetowej WSiFiZ w Białymstoku (www.elk.wsfiz.edu.pl), w Biuletynie Informacji Publicznej i na tablicach ogłoszeń w budynku uczelni. Ponadto, informacje o programie studiów, warunkach jego realizacji, rozkładach zajęć, osiągniętych rezultatach, zasadach dyplomowania itd. prezentowane są w uczelnianym systemie informatycznym Recto i w zintegrowanym z tym systemem serwisie e-Student.

Część informacji skierowanych do studentów (np. wyniki ocen z egzaminów i zaliczeń, czy informacje o przyznanej pomocy materialnej, w tym terminach wypłaty świadczeń), ze względu na bezpieczeństwo i ochronę danych, wymaga certyfikacji. Z tego powodu każdy student w momencie przyjęcia na studia otrzymuje niezbędne do ich uzyskania – indywidualny login i hasło.

Na stronie internetowej WSiFiZ w Białymstoku oraz podstronie Filii w Ełku są umieszczone informacje dla studentów dotyczące: realizacji programu studiów, umiędzynarodowienia (Programu Erasmus+), zasobów bibliotecznych, działalności Samorządu Studenckiego, możliwości wsparcia studentów w procesie kształcenia (w tym studentów niepełnosprawnych) i wchodzenia na rynek pracy (Biuro Karier). Podobnie, wiadomości o wszystkich wydarzeniach organizowanych przez Uczelnię, w tym wykładach gościnnych, konferencjach, kongresach, webinarium (w ramach Klubu Liderów Zmian). Dzięki temu swobodny dostęp do tych informacji mają również **absolwenci i interesariusze zewnętrzni**.

W celu zapewnienia sprawnego przepływu informacji wydział wykorzystuje również bezpośredni e-mailing do studentów i media społecznościowe (głównie aplikację facebook). Każdemu studentowi w momencie przyjęcia na studia zostaje przyznany uczelniany adres e-mail, co ułatwia bezpieczny kontakt z pracownikami i innymi studentami.

Poprzez uczelnianą platformę e-learningową (e-Moodle) studenci mogą ponadto korzystać z uzupełniających materiałów do zajęć, a także uzyskiwać bieżące informacje o realizowanych przedmiotach.

Odrębnie, na stronie internetowej Filii w Ełku, w Biuletynie Informacji Publicznej i na tablicach ogłoszeń w budynku uczelni, prezentowane są wszelkie informacje przydatne **kandydatom na studia** (program studiów, efekty uczenia się, *Regulamin studiów w WSiFiZ*, *uchwała rekrutacyjna*, warunki i terminy przyjęcia, formularz rekrutacyjny, *umowa o studia wyższe*, organizacja roku akademickiego). Ponadto, pracownicy uczelni biorą czynny udział w targach edukacyjnych i innych wydarzeniach o charakterze promocyjno-informacyjnym, adresowanych do potencjalnych kandydatów na studia.

Na potrzeby oceny i doskonalenia publicznego dostępu do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach przeprowadza się wśród studentów anonimowe **badanie ankietowe** (minimum raz w roku akademickim). W listopadzie 2020 roku miała miejsce również ankieta internetowa, której celem była weryfikacja użyteczności nowej strony internetowej uczelni. Jednym z kluczowych zagadnień w niej ujętych była właśnie kwestia dostępności informacji w analizowanych obszarach. Ogólna ocena użyteczności strony internetowej Uczelni wynosi 4,21 (na skali od 1 do 5), a zdaniem 82% studentów są na niej zamieszczane wszystkie potrzebne informacje, co należy uznać za relatywnie wysoki i zadowalający wynik.

Ponadto, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (w której skład wchodzi również interesariusze zewnętrzni i przedstawiciel studentów) na koniec każdego roku akademickiego przeprowadza (przy wykorzystaniu stosownego formularza) ocenę dostępności informacji we wszystkich najistotniejszych aspektach tej problematyki. Istotnym źródłem danych są również pracownicy Dziekanatu Wydziału Zarządzania, które mają bezpośredni kontakt ze studentami i kandydatami na studia i dzięki temu na bieżąco informują władze wydziału o wszelkich wnioskach i uwagach w tym zakresie zgłaszanych przez zainteresowanych.

Analiza wyników opisywanych badań i opinii interesariuszy wskazuje, że wydział właściwie wywiązuje się z zadań obejmujących publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Osobą odpowiedzialną merytorycznie za oceniany kierunek studiów jest **dziekan Wydziału Zarządzania**. Z wykształcenia doktor nauk ekonomicznych (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie). Funkcję dziekana wydziału pełni od września 2013 roku. Wcześniej, przez dwa lata (2011-2013) był prodziekanem, przez cztery lata (2009-2013) sekretarzem Katedry Zarządzania, przez trzy lata

(2010-2013) redaktorem tematycznym periodyku naukowego WSiFiz „Przedsiębiorstwo & Rynek”, a także wydziałowym opiekunem praktyk zawodowych i opiekunem studenckiego koła naukowego. Autor 50 publikacji naukowych, w tym dwóch monografii. W ramach doświadczenia praktycznego dziekana Wydziału Zarządzania zdobytego poza szkolnictwem wyższym można wymienić m.in. pełnienie funkcji: prezesa zarządu Centrum Nowych Technologii sp. z o.o. w Ełku (2013-2017), vice-przewodniczącego Rady Nadzorczej Międzyzakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Ełku (2015-nadal), przewodniczącego Rady Programowej przy dyrektorze Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku (2017-nadal), opiekuna przedsiębiorstw typu startup w ramach projektu „Hub of Talents” (2016-2017).

Zgodnie z par. 26 *Statutu WSiFiz w Białymstoku* do zadań dziekana należy: organizacja pracy wydziału; reprezentowanie wydziału; sprawowanie nadzoru nad działalnością wydziału, w tym działalnością dydaktyczną i badawczą; wydawanie decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących studentów wydziału, w tym decyzji administracyjnych, na podstawie upoważnienia udzielonego przez Rektora oraz inne określone przez Rektora. Szczegółowy zakres obowiązków dziekana reguluje par. 41 *Regulaminu organizacyjnego WSiFiz w Białymstoku*.

W strukturze osób i jednostek odpowiedzialnych za nadzór merytoryczny nad ocenianym kierunkiem należy wyróżnić **Prorektora ds. Dydaktyki i Współpracy z Zagranicą**, do którego zadań w opisywanym zakresie należy w szczególności: nadzór nad organizacją i przebiegiem procesu dydaktycznego; koordynowanie i nadzorowanie spraw związanych z Regulaminem studiów; nadzór i kontrola dokumentacji procesu dydaktycznego; planowanie organizacji roku akademickiego; nadzór nad przygotowaniem planów obciążeń dydaktycznych i sprawozdań z ich wykonania oraz nad programami studiów. Szczegółowy zakres obowiązków Prorektora ds. Dydaktyki i Współpracy z Zagranicą reguluje par. 40 *Regulaminu organizacyjnego WSiFiz w Białymstoku*.

Pośredni nadzór organizacyjno-administracyjny pełni z kolei **Dział Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą**, do którego obowiązków w analizowanej materii należy przede wszystkim: planowanie organizacji roku akademickiego; nadzorowanie przygotowania planów obciążeń dydaktycznych i sprawozdań z ich wykonania; nadzór nad wdrażaniem ustalonych przez wydziały szczegółowych harmonogramów realizacji programów studiów; opracowanie standardów obsługi studentów; nadzór nad stosowaniem i rozwojem uczelnianego systemu informatycznego RECTO; prowadzenie spraw związanych z wdrożeniem i doskonaleniem USZiDJK, prowadzenie prac związanych z akredytacją krajową i zagraniczną. Szczegółowy zakres obowiązków Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą reguluje par. 61 *Regulaminu organizacyjnego WSiFiz w Białymstoku*.

W WSiFiz Filia w Ełku za **bezpośredni nadzór administracyjny** nad ocenianym kierunkiem odpowiedzialny jest Dziekanat Wydziału Zarządzania w Filii w Ełku. Uwzględniając strukturę organizacyjną i istniejący podział zadań w zakresie obowiązków pracowników Dziekanatu wchodziły czynności związane z: rekrutacją, bieżącą obsługą studentów i pracowników dydaktycznych podczas całego toku studiów (rozkłady zajęć, organizacja sesji egzaminacyjnych, umowy, sprawozdawczość), analizą obciążeń sal dydaktycznych i liczebności grup studenckich, organizacją egzaminów dyplomowych, przyjmowaniem wniosków stypendialnych.

Doceniając rolę sprawnej i skutecznej obsługi studentów przez pracowników administracji przywiązuje się duże znaczenie do kwestii **doboru kadry oraz jej doskonalenia**. Należy zatem zauważyć, że wszystkie pracownice Dziekanatu Wydziału Zarządzania w Filii w Ełku mają tytuł zawodowy magistra oraz są absolwentkami WSiFiZ. Ponadto, kadra administracyjna jest poddawana okresowym szkoleniom. Ostatnie z nich odbyło się w maju 2019 roku i dotyczyło standardów obsługi klienta. Wysoki poziom i profesjonalizm ełckiej kadry administracyjnej potwierdzają wyniki cyklicznych, studenckich ankiet ewaluacyjnych, w których noty przyznawane jakości pracy obsługi administracyjnej (dziekanat, biblioteka) należy uznać za wysokie (średnia ocen powyżej 4,2 na skali od 1 do 5). Na tej podstawie można stwierdzić, że kompetencje kadry wspierającej proces kształcenia odpowiadają potrzebom studentów i umożliwiają wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu ich problemów.

Na Wydziale Zarządzania funkcjonuje sprawdzony i **sformalizowany proces projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów**. Doskonalenie jakości kształcenia jest realizowane przy udziale całej wspólnoty Uczelni, przy jednoczesnym zaangażowaniu interesariuszy zewnętrznych. Stanowi proces ciągły oraz dotyczy ogółu aspektów mających wpływ na jego właściwą realizację.

Program studiów projektowany jest zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r., poz. 85 ze zm.), ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o *Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji* (Dz.U. z 2020 r., poz. 226), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie *charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji* z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 2218) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie *studiów* (Dz.U. z 2018, poz. 1861 ze zm.).

Wstępna wersja projektu programu studiów na kolejny cykl kształcenia jest opracowywana przez dziekana wydziału, który bazując na programie studiów przyjętym dla poprzedniego cyklu kształcenia, uwzględnia w tym zakresie własne uwagi oraz opinie zebrane od studentów (podczas bieżących spotkań i dyskusji) i członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (podczas cyklicznych posiedzeń). Istotnym wsparciem w tym obszarze jest również analiza programów studiów z innych uczelni (krajowych i zagranicznych) o podobnym profilu kształcenia.

Projekt programu studiów, w tym efektów uczenia się, przygotowany przez dziekana jest następnie konsultowany z udziałem wybranych wykładowców. Po naniesieniu ewentualnych korekt projekt jest przekazywany do analizy studentom kierunku Zarządzanie, jak również do współpracujących z wydziałem instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, które w formie pisemnej wyrażają swoje opinie. Na tej podstawie dziekan wprowadza stosowne zmiany do projektu, który jest przedmiotem dalszych obrad na zebraniu z zainteresowanymi pracownikami Wydziału Zarządzania. Skorygowany projekt jest powtórnie analizowany przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, która po jego przyjęciu przekazuje go do ostatecznej weryfikacji i zaopiniowania przez Uczelnianą Komisję ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Końcowym etapem prac w zakresie zatwierdzania programu studiów jest jego przyjęcie przez Senat WSiFiZ w Białymstoku w drodze uchwały.

Procedura projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów na kierunku Zarządzanie dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2020/2021 przedstawiała się w sposób przedstawiony poniżej.

- Projekt programu studiów przygotowany przez dziekana Wydziału Zarządzania w dniu 6.05.2020 z udziałem interesariuszy wewnętrznych.
- Projekt zaopiniowany przez właściwy organ samorządu studentów w dniu 29.05.2020.
- Projekt zaopiniowany przez zebranie pracowników Wydziału Zarządzania w dniu 4.06.2020.
- Projekt zaopiniowany przez interesariuszy zewnętrznych:
 - ✓ Park Naukowo-Technologiczny w Ełku,
 - ✓ Urząd Miasta Ełku,
 - ✓ Sąd Rejonowy w Ełku,
 - ✓ Składnica Maszyn w Grajewie,
 - ✓ PROGRES Usługi Reklamowe w Ełku,
 - ✓ Agencja Celna PRIMA w Ełku.
- Projekt zaopiniowany przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia Wydziału Zarządzania w dniu 5.06.2020.
- Projekt zaopiniowany przez Uczelnianą Komisję ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia w dniu 24.06.2020.
- Przyjęcie programu studiów dla kierunku Zarządzanie od roku akademickiego 2020/2021 przez Senat WSiFiz w Białymstoku w dniu 30.06.2020.

W trosce o zapewnienie wysokiej jakości procesu dydaktycznego na Wydziale Zarządzania od lat funkcjonuje system monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów na ocenianym kierunku.

W Uczelni funkcjonuje **wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia**. Aktualny kształt tego systemu został określony uchwałą nr 8 Senatu WSiFiz w Białymstoku z dnia 20 września 2019 r. *w sprawie wprowadzenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZiDJK)*. Celem ogólnym USZiDJK jest doskonalenie procesu kształcenia studentów w taki sposób, aby umożliwić im harmonijne wejście w życie społeczne i zawodowe, zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy, przy upowszechnianiu idei uczenia się przez całe życie. Zgodnie z założonym celem ogólnym USZiDJK Uczelnia podejmuje szereg działań mających na celu doskonalenie programów studiów oraz procesu kształcenia, dostosowywanie oferty dydaktycznej do aktualnych potrzeb rynku pracy pod kątem zwiększania zatrudnialności absolwentów, a przez to podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności kształcenia.

Proces pracy USZiDJK oparty jest na powtarzalnym cyklu działań, obejmującym: planowanie zadań w zakresie doskonalenia procesu kształcenia; realizację przyjętych zamierzeń; weryfikację uzyskanych efektów oraz określenie i wdrożenie zmian do USZiDJK, w oparciu o wyniki weryfikacji efektów zrealizowanych zadań. Nadzór nad funkcjonowaniem USZiDJK sprawuje Rektor. W jej skład wchodzi dziesięciu członków, w tym Prorektor ds. Dydaktyki i Współpracy z Zagranicą (jako przewodniczący), nauczyciele akademicy, interesariusze zewnętrzni, przedstawiciel studentów i sekretarz.

Elementem struktury USZiDJK na poziomie wydziałów są **wydziałowe komisje ds. jakości kształcenia**, które są powoływane przez Rektora. Obecny skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Zarządzania WSiFiz w Białymstoku Filii w Ełku określiło Zarządzenie nr RK.210.30.2019

Rektora WSiFiZ w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku z dnia 1.10.2019 r. Na mocy powyższego zarządzenia w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi czternastu członków, w tym: dziekan wydziału (jako przewodniczący), nauczyciele akademicy, interesariusze zewnętrzni oraz przedstawiciel studentów.

Do zadań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy w szczególności:

- współuczestniczenie w tworzeniu i doskonaleniu USZiDJK;
- opiniowanie nowo projektowanych programów studiów;
- opiniowanie zmian w programach studiów;
- analiza i ocena zasad obsady kadrowej poszczególnych kierunków studiów;
- przedkładanie USZiDJK wniosków formułowanych na podstawie opinii pracodawców oraz opinii absolwentów zebranych drogą badań ankietowych;
- analiza wyników ankiet studenckich dotyczących w szczególności oceny działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich realizujących zajęcia w danym semestrze oraz oceny prowadzonych przedmiotów;
- ocena stosowanych metod weryfikacji efektów uczenia się;
- ocena programów studiów pod kątem całkowitego nakładu pracy studenta oraz osiągnięcia założonych efektów uczenia się;
- analiza i ocena odbywania przez studentów praktyk zawodowych, w tym pod kątem osiągnięcia założonych efektów uczenia się;
- analiza i ocena procesu dyplomowania;
- wdrażanie decyzji podjętych przez Uczelnianą Komisję;
- inicjowanie działań naprawczych związanych z podnoszeniem jakości kształcenia.

Na pierwszym posiedzeniu komisji w danym roku akademickim ustalany jest harmonogram prac na okres całego roku akademickiego. Posiedzenia komisji są protokołowane i odbywają się zwykle raz w miesiącu (z wyłączeniem miesięcy wakacyjnych). Rozstrzygnięcia Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia zapadają w drodze uchwał, w głosowaniu większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków.

Do zadań przewodniczącego Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy przygotowanie raportu z funkcjonowania systemu za miniony rok akademicki (do końca roku kalendarzowego). Zgodnie z przyjętym raportem za rok 2019 podjęto następujące **działania w zakresie monitoringu i doskonalenia programu studiów** na kierunku Zarządzanie:

- zebrano i dokonano analizy opinii przedstawicieli studentów (w efekcie zwiększono wymiar godzin z języka obcego, zmniejszono wymiar godzin z przedmiotu *funkcjonowanie i rozwój organizacji*, dokonano racjonalizacji zajęć i zredukowano liczbę przedmiotów na VI semestrze studiów przenosząc je na wcześniejsze semestry);
- zebrano i dokonano analizy opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (reprezentowane organizacje: Urząd Miasta Ełku, Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, SM Mlekoop w Grajewie, Państwowa Inspekcja Pracy Oddział w Ełku, British American Tobacco Augustów, „Prima” s.c., Biuro Usług Rachunkowych ATUT, MW Doradztwo Biznesowo-Szkoleniowe) w efekcie których m.in.: wprowadzono przedmiot *podstawy logistyki* do grupy przedmiotów kierunkowych; zwiększono liczbę przedmiotów z zakresu prawa, dodano przedmioty *etyka* i *psychologia społeczna* oraz przedmiot, który w całości jest prowadzony w języku obcym *practical english course* lub *praktischer deutschkurs* lub *prakticheskij kurs ruskogo jazyka* (w zależności od języka

wybranego przez studenta); zmodyfikowano program studiów (w zakresie rodzajów zajęć, grupa zajęć do wyboru, systemu ECTS, wymiaru godzin, form zajęć); dokonano zmian metod kształcenia;

- uwzględniono uwagi interesariuszy w zakresie zwiększenia wymiaru praktycznych metod kształcenia w programie studiów (np. poprzez wprowadzenie konwersatorium i laboratoriów do programu studiów);
- na podstawie analizy opinii nauczycieli akademickich zrewidowano system punktowy ECTS – dokonano korekty tego systemu w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, jak również względem semestrów.

Oprócz raportu z działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na uczelni opracowywane jest także coroczne **Sprawozdanie z dydaktyki**. Zawiera ono analityczne ujęcie wszystkich aspektów związanych z procesem dydaktycznym w danym roku akademickim, a w szczególności:

- opis działań podjętych w ramach doskonalenia programów studiów oraz efektów uczenia się (w tym doskonalenia treści programowych poszczególnych zajęć);
- opis i analizę podjętych działań w zakresie warunków i sposobów podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunkach studiów;
- opis szczególnych osiągnięć w procesie dydaktycznym na kierunkach studiów (upraktycznienie kierunków studiów, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym i ich wpływ na rozwój kierunków studiów);
- opis i analizę organizacji procesu dydaktycznego, w tym wyników egzaminów i zaliczeń, średniej ocen, ocen z najwyższą i najniższą średnią, wskaźników zdawalności egzaminów i zaliczeń po roku akademickim (w ujęciu wydziałowym i przedmiotowym);
- analizę przebiegu praktyk zawodowych studentów w danym roku akademickim;
- analizę procesu dyplomowania;
- analizę rozliczenia roku akademickiego;
- analizę wskaźników absolwentów, w tym absolwentów cudzoziemców;
- analizę kadry dydaktycznej, w tym stanu kadry dydaktycznej i liczby prowadzonych godzin zajęć;
- opis i analizę warunków prowadzenia zajęć, w tym infrastruktury, bazy materialnej i technicznej, zasobów bibliotecznych, czytelni, dostępu studentów do komputerów;
- opis i analizę działań w zakresie doskonalenia procesu dydaktycznego;
- opis ocen wraz z wpływającymi z nich wnioskami i zaleceniami Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Istotnymi źródłami informacji wykorzystywanymi w procesach bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów na ocenianym kierunku są interesariusze wewnętrzni i interesariusze zewnętrzni.

Na potrzeby analizy i doskonalenia programu studiów przeprowadza się wśród studentów **anonimowe badanie ankietowe** (minimum raz w roku akademickim). Jednym z kluczowych zagadnień ujętych w ankiecie jest właśnie kwestia oceny programu studiów (możliwość zgłaszania uwag względem treści programowych, przedmiotów, wykładowców itd.). Studenci, jak i pracownicy wydziału mają także sposobność bieżącego zgłaszania uwag i sugestii względem programu studiów podczas dyżurów dziekana oraz za pośrednictwem wiadomości e-mail.

Dodatkowo, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (w której skład wchodzi również interesariusze zewnętrzni i przedstawiciel studentów) na koniec każdego roku akademickiego przygotowuje (przy wykorzystaniu stosownego formularza) *Sprawozdanie zbiorcze z weryfikacji*

zakładanych efektów uczenia się i monitorowania programu studiów. Opisywany dokument zawiera m.in. odniesienia do: wyników badania losów absolwentów kierunku Zarządzanie, oceny jakości pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich, zgodności koncepcji kształcenia z misją i strategią rozwoju uczelni, systemu ECTS, badania opinii interesariuszy zewnętrznych i interesariuszy wewnętrznych, organizacji i realizacji praktyk zawodowych, poprawności i kompletności przygotowania sylabusów przedmiotowych.

Efektom konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi są okresowe modyfikacje programu studiów, których celem jest **doskonalenie koncepcji kształcenia** studentów na kierunku Zarządzanie (więcej na ten temat w opisie kryterium 6).

Sposób oceny osiągnięcia efektów uczenia się jest regulowany poprzez Zarządzenie nr RK.021.42.2019 Rektora WSiFiZ w Białymstoku z dnia 19 listopada 2019 w sprawie systemu monitoringu i weryfikacji efektów uczenia się w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku, powołanie Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz zarządzenia Rektora w sprawie powołania właściwych Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia. W przypadku Wydziału Zarządzania jest to Zarządzenie nr RK.210.30.2019 Rektora WSiFiZ w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku.

Zagadnienie sposobów oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów kierunku Zarządzanie zostało szczegółowo opisane w kryterium 3.

Do weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się wykorzystuje się w szczególności:

- wykazy ocen z zaliczeń i egzaminów;
- wskaźniki zdawalności w pierwszym terminie zaliczeń i egzaminów;
- wskaźniki powtarzalności poszczególnych przedmiotów;
- wskaźniki powtarzalności semestrów i lat studiów;
- wyniki egzaminów dyplomowych;
- uzyskane przez Biuro Karier opinie pracodawców na temat absolwentów;
- opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki;
- opinie wykładowców o efektach uczenia się i programie studiów;
- wyniki badania opinii studentów i absolwentów.

Dodatkowo, analizie poddaje się statystykę wystawianych ocen końcowych z poszczególnych zajęć, zwracając szczególną uwagę na najwyższe i najniższe średnie arytmetyczne tych ocen, co może wskazywać na zbyt wysokie lub zbyt niskie wymagania stawiane studentom przez wykładowców w zakresie weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.

Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się dla kierunku przeprowadzana jest w kilku etapach, a mianowicie:

- weryfikacja dokonana przez nauczyciela akademickiego prowadzącego dane zajęcia dla każdego studenta;
- weryfikacja dokonana przez Wydziałowego opiekuna praktyk zawodowych;
- weryfikacja zbiorcza dokonywana przez pracownika Działu Dydaktyki, Nauki i Współpracy z Zagranicą – dla prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego;

- weryfikacja zgodności efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy dokonywana przez Biuro Karier;
- weryfikacja zbiorcza dokonywana przez dziekana wydziału i Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia;
- podsumowanie dokonywane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia wraz ze sprawozdaniem rocznym z funkcjonowania systemu.

Syntetycznym miernikiem stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla kierunku Zarządzanie jest ocena końcowa ze studiów, której sposób wystawiania określa *Regulamin studiów w WSiFiZ w Białymstoku*.

W wymiarze podmiotowym, finalnym wynikiem osiągnięcia efektów uczenia się jest **absolwent kierunku Zarządzanie**, który podlega ostatecznej ocenie podczas egzaminu dyplomowego. Dochodzi wówczas do swoistej konfrontacji faktycznej wiedzy oraz posiadanych umiejętności i postaw społecznych studenta z założoną sylwetką absolwenta. W odniesieniu do absolwentów kierunku Zarządzanie wyniki owej weryfikacji kształtują się bardzo korzystnie (więcej na ten temat w opisie kryterium 3) co dowodzi przydatności zaprojektowanych efektów uczenia się na obecnym rynku pracy.

Wydział przywiązuje dużą wagę do **analizy losów zawodowych absolwentów**, które są istotnym elementem w procesie podwyższania jakości kształcenia oraz dostosowywania oferty edukacyjnej do wymogów zmieniającego się otoczenia. W tym samym celu zbiera się i analizuje opinie potencjalnych pracodawców (interesariuszy zewnętrznych) na temat projektowanych efektów uczenia się dla kierunku Zarządzanie. Jest to nieodzowna część procesu tworzenia programu studiów dla każdego kolejnego cyklu kształcenia podobnie, jak wszelkie informacje zwrotne na temat programu studiów uzyskiwane od wykładowców i studentów drogą kontaktów (bezpośrednich, telefonicznych, on-line), korespondencji e-mail, a w szczególności w formie formalnych opinii pisemnych.

W odniesieniu do roku 2019 należy stwierdzić, że w efekcie prac nad doskonaleniem jakości kształcenia na kierunku Zarządzanie wprowadzono m.in. modyfikacje w zakresie: zasad odbywania i dokumentowania praktyk zawodowych, warunków organizacji i zaliczania przez studentów zajęć w ramach przedmiotu *funkcjonowanie i rozwój organizacji*, monitoringu i doskonalenia zasad wyboru przez studentów seminarium dyplomowego i promotora, zasad oferowania grup zajęć do wyboru, monitoringu i doskonalenia sposobu kształcenia w ramach języka obcego.

Interpretacja wskaźników dotyczących stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz przedstawianych opinii jest wykorzystywana w szczególności w celu doskonalenia: treści programowych, stosowanych metod dydaktycznych, rozkładu godzin zajęć pomiędzy poszczególne przedmioty, systemu punktowego ECTS, jak również doboru metod sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się.

Uczelnia posiada opracowany **tryb opiniowania programów studiów przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych**. Regulują go:

- uchwała nr 1 Senatu WSiFiZ w Białymstoku z dnia z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie określenia Wytycznych w zakresie programów studiów dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni od roku akademickiego 2019/2020 oraz
- uchwała nr 8 Senatu WSiFiZ w Białymstoku z dnia 20 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, wraz z aktami wykonawczymi tworzącymi System (Zarządzenie Rektora WSiFiZ w Białymstoku z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie zasad doskonalenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku; Zarządzenie nr RK.021.42.2019 Rektora WSiFiZ w Białymstoku z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie systemu monitoringu i weryfikacji efektów uczenia się w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku; Zarządzenie nr RK.021.43.2019 Rektora WSiFiZ w Białymstoku z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowych elementów Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia).

Zgodnie z powyższymi regulacjami, przed przyjęciem programu studiów przez Senat WSiFiZ w Białymstoku, jest on konsultowany z interesariuszami wewnętrznymi (studentami i pracownikami) oraz interesariuszami zewnętrznymi (przedsiębiorcami, menedżerami, przedstawicielami administracji publicznej i instytucji okołobiznesowych). Pisemne opinie interesariuszy (wewnętrznych i zewnętrznych) są uwzględniane podczas prac zespołów i komisji biorących udział w opracowaniu programu studiów, w tym efektów uczenia się.

Interesariusze wewnętrzni konsultują koncepcję programu studiów, w tym efektów uczenia się, w każdej fazie jego powstawania. Studenci wyrażają swoje opinie, oczekiwania i potrzeby m.in. poprzez konsultacje z nauczycielami akademickimi oraz udział w posiedzeniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a następnie podczas zebrań Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Finalnym, a zarazem formalnym wyrazem stanowiska studentów dotyczącym programu studiów, w tym efektów uczenia się na kierunku Zarządzanie, są pozytywne opinie (w formie pisemnej) Samorządu Studenckiego WSiFiZ w Białymstoku Filia w Ełku.

W bieżących konsultacjach biorą także udział absolwenci i pracownicy wydziału, a w szczególności osoby przewidziane do prowadzenia zajęć na ocenianym kierunku.

Konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi, przede wszystkim z uwagi na ich ograniczoną dyspozycyjność i zaangażowanie w obowiązki zawodowe, odbywają się głównie w drodze indywidualnych dyskusji i spotkań (również w formule on-line), których celem jest weryfikacja oczekiwań, co do sylwetki absolwenta kierunku Zarządzanie. Niektórzy z interesariuszy zewnętrznych przedstawiają swoje opinie w formie pisemnej, co stanowi formalne potwierdzenie zgłaszanych uwag i sugestii co do projektowanego programu studiów.

Wpływ interesariuszy wewnętrznych (w tym studentów) i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów na kierunku Zarządzanie należy uznać za istotny (więcej na ten temat w opisie kryterium 6).

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Kierunek: **Zarządzanie**

Poziom: **studia I stopnia**

Profil: **praktyczny**

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kadra doświadczonych nauczycieli akademickich z wieloletnim stażem dydaktycznym oraz uznanych wykładowców-praktyków. 2. Kategoria naukowa B. 3. Wysoka ocena jakości procesu kształcenia (w tym praktyczności) przez studentów 4. Elastyczna oferta kształcenia, która odpowiada wymogom zmieniającego się rynku pracy. 5. Własna, rozwinięta i nowoczesna baza dydaktyczna położona w centrum miasta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzależnienie rozwoju kierunku jedynie od studentów niestacjonarnym (efekt utrzymującego się spadku zainteresowania studiami stacjonarnymi). 2. Ograniczone możliwości pozyskiwania nowych pracowników naukowo-dydaktycznych o wysokich kwalifikacjach (kwestie finansowe i lokalizacyjne). 3. Problemy z dyspozycyjnością kadry dydaktycznej wynikające z faktu, iż niewielka część kadry mieszka w Ełku. 4. Niska aktywność studentów w zakresie mobilności i zrzeszania się w organizacjach studenckich wynikająca z ich ograniczonej dyspozycyjności (obciążenie pracą).
Czynniki zewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugruntowana pozycja kierunku na regionalnym rynku edukacyjnym wynikająca z 20 lat funkcjonowania. 2. Postępujący rozwój współpracy z interesariuszami zewnętrznymi (przedstawicielami praktyki gospodarczej). 3. Wzrost edukacyjnych aspiracji lokalnego społeczeństwa. 4. Przychyłność władz lokalnych wynikająca z długotrwałej i dobrej współpracy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Emigracja najzdolniejszej młodzieży z Ełku i okolic do innych jednostek akademickich w kraju. 2. Utrzymujący się niż demograficzny w grupie wiekowej właściwej dla studentów kierunku. 3. Silna konkurencja ze strony innych uczelni funkcjonujących w północno-wschodniej Polsce (w tym publicznych). 4. Niska zamożność lokalnego społeczeństwa skutkująca ograniczonymi możliwościami finansowymi na podjęcie studiów.

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

Białystok, 18.12.2020

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku³

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	0	0	48	57
	II	0	0	42	77
	III	0	0	74	105
	IV	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
II stopnia	I	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	II	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
jednolite studia magisterskie	I	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	II	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	III	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	IV	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	V	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	VI	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Razem:		nie dotyczy	nie dotyczy	164	239

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2018	0	0	64	56
	2019	0	0	63	34
	2020	0	0	56	30
II stopnia	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

³ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
jednolite studia magisterskie	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	...	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Razem:		nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).⁴

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb stacjonarny

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	2453
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	90,92
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	118
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	55
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym	24
Wymiar praktyk zawodowych	720 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2453/90
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. 1646/104

⁴ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb niestacjonarny

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	1646
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	61,04
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	114,5
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	55
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym	24
Wymiar praktyk zawodowych	720 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1. 2453/90
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2. 1646/104

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne⁵

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb stacjonarny

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Grupa zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub społecznych oraz języka obcego			
Język obcy	ćwiczenia	120/84	6
Język obcy specjalistyczny	ćwiczenia	30/16	1,5
Practical English Course	konwersatorium	20/18	1

⁵Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

lub Prakticher Deutschkurs lub Prakticheskij kurs ruskogo jazyka			
Etyka biznesu	konwersatorium	20/8	1
Grupa zajęć podstawowych			
Mikroekonomia	ćwiczenia	60/32	2
Makroekonomia	ćwiczenia	60/32	2
Technologia informacyjna	konwersatorium	45/24	2
Statystyka i elementy prognozowania	ćwiczenia	45/24	1,5
Marketing	ćwiczenia	60/32	2
Prawo	ćwiczenia	60/32	1,5
Finanse	ćwiczenia	45/24	1
Rachunkowość	ćwiczenia	60/32	1,5
Podstawy nauki o przedsiębiorstwie	ćwiczenia	60/32	2
Podstawy zarządzania	ćwiczenia	60/32	2
Planowanie kariery	konwersatorium	15/8	1
Grupa zajęć kierunkowych			
Finanse przedsiębiorstwa	ćwiczenia	60/32	2
Analiza finansowa	ćwiczenia	60/32	2
Międzynarodowe stosunki gospodarcze i integracja europejska	ćwiczenia	60/32	1,5
Zarządzanie kapitałem ludzkim	ćwiczenia	60/32	2
Badania marketingowe	ćwiczenia	45/24	2
Zarządzanie jakością	konwersatorium	30/16	1
Zarządzanie projektami	konwersatorium	30/16	1
Informatyka w zarządzaniu	ćwiczenia	45/24	1,5
Podstawy logistyki	wykład	20/16	0,5
Przedsiębiorczość	ćwiczenia + wykład	20/16	0,5
Grupa zajęć do wyboru			
Funkcjonowanie i rozwój organizacji lub Akademia kompetencji przyszłości	konwersatorium	78/48	6
Autoprezentacja i kształtowanie wizerunku lub Komunikacja	konwersatorium	30/16	4

interpersonalna			
Seminarium dyplomowe	seminarium	90/42	7
Grupy zajęć do wyboru			
Grupa zajęć: Zarządzanie finansami i rachunkowość			
Prawo gospodarcze	konwersatorium	30/16	4
Komputerowe techniki w finansach i rachunkowości	konwersatorium	30/16	5
Rachunkowość finansowa	konwersatorium	30/16	4
Bankowość	konwersatorium	30/16	5
Sprawozdawczość finansowa	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie ryzykiem	konwersatorium	30/16	4
Ocena projektów inwestycyjnych	konwersatorium	30/16	4
Biznes plan	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Kadry i płace			
Prawo pracy	konwersatorium	30/16	4
Ubezpieczenia i podatki w systemie wynagrodzeń	konwersatorium	30/16	5
Zachowania organizacyjne	konwersatorium	30/16	4
Nowe koncepcje zarządzania ludźmi	konwersatorium	30/16	5
Psychologia w zarządzaniu	konwersatorium	30/16	4
Wartościowanie pracy i wynagradzanie	konwersatorium	30/16	4
Systemy motywacyjne i oceny pracownicze	konwersatorium	30/16	4
Systemy informatyczne w praktyce kadrowo-płacowej	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Marketing i zarządzanie sprzedażą			
Prawo cywilne	konwersatorium	30/16	4
Relacje z klientami i techniki sprzedaży	konwersatorium	30/16	5
Zarządzanie zespołem sprzedażowym	konwersatorium	30/16	4
Negocjacje i mediacje	konwersatorium	30/16	5
Logistyczna obsługa klienta	konwersatorium	30/16	4

Coaching	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie przedsiębiorstwem handlowym	konwersatorium	30/16	4
Narzędzia promocji	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Zarządzanie w administracji			
Prawo administracyjne	konwersatorium	30/16	4
Ustrój i zadania samorządu terytorialnego	konwersatorium	30/16	5
Organizacja i zarządzanie w administracji	konwersatorium	30/16	4
Marketing terytorialny	konwersatorium	30/16	5
Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie środowiskiem	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie projektami w administracji publicznej	konwersatorium	30/16	4
Finanse jednostek samorządu terytorialnego	konwersatorium	30/16	5
Praktyka zawodowa			
Praktyki zawodowe	praktyka	720/720	24
Razem:		2453	118

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb niestacjonarny

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Grupa zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub społecznych oraz języka obcego			
Język obcy	ćwiczenia	120/84	6
Język obcy specjalistyczny	ćwiczenia	30/16	1,5
Practical English Course lub Praktischer Deutschkurs lub Prakticheskij kurs ruskogo jazyka	konwersatorium	20/18	1
Etyka biznesu	konwersatorium	20/8	0,5
Mikroekonomia	ćwiczenia	60/32	2
Makroekonomia	ćwiczenia	60/32	2
Technologia	konwersatorium	45/24	2

informacyjna			
Statystyka i elementy prognozowania	ćwiczenia	45/24	1,5
Marketing	ćwiczenia	60/32	2
Prawo	ćwiczenia	60/32	1,5
Finanse	ćwiczenia	45/24	1
Rachunkowość	ćwiczenia	60/32	1,5
Podstawy nauki o przedsiębiorstwie	ćwiczenia	60/32	1
Podstawy zarządzania	ćwiczenia	60/32	2
Planowanie kariery	konwersatorium	15/8	0,5
Grupa zajęć kierunkowych			
Finanse przedsiębiorstwa	ćwiczenia	60/32	2
Analiza finansowa	ćwiczenia	60/32	2
Międzynarodowe stosunki gospodarcze i integracja europejska	ćwiczenia	60/32	1
Zarządzanie kapitałem ludzkim	ćwiczenia	60/32	2
Badania marketingowe	ćwiczenia	45/24	2
Zarządzanie jakością	konwersatorium	30/16	0,5
Zarządzanie projektami	konwersatorium	30/16	0,5
Informatyka w zarządzaniu	ćwiczenia	45/24	1,5
Podstawy logistyki	wykład	20/16	0,5
Przedsiębiorczość	ćwiczenia + wykład	20/16	0,5
Grupa zajęć do wyboru			
Funkcjonowanie i rozwój organizacji lub Akademia kompetencji przyszłości	konwersatorium	78/48	6
Autoprezentacja i kształtowanie wizerunku lub Komunikacja interpersonalna	konwersatorium	30/16	4
Seminarium dyplomowe	seminarium	90/42	7
Grupy zajęć do wyboru			
Grupa zajęć: Zarządzanie finansami i rachunkowość			
Prawo gospodarcze	konwersatorium	30/16	4
Komputerowe techniki w finansach i rachunkowości	konwersatorium	30/16	5

Rachunkowość finansowa	konwersatorium	30/16	4
Bankowość	konwersatorium	30/16	5
Sprawozdawczość finansowa	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie ryzykiem	konwersatorium	30/16	4
Ocena projektów inwestycyjnych	konwersatorium	30/16	4
Biznes plan	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Kadry i płace			
Prawo pracy	konwersatorium	30/16	4
Ubezpieczenia i podatki w systemie wynagrodzeń	konwersatorium	30/16	5
Zachowania organizacyjne	konwersatorium	30/16	4
Nowe koncepcje zarządzania ludźmi	konwersatorium	30/16	5
Psychologia w zarządzaniu	konwersatorium	30/16	4
Wartościowanie pracy i wynagradzanie	konwersatorium	30/16	4
Systemy motywacyjne i oceny pracownicze	konwersatorium	30/16	4
Systemy informatyczne w praktyce kadrowo-płacowej	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Marketing i zarządzanie sprzedażą			
Prawo cywilne	konwersatorium	30/16	4
Relacje z klientami i techniki sprzedaży	konwersatorium	30/16	5
Zarządzanie zespołem sprzedażowym	konwersatorium	30/16	4
Negocjacje i mediacje	konwersatorium	30/16	5
Logistyczna obsługa klienta	konwersatorium	30/16	4
Coaching	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie przedsiębiorstwem handlowym	konwersatorium	30/16	4
Narzędzia promocji	konwersatorium	30/16	5
Grupa zajęć: Zarządzanie w administracji			
Prawo administracyjne	konwersatorium	30/16	4
Ustrój i zadania samorządu	konwersatorium	30/16	5

terytorialnego			
Organizacja i zarządzanie w administracji	konwersatorium	30/16	4
Marketing terytorialny	konwersatorium	30/16	5
Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie środowiskiem	konwersatorium	30/16	4
Zarządzanie projektami w administracji publicznej	konwersatorium	30/16	4
Finanse jednostek samorządu terytorialnego	konwersatorium	30/16	5
Praktyka zawodowa			
Praktyki zawodowe	praktyka	720/720	24
Razem:		2453	114,5

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich / Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁶

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Razem:			

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁷

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb stacjonarny

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Practical English Course	konwersatorium	6	stacjonarna	angielski	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022

⁶ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Praktischer Deutschkurs	konwersatorium	6	stacjonarna	niemiecki	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022
Prakticheskij kurs ruskogo jazyka	konwersatorium	6	stacjonarna	rosyjski	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022

Kierunek Zarządzanie, studia I stopnia, profil praktyczny, tryb niestacjonarny

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Practical English Course	konwersatorium	6	niestacjonarna	angielski	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022
Praktischer Deutschkurs	konwersatorium	6	niestacjonarna	niemiecki	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022
Prakticheskij kurs ruskogo jazyka	konwersatorium	6	niestacjonarna	rosyjski	Zajęcia będą realizowane w roku akademickim 2021/2022

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)

Załączniki w oddzielnym folderze (**zał 2.1 program**)

2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.

Załącznik w oddzielnym pliku (**zał 2.2 obsada zajęć.xlsx**)

3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.

Załącznik w oddzielnym pliku (**zał 2.3 rozkłady.xls**)

4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia odpowiednio z podstaw opieki pielęgniarstwa lub podstaw opieki położniczej.

Załączniki w oddzielnym folderze (**2.4 kadra**)

5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań.

Załącznik w oddzielnym pliku (**2.5 działania.docx**)

6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.

Załącznik w oddzielnym pliku (**2.6 zasoby.docx**)

7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru:

Załącznik w oddzielnym pliku (**2.7 tematy prac.xlsx**)

